

MAHIDOL
UNIVERSITY
PRESS

สารานุกรม เพลิงไฟ

รองศาสตราจารย์ ดร.นรนค์ชัย ปีฎกธาร์

สารานุกรมเพลงไทย

รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ชัย ปีغمรรษ์

สาขาวิชาดนตรีวิทยา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล
พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม 2557 จำนวน 1,000 เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563

ข้อมูลทางบรรณานุกรม
ณรงค์ชัย ปีغمรัชต์
สารานุกรมเพลงไทย / ณรงค์ชัย ปีغمรัชต์. -- นครปฐม :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557
848 หน้า.
1. เพลงไทยเดิม --สารานุกรม. I. มหาวิทยาลัยมหิดล.
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์.สาขาวิชาดนตรีวิทยา. II. ชื่อเรื่อง.
ML100.T5 ณ219ส 2557
ISBN 978-616-279-514-5

ISBN (e-book) 978-616-443-454-7

อ้างอิง ณรงค์ชัย ปีغمรัชต์. (2557). สารานุกรมเพลงไทย.
นครปฐม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

จัดพิมพ์โดย
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล
อาคารสำนักงานอธิการบดี ชั้น 4
999 ถ.พุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

ราคา 749 บาท

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีغمรัชต์ เป็นนักวิชาการคนหนึ่งที่ได้ศึกษาด้านคว้า แล้วหาความรู้ ด้านศิลปวัฒนธรรมแขนงดนตรีไทย จนเป็นที่ยอมรับของบรรดาครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษา ตลอดจนนักวิชาการตามสถาบันการศึกษาต่างๆ ในกรุงเทพมหานครและสถาบันการศึกษาในต่างจังหวัด งานวิชาการ ดนตรีที่ได้รับรวมไว้นั้น มีทั้งผลงานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ถินกำเนิดของดนตรีไทย ประเภทเดีย สี ตี เป่า โดยได้บันทึกความรู้ต่างๆ ไว้อย่างละเอียด นับเป็นยอดนักวิชาการผู้หนึ่งที่สมควรให้การยกย่องยิ่ง

ในความเป็นตัวตนทางวิชาการของรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีغمรัชต์ ถือได้ว่าบุคคลผู้นี้เป็น นักวิชาการที่อิ่มไปด้วยความรู้ในศิลปะ ประวัติดนตรีไทยทุกยุคทุกสมัย จุดเด่นที่สมควรได้รับการยกย่อง สรรเสริญคือความเป็นนักวิชาการที่มีความรู้สูง ทั้งยังประกอบไปด้วยกิริยาบรรยาย อ่อนน้อมถ่อมตน เป็น ที่รักของบุคคลทั่วไป ถือว่าเป็นผู้พร้อมด้วยมารยาทสมบัติ ศิลปะสมบัติ วัฒนธรรมสมบัติ ครบถ้วน ทั้ง ยังประโยชน์ต่อสังคมสมคำยกลองว่าเป็นคนดี ความรู้ดี ประพฤติดี ซึ่งหากบุคคลเช่นนี้ได้ยากมากในปัจจุบัน ที่กล่าวมานี้ไม่ได้กล่าวนิยมชื่นชมโดยไม่มีเหตุผล เพราะรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีغمรัชต์ เป็น คนดีที่มีความรู้จริง

ในด้านงานที่เกี่ยวกับทักษะปฏิบัติ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีغمรัชต์ ได้รับรวมทางเพลง (มือช่อง) เพลงสาธิการของแต่ละสำนัก แต่ละครูอาจารย์จำนวนหลายสิบทาง เพื่อใช้สำหรับการศึกษาเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาทั่วไป และยังได้รวบรวมข้อมูลเพลงแต่ละประเภท เรียงลำดับตัวอักษรตั้งแต่อักษร ก.ไก่ ถึง ษ.นกชูง พร้อมคำอธิบายเพลงไว้อย่างละเอียด ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เดย์จัดพิมพ์เนื่อง ในโอกาสเจริญพระชนมพรรษา ๖ รอบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พุทธศักราช ๒๕๔๗ จัดทำเป็นรูปเล่มชื่อหนังสือว่า “สารานุกรมเพลงไทย” หนังสือนี้ได้มีการใช้ศึกษาด้านคว้ากันมานาน หลายปี สำหรับหนังสือ “สารานุกรมเพลงไทย” ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดพิมพ์ขึ้นใหม่แลมนี้ เป็นเล่มที่มีการ ปรับปรุง เพิ่มเติมข้อมูล และพัฒนาไปจากเดิมมาก จัดเป็นหนังสือที่มีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่กำลังเรียนรู้ ด้านคว้าประวัติเกี่ยวกับดนตรีไทย เพลงไทย ตลอดจนครูผู้แต่งเพลง การมีหนังสือสารานุกรมเพลงไทยเล่มนี้ไว้ศึกษาด้านคว้าจึงเท่ากับการมีห้องสมุดดนตรีฉบับพกพา

พนิจ ชาญสุวรรณ

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวิชาศิลปกรรมการแสดง (ดนตรีไทย) พุทธศักราช ๒๕๔๐

คำนิยม

งานเขียนสารานุกรมเพลงไทยของ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีฎกธัชต์ ฉบับนี้พิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งที่ ๓ ในปี ๒๕๕๗ นี้ สองครั้งก่อนหน้านั้นเป็นเพียงลิ้งพิมพ์เล่มขนาดเล็ก ที่เผยแพร่บนราชวิทยาลัย ผู้สอนดูแลรักษาได้ใช้เป็นคู่มือช่วยสืบค้นข้อมูลประวัติเพลงไทยและใช้เปรียบเทียบข้อมูลเก่าและใหม่มาเป็นเวลานานหลายปี ท้ายที่สุดเราได้ใช้เล่มที่สอง ซึ่งธนาคารกรุงเทพจำกัด (มหาชน) จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสเจริญพระชนมพรรษา ๖ รอบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พุทธศักราช ๒๕๔๒ จึงได้มีการนำไปใช้ในการทำงานของคณะกรรมการสำหรับจัดทำสารานุกรมคัพท์ดันตรีของราชบัณฑิตยสถาน ลีบماจนถึงปี ๒๕๕๗ นี้

แต่เดิมก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เอกสารลิ้งพิมพ์เกี่ยวกับประวัติที่มาของบทเพลงไทยนั้นาอ่านได้ยากมาก นอกจากผู้รู้ ผู้เขียนจะมีน้อยคนแล้ว ต้นฉบับก็ยังมีน้อย ทางกรมศิลปากรได้เริ่มจัดพิมพ์ขึ้นเป็นสูจิบัตรสำหรับการแสดงดนตรีลังคิตศala มาตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๓๗ ที่สุดมีการรวมเล่มพิมพ์แจกในงานกุฎิพระราชทานของกรมศิลปากร ที่พระราชทานให้ไปทอด ณ วัด เชบ้างทราย ชลบุรี และวัดเสารองทอง เป็นอาทิ เนื้อหาที่รวมเล่มนั้นเป็นเรื่องประวัติของเพลงเดา ต่อมาท่านอาจารย์มนตรี ตราโมท และคุณวิเชียร กุลตันท์ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นเล่มใหญ่ ให้ชื่อว่า “ฟังและเข้าใจเพลงไทย” แจกในหลายโอกาส ท้ายสุดเล่มนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน ข้อมูลเป็นเรื่องของเพลงตับ เพลงเดา เพลงเกร็ด ส่วนมากเป็นเพลงขับร้องที่มีบทร้องพิมพ์ไว้ด้วย ไม่ปรากฏว่ามีเพลงประเภทอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีฎกธัชต์ เป็นผู้มีความอุตสาหะวิริยะอย่างเยี่ยมยอด ได้เริ่มเก็บข้อมูลเพลงไทยที่ลีบมีอยู่ตั้งแต่ยังเป็นนักเรียน สมัยเรียนอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป เก็บรวมไว้ตลอดระยะเวลากว่า ๓๐ ปี จึงมีคลังประวัติเพลงไทยทุกประเภท มากกว่าครึ่หั้งหมด มีทั้งเพลงหน้าพาทย์ เพลงพิธีกรรม เพลงพื้นบ้าน เพลงสำหรับโนหริ ปีพาทย์ เพลงสำหรับการแสดงละคร โขน หนัง หุ่น ฯลฯ มากกว่าที่จะมีใครเคยเก็บไว้ได้ และได้นำมาเรียนเรียงไว้ในเล่มนี้ เป็นจำนวนมากถึง ๒,๓๘๘ เพลง นับเป็นหนังสือที่มีทั้งคุณค่าและคุณภาพเป็นอย่างสูง สมเป็นสมบัติของแผ่นดินไทยโดยแท้

ในฐานะที่มีความรักและทำงานทางด้านประวัติศาสตร์ดันตรี เช่นเดียวกับรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีฎกธัชต์ ผู้มีความยินดี ต้อนรับหนังสือเล่มนี้ด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ขออุคล ผลบุญที่ได้ทำไว้เพื่อให้ความรู้ครั้งนี้ จงดลับนดาลให้รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีฎกธัชต์ มีความสุข ความเจริญรุ่งเรืองตลอดกาลนาน

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ พูนพิศ อมาตยกุล

โ hym โรงสารานุกรมเพลงไทย

หนังสือ “สารานุกรมเพลงไทย” เป็นคลังความรู้ด้านข้อมูลเพลงไทยที่บอกระวัติความเป็นมาของเพลง ทั้งสมภูมิฐานของเพลง โครงสร้างของเพลง ศิลปินผู้เป็นนักแต่งเพลง เพลงที่ใช้ประกอบพระราชพิธี ประกอบพิธีกรรมของราชภาร เพลงบรรเลง–ขับร้องของวงดนตรีไทยประเภทต่างๆ ข้อมูลที่เกี่ยวกับเพลง ประกอบการแสดง เพลงที่ปรากฏในบทโขน บ탈ะคร ตำรามหริโภราณ เกร็ดความรู้เกี่ยวกับดนตรี การสอดแทรกบทร้องของเพลงบางเพลง ตัวอย่างโน้ตเพลงบางเพลง ทั้งยังครอบคลุมบางส่วนของเพลงพื้นบ้าน และเพลงของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย

องค์ความรู้เพลงไทยในสารานุกรมเล่มนี้ มีความซับซ้อนในการศึกษาค้นคว้าอย่างมาก ทั้งนี้มีเหตุผลเนื่องมาจากข้อมูลจำนวนมากที่ผู้เขียนต้องทำการวิเคราะห์ทำงานของเพลง ตรวจสอบจากเอกสาร การสังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปด้านโครงสร้างของเพลง จนกล่าวได้ว่าต้องนำระเบียบวิธีวิจัยมาเป็นแนวทางในการศึกษา ทั้งด้านดนตรีวิทยา มนุษย์ดันตรีวิทยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถืออย่างมีหลักวิชา ต้องใช้วิธีการภาคสนามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรี โดยเฉพาะศิลปินแห่งชาติ ศิลปินอาชูส และรับข้อแนะนำจำนวนมากรายละเอียดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สำหรับด้านเอกสารตำรา汗ัน ในวงวิชาการดนตรีไทยยังมีข้อจำกัดอย่างมาก ข้อมูลจำนวนไม่น้อยที่ปรากฏอยู่ในหนังสือสูจิบัตร หนังสือที่ระลึก หนังสือที่พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ หรืองานบำเพ็ญกิจศพ และบทความทางด้านดนตรีที่กระจายอยู่ในวารสารต่างๆ ซึ่งผู้เขียนก็ได้สืบค้นนำมาเป็นข้อมูลในการสังเคราะห์ จนสามารถจัดพิมพ์เป็นเล่มเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการดนตรี ต่อมาเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้ติดต่อขอนำต้นฉบับไปจัดพิมพ์เผยแพร่โดยไม่มีการจำหน่าย เพื่อร่วมน้อมเกล้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสเจริญพระชนมพรรษา ๖ รอบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช Maharaj วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

วิทยาการดนตรีไทยด้านการแต่งเพลงของศิลปินดนตรีไทย มีทั้งที่แต่งขึ้นใหม่โดยจินตนาการ การสร้างสรรค์ มีการนำเพลงหนึ่งเพลงใดมาเป็นสมภูมิฐานในการแต่งขยายทำนองและแต่งตัดทำนองเพลง ตามโครงสร้างเพลง เก่า การแต่งเพลงเพื่อประกอบการเชิด เต้น รำ ระบำ ฟ้อน การแต่งทางเดียว สำหรับเครื่องดนตรี การแต่งทางขับร้อง ฯลฯ Murdoch ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหล่านี้มีคุณค่าสูงยิ่ง ยังผลให้ทางการดนตรีไทยเกิดพัฒนาการด้านการแต่งเพลงและสืบทอดต่อเนื่องกันมา อย่างไรก็ตามยังมีเพลงไทยอีกจำนวนไม่น้อยที่ใช้บรรเลงเฉพาะในสำนักดนตรีหรือวงดนตรีของตน จึงไม่ปรากฏข้อมูลใน

สารานุกรมเพลงไทยเล่มนี้ เช่นเดียวกับการแต่งเติมเป็นเที่ยวเปลี่ยนทำนอง หรือการพลิกแพลงแต่งทำนองเป็นทางเดียวของเครื่องดนตรีก็มิได้ปรากฏเช่นกัน ส่วนโน้ตเพลงตัวอย่างที่นำเสนอบางส่วนนั้น สามารถช่วยให้ความชัดเจนในการศึกษาด้านคัวบ้าง การดำเนินการศึกษาด้านคัวและวิเคราะห์เพลงเหล่านี้ ผู้เขียนได้กระทำการอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานับสิบปี จึงมีความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่พบว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีการอ้างอิงและนำความรู้ในสารานุกรมเพลงไทยไปต่อยอดทางวิชาการดันตรี ในสถาบันของทางราชการ และเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาของนักเรียน นิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ สำหรับโน้ต เพลงไทยที่ผู้เขียนได้บันทึกไว้ยังมีอีกจำนวนมาก หากมีโอกาสเหมาะสมก็จะได้จัดทำสารานุกรมโน้ตเพลงไทยต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีغمรรชต์

สารบัญ

หน้า	หน้า
อักษร ก.....	อักษร พ..... ๔๐๕
อักษร ข..... ๕๓	อักษร ผ..... ๔๑๓
อักษร ค..... ๑๑๕	อักษร พ ๔๒๓
อักษร ง..... ๑๓๓	อักษร พ ๔๗๙
อักษร จ..... ๑๓๙	อักษร ก..... ๔๗๕
อักษร ฉ..... ๑๗๕	อักษร ม..... ๕๐๑
อักษร ช..... ๑๘๑	อักษร ย..... ๕๔๗
อักษร ญ..... ๒๒๕	อักษร ร..... ๕๖๕
อักษร ດ..... ๒๓๑	อักษร ຖ..... ๖๐๕
อักษร ຕ..... ๒๔๗	อักษร ล..... ๖๐๙
อักษร ດ..... ๒๔๗	อักษร ວ..... ๖๔๗
อักษร ທ..... ๒๕๓	อักษร ศ..... ๖๕๗
อักษร ນ..... ๓๒๙	อักษร ส..... ๖๖๗
อักษร ປ..... ๓๖๕	อักษร ห..... ๗๓๓
อักษร ປ..... ๓๘๑	อักษร อ..... ๗๕๕
	อักษร ຍ..... ๗๔๗

ก

สารานุกรมเพลงไทย

ก

กับเต้น

๑. เพลงกับเต้น ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเพทหน้าทับสองไม้ มี ๒ ท่อน เป็นเพลงหนึ่งที่รวมอยู่ในเพลงชา เรื่องเด่าทอง ใช้บรรเลงและขับร้องประกอบการแสดงละครในบทโถก บทรัญจวน เช่น ในบทละครเรื่องลังข์ทอง ตอนรجنารั่คราญ น้อยใจที่พระลังข์ไม่ยอมถอดรูปเงาะช่วยตีคลีก้มเมือง

๒. เจ้าพระยาวงศ์สุรศักดิ์ (แสง) เจ้าเมืองราชบุรี ในสมัยรัชกาลที่ ๒ นำเพลงกับเต้นนี้เข้าบรรจุเป็นเพลงร้องในบทโถกเรื่องอิเหนา โดยใช้เนื้อร้องจากบทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๑

๓. เพลงกับเต้น เดา นายเจริญ แรงเพ็ชร นักดนตรีชาวนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ได้นำเพลงกับเต้น ๒ ชั้นมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดาทางหนึ่ง

๔. เพลงกับเต้น เดา นายพินิจ ฉายสุวรรณ ได้นำเพลงกับเต้น ๒ ชั้นมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดาอีกทางหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ โดยแต่งทำนองทางดนตรี ส่วนทำนองทางร้อง นางบุญชู ทองเชื้อ (รอดประลิทธี) เป็นผู้แต่ง บทร้องนายพินิจ ฉายสุวรรณ ได้แต่งขึ้นใหม่ โดยคำนึงเนื้อความตามนิทานอีสป เรื่องกบเลือกนาย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๗ จึงได้ส่งเพลงนี้เข้าประกวดแสงทิพย์ประจำปีพุทธศักราช ครั้งที่ ๑ ชิงมหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับกลุ่มสุราทิพย์จัดขึ้นได้รับรางวัลที่ ๓

บทร้อง เพลงกับเต้น เดา

๓ ชั้น	ลงสารกบเลือกนายหัวหมายพึง ขอนายเอามาไว้ได้ป้องกัน	ไปขอถึงชั้นฟ้าเวลาสารรด พ้าประทานขอไม่ให้ลงมา
๒ ชั้น	อยู่มาเห็นว่าขอนไม่นั้น ยามมีภัยใครเล่าเข้าให้มา	ขาดความสำคัญไม่เข้าท่า ป้องกันชีวิให้รอดตาย
ชั้นเดียว	ไปขอใหม่ค่าวรานี้ดีหนักหนา ถูกจับชิมลืมรสนจนหมดไป	จึงส่งนกกระสาลงมาให้ จำไว้อย่าเอาช่นกบเต้นอย (นายพินิจ ฉายสุวรรณ แต่ง)

ตัวอย่าง โน้ตเพลงกับเต้น ๓ ชั้น ทางนายพินิจ ชาญสุวรรณ

การหงษ์

เพลงกรงหงษ์ ๒ ชั้น และชั้นเดียว เป็นเพลงสำเนียงมอญ มี ๔ ท่อน เพลงนี้มีท่วงทำนองไพรاء สนุกสนาน เป็นเพลงหนึ่งที่นิยมนำไปบรรเลงในวงปีพาทย์มอญ

กรรแสงสวาย

เพลงกรรแสงสวายเดา เป็นเพลงท่อนเดียว มี ๘ จังหวะ นายพินิจ ชาญสุวรรณ แต่งขึ้นใหม่ทั้งทางดนตรีและบทร้อง โดยยึดแนวเพลงโบราณบางเพลงเป็นแนวในการแต่งและส่งเข้าประกวด เพลงนี้ได้รับรางวัลที่ ๓ ในการแต่งเพลงไทยซึ่งรางวัลพิเศษที่ธนาคารกสิกรไทย จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ชื่อของเพลงนี้เดิมใช้ว่า กันแสงสวาย โดยคำว่า กันแสง มีความหมายว่า ร้องให้ ผู้แต่งจึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า กรรแสง ซึ่งมีความหมายว่า ผ้าลิ่บ

บทร้อง เพลงกรรแสงสวาย เดา

๓ ชั้น

โอ้ว่าความรักเป็นหลักโลก	มีทั้งโศกทั้งทุกข์ทั้งสุขลันต์
จะมีจนอย่างไรใจผูกพัน	ยังสำคัญในเสน่ห์ประเพณี
รักเป็นมนต์ดลให้เห็นความเป็นชาติ	พันเป็นทาสอยู่เป็นไทยในคักดีครี
เป็นโօสสถา่ย่างเอกเสกชีวี	ไม่เลือกชั้นชั่วเดี๋ยวเรื่อง

๒ ชั้น	ตัวพี่ยังอาลัยในสวาง รำพึงถึงกินเกิดกำเนิดตน หากมัวหลงระเริงเพลิงราศ ป่านจะนี้พากพ้องพื้นองไทย ควรแบ่งรักหักใจให้แก่ชาติ สลดรักออกจากตัวชั่วนิรันดร์	เห็นแก่ชาติปล่อยใจจะไร้ผล ห่วงทุกคนบนผืนแผ่นดินไทย แล้วใครจะภูชาติบ้านเมืองให้ จะยกเย็นเข็นใจอย่างไรกัน พร้อมดังสัตย์ด้วยปรารถนามั่น เพื่อแผ่นธุ่มไทยทั่วทุกด้วย (นายพินิจ ฉายสุวรรณ แต่ง)
ชั้นเดียว		

ตัวอย่าง โน้ตเพลงกรรแสงสวาง ๓ ชั้น

กรองดอกไม้

เพลงกรองดอกไม้ เป็นเพลงที่นักเรียนร้องเก่าสมัยอยุธยา มีสำเนียงจีน ปรากวูญู่ในตำราเพลงมหรี ชุดเพลงตับมหรีโบราณ ชุดเพลงจีนมี ๖ เพลง คือ เพลงจีนเก็บดอกไม้ เพลงกรองดอกไม้ เพลงร้อย ดอกไม้ เพลงจีนหลวง เพลงนางกลับเข้าที่ และเพลงนางลูกจากที่ เพลงชุดนี้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๗ หลวงสมุด วชิรญาณสำหรับพระนราครได้รวบรวมรายชื่อเพลงจากต้นฉบับลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ ๓ พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในหนังสือประชุมบทมหรี

กระดีรี

เพลงกระดีรี เป็นเพลงที่นักเรียนร้องหนึ่งในชุดเพลงบัวลอย ใช้ปะโคมในงานศพ มีเพลงบัวลอย นางหน่าย กระดีรี นางทรงส์ ทักษะเมน และไตรลวด

กระต่ายกินน้ำค้าง

เพลงกระต่ายกินน้ำค้าง ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเกทหน้าทับสองไม้ รวมอยู่ในเพลงชุดกระต่ายชมเดือน มี ๓ เพลง คือ เพลงกระต่ายชมเดือน เพลงกระต่ายเดือน และเพลงกระต่ายกินน้ำค้าง

กระต่ายชมจันทร์

เพลงกระต่ายชมจันทร์ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ปรากฏอยู่ในเพลงมอญ ๔๔ เพลง ที่อยู่นอกเรื่องเพลงตับมโหรีโบราณ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ หอพระสมุดวชิรภูวน้ำหัวพระนควรบรรลุรายชื่อเพลงจากต้นฉบับลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ ๓ พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในหนังสือประชุมบทมโหรี

กระต่ายชมเดือน

เพลงกระต่ายชมเดือน ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา มีเพลงท่อนเดียว ประเกทหน้าทับสองไม้ มี ๔ จังหวะ รวมอยู่ในเพลงชุดกระต่ายชมเดือน เพลงชุดนี้มี ๓ เพลง คือ เพลงกระต่ายชมเดือน เพลงกระต่ายเดือน และเพลงกระต่ายกินน้ำค้าง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๐ หลวงประดิษฐ์ไพรeras (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำทำนองเพลงกระต่ายชมเดือน ๒ ชั้นมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดลงเป็นชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๐ นายอุทธิศ นาคสวัสดิ์ ได้นำเพลงกระต่ายชมเดือน ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา

บทร้อง เพลงกระต่ายชมเดือน เดา

๓ ชั้น	จันทร์ทรงทรงกลดบนรัตรัตน์ ช่างสายลดหมดเมฆไรราชี ยิ่งชมยิ่งเพลินเจริญจิต แล้วหวานจิตคิดถึงแก้วกัลยา	งามแฉล้มแจ่มจรัสรัศมี ทั้งแสงสีสุกสว่างกระจ่างตา ยิ่งพินิจนิ่งอร่วมงามหนักหนา พระจันทรารหิอจะเปรียบไม่เทียบกัน
๒ ชั้น	อันพักตร์น่องฟ่องนวลวิลล้ำ ในโลกหาเปรียบไม่เทียบทัน	ทั้งคมจำเปลงฉวีพร้อมศรีสรรพ ดวงพระจันทร์หรือจะสู้คู่ชีวี
ชั้นเดียว	พระจันทร์งามหรือก็คำกรต่ายแต้ม ช่างน่าเชยนน่าสงวนนวลกาย	ไม่แฉล้มเหมือนมิ่งมารศรี ขวัญเนตรพื้น่ำประโลมยิ่งโฉมจันทร์ (บทของเก่า)

กระต่ายติดแร้ว

เพลงกระต่ายติดแร้ว เป็นเพลงทำนองหนึ่งของวงกาหลอ วงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

กระต่ายเต้น (ไทย)

เพลงกระต่ายเต้นชั้นเดียว เป็นเพลงสำเนียงไทย ทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเพณีหน้าทับสองไม้ มี ๕ ท่อน รวมอยู่ในเพลงช้าเรื่องนกขมิ้น มีนักดนตรีนำทำนองท่อน ๑ และท่อน ๒ มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๒ ชั้น เมื่อบรรเลงประกอบการแสดงละคร ใช้บรรเลงในอัตรา ๒ ชั้น จำนวน ๒ ท่อน หรือเมื่อบรรเลงรวมโดยเริ่มท่อน ๑ และท่อน ๒ ในอัตรา ๒ ชั้น ต่อเนื่องด้วยทำนองชั้นเดียวท่อนที่ ๓ – ๕ ก็ได้ เพลงนี้ เมื่อร่วมเป็นเพลงเรื่องชุดกระต่ายชมเดือน ประกอบด้วย เพลงกระต่ายชมเดือน เพลงกระต่ายเต้น และเพลงกระต่ายกินน้ำค้าง

กระต่ายเต้น (มอญ)

เพลงกระต่ายเต้น ๒ ชั้น เป็นเพลงสำเนียงมอญ ทำนองเพลงให้อารมณ์สนุกสนาน

กระแต

เพลงกระแต ๔ ชั้น เป็นเพลงโขมงโรงเสภา ประเพณีหน้าทับสองไม้ มี ๒ ท่อน นายชง่อน หงษ์ ทอง แต่งขยายจากเพลงกระแต ๓ ชั้น

กระแตตัวผู้

เพลงกระแตตัวผู้ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองหนึ่ง ดู กระแตใหญ่

กระแตตัวเมีย

เพลงกระแตตัวเมีย ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองหนึ่ง ดู กระแตเล็ก

กระแตไトイไม้

เพลงตับ เรียกว่าเพลงตับกระแตไトイไม้ อัตรา ๒ ชั้น โบราณจารย์ได้นำทำนองเพลงกระแตของเดิมทำนองหนึ่งของพื้นบ้านของไทยใหญ่ มาแต่งให้เป็นทางสำหรับบรรเลงในวงໂหรีหลวง พร้อมทั้งนำมาเรียบเรียงให้เป็นเพลงตับ มีอยู่ด้วยกัน ๓ เพลง คือ เพลงกระแตไトイไม้ เพลงชั้บนอก และเพลงชั้บใน

เพลงกระแตได้ไม้ ๒ ชั้น เป็นเพลงประเกทสองไม้ มี ๒ ท่อน เมื่อราว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๖ หลวงประดิษฐ์ไพรeras (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำกระแตได้ไม้ ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น ใช้บรรเลงเป็นเพลงโหมโรง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ นายมนตรี ตระโนท ได้นำเพลงขับนก ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เพื่อใช้บรรเลงต่อท้ายเพลงโหมโรงกระแตได้ไม้ ลักษณะของเพลงดำเนินแบบควบคูกาบดอก คือ พลิกแพลงทำงานของเพลง ให้มีวิธีบรรเลงทั้งทางกรอและทางเก็บลับกัน

กระแตเล็ก

เพลงกระแตเล็ก ๒ ชั้น ประเกทหน้าทับสองไม้ มี ๓ ท่อน เป็นเพลงขับร้องทำงานของชาวไทยใหญ่ เทียบทำงานของเท่ากับเพลงอัตรา ๒ ชั้น เพลงนี้บรรจุอยู่ในเพลงตับพระลอ (ตับลาเวริญครี) เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เพลงกราวะระแซ เพลงนี้นำมหาเทพกษัตรสมุท (บรรเลง สาคริก) นำมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดลงเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเตา พร้อมทั้งแต่งทางร้องและบทร้อง เรียกชื่อเพลงใหม่ว่า เพลงภูลาว เดา เพลงภูลาว เดา นี้ ได้นำออกบรรเลงครั้งแรก ณ หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ ถนนราชดำเนิน เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๘ ในงาน “เชิดชูเกียรตินักแต่งเพลงไทย” โดยสมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทยจัดขึ้น

กระแตใหญ่

เพลงกระแตใหญ่ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำงานของชาวไทยใหญ่ เป็นเพลงคู่กับเพลงกระแตเล็ก เพลงนี้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กระแตตัวผู้

กระทาง

เพลงประกอบระบบ เรียกว่า ระบบกระทาง การแสดงชุดนี้เป็นชุดที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ โดยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนางสาวอมรา กล้าเจริญ อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้นำทำงานของต้อยตรึงมาใส่เนื้อเพลงใหม่ให้เข้ากับเทศกาลงานโดยกระทาง

บทร้อง ระบบกระทาง

ร้องเพลงต้อยตรึง

ชื่นอยชื่นอารมณ์

เพลิดเพลินชม Yam คืนเพลญ

จันทรล่องแสงเย็น

ชวนรำเล่นระบบกระทาง

เป็นพุทธนูชา

องค์ค่าสดาด้วยจิตจำแจง

รำร่ายกรายพ่อน	กรายกรกระง
สอดสลับรับส่ง	กระทงร่ายพรายตา
จอมเมอยจอมนาด	นางนพมาศประดิษฐ์คิดมา
ลอยประทีปในคงคา	ชื่นใจประชา
สุขเก闷เปรมปรีดี	เป็นประเพณีสืบต่อ gallonan

ออกเชิดฉัน

กระทรงเขียว

เพลงกระทรงเขียว ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ตามหลักฐานเก่าสุดซึ่งมีอยู่ในหอพระสมุดวิชรัญญาณสำหรับพระนคร เป็นบทเก้าอี้สำหรับร้องมโหริใบราณ บทมโหรินี้แต่งเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาบ้าง แต่งที่เมืองนครศรีธรรมราชบ้างปะปนกัน ต้นฉบับได้มามาในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี บทมโหริของเพลงนี้มีว่า “นุชนางกระทรงเขียว พันเนตรเฉลียวเฉลาแก้ว นางงามพิศเพริศเลิศแล้ว แก่นแก้วตากยาใจอย...”

เพลงกระทรงเขียนี้ยังเรียบเรียงอยู่ในเพลงตับเรื่อง เช่นเดียวกัน ปรากฏในคำกลอนเพลงยาวคำรามโหริ ซึ่งลัตนนิษฐานว่าเจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่งเมื่อครั้งรัชกาลที่ ๑ มีคำกลอนว่า “เชิงกระทรงเขียวแสง ขอມแปลงมѹญเล็กสลับคั่น”

กระทรงน้อย

เพลงกระทรงน้อยชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา มีท่อนเดียว ประเททหน้าทับประไก่ใช้บรรเลงและขับร้องประกอบการแสดงละครบ สำหรับบทมความงามของธรรมชาติ การซึ่นกชมไม้มของตัวละคร เช่น เรื่องแก้วหน้าม้า หรือ เรื่องไกรทอง บทพระนิพนธ์ใน พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรรณากร กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ เป็นต้น

เพลงกระทรงน้อยนี้ละครจะดำเนินการลีได้ดำเนินการเพลงนี้มาเรียบเรียงเนื้อร้องประกอบการรำชุดลั้น ๆ โดยจัดเป็นชุดการแสดงให้ชาวต่างประเทศชม มีความมุ่งหมาย เพื่อให้ชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในเมืองไทย ได้รู้ขั้นบประเพณีของไทยและโบราณ การรำชุดนี้ก็ล่าวถึงนางนพมาศ พระสนมของพระร่วงเจ้าได้ประดิษฐ์กระทรงเพื่อนำไปปลอยในแม่น้ำ ในวันเพ็ญชัน ๐๕ ค่ำ เดือน ๗ ประเพณีนี้ได้กล่าวมาเป็นประเพณีล้อยกระทรงจนถึงทุกวันนี้ สำหรับชุดรำกระทรงน้อยนี้ คุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง แต่งบทร้อง นางลัดดา ศิลปบรรเลง ประดิษฐ์ท่ารำ

- - - -	- ม - ม	 - ม	- ช - ล	- - - -	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร
- - - ม	- - - ท	 - ด - -	- ช - ล	- - - -	- ท - ช	- ล - ช	- ท - ล

- - - -	- ท - ท	- ม - ร	- ท - ล	- - ล ล	- ท - ล	 - ร	- ช - ล
- - - ท	- - - -	- ม - ร	- ท - ล	- ล - -	- ท - ล	 - ต - -	- ช - ล

- - - -	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร
- - - -	- ท - ช	- ล - ช	- ท - ล

ตัวอย่าง โน้ตเพลงกระ Thompson ๒ ชั้น

บทร้อง เพลงกระ Thompson

ดำเนินการก่อเล่าว่านานานมามาค กระ Thompson ประทีปตามอ่ำมครัน ลอยไปตามสายธารตระการตา สองพากผึ้งแม่น้ำและลำคลอง	นำริประชัญญ์ลูกทัยได้สร้างสรรค์ ทั้งสูปเทียนและพระณมาลากรอง เพื่อเป็นพุทธบูชาเดือนสิงหส่อง ประชาชนแซซ่องรื่นเริงเยย (คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง แต่ง)
--	---

กระทิงกินโป่ง

กระสวนจังหวะของกลองยืนและกลองหลอน เรียกเพลงกระทิงกินโป่ง เป็นเพลงจังหวะในการบรรเลงวงปีกลอง (บางแห่งเรียกว่า วงมังคละ) วงดนตรีพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ลูกทัย อุดรอดิตถ์ ใช้บรรเลงนำการแห่พระ แห่นาค แห่เทียนพรรษา แห่แม่โพสพ ฯลฯ และบรรเลงในงานทำบุญกลางนา งานมังคล และงานอวมงคล

กระบวนการ

เพลงกระบอกชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองก่อสมัยอยุธยา ประเพทหน้าทับสองไม้ มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๓ จังหวะ เพลงนี้ปรากฏอยู่ในเพลงเรื่องพระจันเพลิงเรื่องกระบอก ประกอบด้วยเพลงกระบอกเงิน กระบอกทอง เป็นต้น ใช้บรรเลงและขับร้องประกอบการแสดงละคร สำหรับบทที่ต้องการความรีบด่วน ให้จบเร็ว หรือการไปมาอย่างรวดเร็ว เช่น ในบทละครดึกดำบรรพ์ เรื่องลังช์ศิลป์ชัย ตอนท้าวเสนาภูมิ ต้อนรับแปดกษัตริย์ บทพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศราনุวัดติวงศ์ ต่อมาพระเพลิงไฟเรา (โสม สุวاثิต) ได้นำทำนองมาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๒ ชั้น และ ๓ ชั้น เรียบเรียง เป็นเพลงเตา ทางหนึ่ง นายสำราญ เกิดผล แต่งอีกทางหนึ่ง ดู กระบวนการ

กระบวนการออกเสียง

เพลงกระบวนการออกเสียง เค้า เป็นเพลงที่นัยสำราญ เกิดผล นำทำนองเพลงกระบวนการชั้นเดียวมาเป็นสมภูมิจานในการแต่ง ขยายขึ้นเป็นอัตรา ๒ ชั้น และ ๓ ชั้น เรียบเรียงตามโครงสร้างเพลงเค้า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ และเรียกชื่อเพลงใหม่ว่า กระบวนการออกเสียง

The musical notation consists of two staves of music. The top staff starts with a treble clef, a common time signature, and a key signature of one sharp. It features eighth-note patterns. The bottom staff starts with a bass clef, a common time signature, and a key signature of one sharp. It also features eighth-note patterns. Both staves have lyrics in Thai: 'ชั้นเดียว ห้อง ๑' and 'ชั้นเดียว ห้อง ๒'. The notation includes measure numbers 1 and 2 above the staves.

ตัวอย่าง โน้ตเพลงกระบวนการออกเสียงชั้นเดียว

กระบวนการออกทอง

เพลงแสนสุดสวาย ๒ ชั้น เป็นสมภูมิจานของเพลงกระบวนการออกทอง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเพทหน้าทับปูรบไก่ มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๔ จังหวะ อัญในเพลงเรื่องพราหมณ์เก็บหัวแวง หรือเรื่องนางทรงส์ นักดนตรี (ไม่ทราบนาม) นำทำนองมาแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียกชื่อเพลงว่า กระบวนการออกทอง เพลงนี้ทำนองมีความหมายในเชิงคำนึงถึงความหลัง นิยมใช้บรรเลงรับร้องประกอบการแสดงละคร ต่อมา มีนักดนตรีนำไปแต่งตัดเป็นอัตราครึ่งชั้น นำไปรวมบรรเลงในเรื่องเพลงฉึ่ง

กระบวนการบองกัน

เพลงกระบวนการบองกัน เป็นเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูงทำนองหนึ่ง สำหรับประกอบกิริยาการเนรมิตร่างใหม่ ของตัวละครผู้สูงศักดิ์ ประกอบพิธีกรรมคณาจารย์ หรือเพื่อประลิทธิ์ประสาทพร เป็นเพลงหนึ่งในชุดโถมโกรงกลางวัน เพลงกระบวนการบองกันใช้เป็นเพลงสำหรับครอบจับ沫อตี ก่อนการเรียนเพลงชุดโถมโกรงกลางวัน เพลงกระบวนการบองกันประกอบด้วยชุดเพลง มีเพลงกระบวนการบองกัน โปรดข้าวตอก เสือขบ ประลิทธิ์ และย้อนเลี้ยนย้อนหนาม เพลงนี้บางแห่งเรียกต่างกันไป เช่น กระบวนการบองกัน กระบวนการตัน กระบวนการกันฉั้ว เป็นต้น

กระบวนการ

๑. เพลงกระบวนการ ๒ ชั้น ทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเกทเพลงหน้าทับปربไก่ มี ๒ ท่อน ท่อนแรกมี ๔ จังหวะ เนพาะท่อนแรกนิยมใช้บรรเลงและขับร้องประกอบการแสดงโขน ละคร และเป็นเพลงในอันดับที่ ๓ ของต้นนาคบاق ส่วนท่อน ๒ โดยทั่วไปเข้าใจกันว่า เพลงกระบวนการมีเพียงท่อนเดียว ทำนองเพลงกระบวนการท่อน ๒ นี้เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๐ นายมนตรี รามาทิราภิการ ได้ต่อเพลงนี้จากนางเคลือบ ต้นเลียงทุ่นกระบวนการของหม่อมราชวงศ์เดชะ พยัคฆเสนา และนำบรรเลงเผยแพร่ในการแสดงที่กรมศิลปากร เป็นครั้งแรก

เพลงกระบวนการที่นักดนตรีนำมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดาหlaysทางด้วยกัน ดังนี้

นายประกอบ สุกันทะเกตุ ได้นำเพลงกระบวนการ ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เที่ยวแรก แต่งทำนองเป็นทางธรรมชาติ เที่ยวกลับแต่งเป็นทางเปลี่ยนมีลูกล้อลูกขัด สำหรับอัตรา ๒ ชั้น เที่ยวแรก แต่งทำนองเป็นทางธรรมชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ นายเจือ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ได้แต่งเป็นทางเปลี่ยนไว้ เป็นเที่ยวกลับ ส่วนอัตราชั้นเดียว นายประกอบ สุกันทะเกตุ ได้แต่งตัดทำนองจนครบตามโครงสร้างของเพลงเดา เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๓ หลวงประดิษฐ์โพธิ์ware (ศร ศิลปบรเรง) แต่งให้วงดนตรี ครุสภา บรรเลงทางหนึ่ง

เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๓ เรือเอกชิต แฉ่งฉวี แต่งขึ้นเป็นเพลงเดา สำหรับวงเครื่องสาย ทั้งทางร้องและทำนององค์ดนตรีทางหนึ่ง ทางนี้ผู้แต่งบทร้องคือนายเล็ก ทีมกุล

บทร้อง เพลงกระบวนการ ๒ ชั้น

๓ ชั้น	จังหวัดสั่งกำแหงหนามาน ก่อนรุ่งรากสร่างแสงโอลทัย	เร่งด่วนติกรรมแก่ไข ให้ได้ลังกรณีตีรีชวา
๒ ชั้น	อันอยู่ยอดสุวรรณบรรพต ขอให้ขุนกระบวนการ	ปราภูจารดหัวเวหา กลับมาให้ทันทินกร
ชั้นเดียว	แม้แจ้งแสงสีวีรรณ พระลักษมน์อนุชาจะม้ายมรณ	ไม่ทันกลับจากสิงหาร จงรีบบทรให้ทันการ (นายเล็ก ทีมกุล แต่ง)

๒. เพลงกระบวนการ เป็นเพลงกลองแขก เดิมเป็นเพลงของพากมลาภ ทำนองห่าง ๆ เช่น กระบวนการแล้วเปลี่ยนมาใช้เป็นเพลงร้องรำ ๒ ชั้น ทำนองให้กีกระชั้นเข้า มีการประสานเสียงรวมในวงໂหรรและ

กลองแขกในสมัยปลายรัชกาลที่ ๔ หรือต้นรัชกาลที่ ๕ และนำไปบรรเลงประกอบการแสดง เช่น บทของโหรทูลท้าวเสนาภูมิ ในเรื่องลังข์คิลป์ชัย เป็นต้น

๓. เพลงกระบี่ลีลา เป็นเพลงเรื่อง ประเกทเพลงช้า ประกอบด้วยเพลงประเกทปรับไก่ ๔ เพลง มี เพลงกระบี่ลีลา ตะลุ่มโปง เทวาประสิทธิ์ กล่อมนารี เพลงประเกทสองไม้ คือ พระรามเดินดง ๒ ชั้น (๔ ท่อน) เพลงเร็ว คือ เพลงพระรามเดินดงชั้นเดียว (๔ ท่อน) ออกเพลงล่า

กระเรียนร้องตัวผู้

เพลงกระเรียนร้องตัวผู้ เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา เป็นเพลงคู่กับเพลงกระเรียนร้องตัวเมีย ปรากฏอยู่ในชุดเพลงมอญนอกเรื่อง

กระเรียนร้องตัวเมีย

เพลงกระเรียนร้องตัวเมีย เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา เป็นเพลงคู่กับเพลงกระเรียนร้องตัวผู้ ปรากฏอยู่ในชุดเพลงมอญนอกเรื่อง

กระสุนทอง

เพลงกระสุนทอง ๓ ชั้น เป็นเพลงใหม่โรง หลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร คิลป์บรรเลง) แต่งขึ้นโดย ยืดแนวจากเพลงกลม ซึ่งเป็นเพลงหนึ่งในชุดใหม่โรงเช้าและชุดใหม่โรงเย็น ผู้แต่งเรียกชื่อเพลงที่แต่งใหม่นี้ว่า เพลงใหม่โรงกระสุนทอง โดยเรียกเลียนลักษณะการนกเพลงหน้าพาทย์เพลงของเพลงกลมที่ประกอบการแสดงโขนและหนังใหญ่ “ลูกกระสุน” เพลงใหม่โรงกระสุนทองนี้ได้นำไปบรรเลงออกอากาศทางสถานีวิทยุ ๑ ๙ พี.เจ เป็นครั้งแรกเมื่อราوا พ.ศ. ๒๕๗๗

กราว

เพลงกราว ๒ ชั้น เป็นเพลงหน้าพาทย์ทำนองหนึ่ง เป็นเพลงพากไม้กลองที่เล่นควบคับกลองหัด นิยมนำไปบรรเลงประกอบการยกท้าวตรวจพลของโขน ละคร ลีลาและทำนองให้ความรู้สึกอึ้งเต้น คึกคัก เร้าใจ มีจังหวะกระฉับกระเฉง เพลงกราวมีหลายทำนอง เรียกชื่อแตกต่างกันไปตามลักษณะและโอกาสที่ใช้ เช่น กรawanok กราวใน กราวแขก กราวตะลุง เป็นต้น

กรากระแซ

เพลงกรากระแซ ๒ ชั้น เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเพลงกรະແຕເລັກ เป็นเพลงประเกຫນ້າທັບສອງໄມ້ ມີ ຕ ທອນ ເປັນພັດທະບຽນຮ່ວມທຳນອງເກົ່າຂອງຊາວໄທຢູ່ ເຖິງທຳນອງທີ່ກັບພັດວັດຮາ ๒ ชັ້ນ ພັດນີ້ບໍຣຸ ອູ້ໃນພັດຕັບພະລອ (ຕັບລາວເຈົ້າຢູ່ຄວີ) ພັດນີ້ນໍາມາເຫັນວັດຮາມຸ່າ (ປະເລົງ ສາຄົກ) ນຳມາແຕ່ງ ຂໍາຍາຍເປັນວັດຮາ ๓ ชັ້ນ ແລະແຕ່ງຕັດລົງເປັນວັດຮ້າໜີເດືອນ ເວີຍບໍເຮັດວຽກ ພັດແຕ່ງທັງແຕ່ງທາງຮ່ວມທັງ ແລະນທັງ ເຮັດວຽກໃໝ່ວ່າ ພັດກູລາວ ເຕາ ພັດກູລາວ ເຕາ ນີ້ ໄດ້ນໍາອົກປະເລົງຄວັງແຮກ ດ ຖອປະຊຸມກົມປະລັມພັນຮີ ດັນຮາຊົມດຳເນີນ ເມື່ອວັນທີ ២៧ ຕຸລາຄມ ២៥៤៨ ໃນການ “ເຊີດຊູ້ເກີຍຕິນັກ ແຕ່ງພັດໄທ” ໂດຍສາມາຄນັກແຕ່ງພັດແຕ່ງປະເທດໄທຢັດໜີ້

กรາກລາງ

ພັດກາກລາງ ເປັນພັດແນວກາກວ່າທຳນອງທີ່ໃຊ້ບໍຣຸເລົງແຫນພັດກາວນອກ ນາຍມັນຕີ ຕຣາ ໂມໂທ ແຕ່ງໜີ້ເມື່ອ ພ.ສ. ២៥៤៨ ທັງທຳນອງດົນຕີ ແລະນທັງ ສໍາຫັບປະເລົງປະກອບທ່າເຕັ້ນວິຊ້ຂອງ ທ່າກະດີອ້າວຸຊ ໃນກອງທັພຂອງພະສຸກ ອູ້ໃນການແສດງລະຄວເຮືອງ “ມໂນຮາ໌” ໂດຍມີພັດກາວດົງຊຶ່ງເປັນ ພັດທຳນອງເກົ່າປະເລົງຕ່ອທ້າຍ ກຽມຄືລົປາກສ້າງບທແລະຈັດແສດງລະຄວເຮືອງນີ້ໃຫ້ປະຊາບນົມເມື່ອເດືອນ ກຸມກັບພັນຮີ ພ.ສ. ២៥៤៨

ພັດກາກລາງ ๓ ທີ່ ປະເທດໄທໂຮງເສກາ ເມື່ອ ພ.ສ. ២៥៤៣ ນາຍชาຕີ ອິນວລ ນຳພັດ ກາກລາງ ២ ທີ່ ຂອງນາຍມັນຕີ ຕຣາໂມໂທ ຊຶ່ງເປັນພັດປະກອບລະຄວເຮືອງມໂນຮາ໌ ມາແຕ່ງຂໍາຍາຍເປັນ ຍັດຮາ ៣ ທີ່ ພັດທັງນຳພັດທຸງດີ້ງ ມາປະຕິຫຼຸ້ນເປັນທາງເດືອນ ບະເລົງຕ່ອທ້າຍ ເຮັດວຽກໃໝ່ວ່າ ໂທໂຮງ ກາກລາງ

ກາກີ່ພາ

ພັດກາກີ່ພາ ເປັນພັດກາທຳນອງທີ່ ສໍາຫັບໃຊ້ບໍຣຸເລົງແລະຂັບຮ່ວມປະກອບການແຂ່ງໜັກີ່ພາ ເມື່ອ ພ.ສ. ២៥៧៧ ຄຽງເທິພ ຊຶ່ງເປັນນາມປາກກາຂອງເຈົ້າພະຍານຮົມສັກດິມຕີ (ສັນ ເທັກສະດິນ ດ ອູ້ຮ່າຍ) ໄດ້ແຕ່ງທຳນອງພັດ ໂດຍຍືດເອົາພັດກາວນອກແລະພັດກາໃນເປັນແນວໃນການແຕ່ງແລະແຕ່ງ ນທັງ ແລະເຮັດວຽກໃໝ່ຕາມລັກຜະນະຂອງທຳນອງກາວວ່າ “ກາກີ່ພາ” ໂດຍມີທັງວ່າ “ກີ່ພາ ກີ່ພາ ເປັນຍາ ວິເຄະ ແກ້ກອງກີເລສທຳຄນໃຫ້ເປັນຄນ” ວັດຖຸປະສົງຕີທີ່ແຕ່ງເພື່ອໃຊ້ເປັນພັດເຊີຍຮ້ອງໂຮງເຮັດວຽກສຸກຖານ ວິທີຍາລັຍ ໃຊ້ວັງແຕ່ງວັນຂນາດໃຫ້ຢູ່ປະເລົງ ນັກີ່ພາເດີນແກວພັດທັງໝູ່

กราฟแซกเงาะ

เพลงกราฟแซกเงาะ ๒ ชั้น เป็นเพลงที่นำองค์กร ประเททเพลงเกร็ดภาษา มี ๒ ท่อน รวมอยู่ในตับยำค้ำไทย (ย้ำไทย) หรือเพลงชุดลิบสองภาษา

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ นายบุญยงค์ เกตุคง ได้นำมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเตา ส่วนบทร้องและทางร้อง นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ เป็นผู้แต่ง

บทร้อง เพลงกราฟแซกเงาะ เต้า

๓ ชั้น	ไปเกิดไปพากเราไป ไปปรบปราม แม้ผู้ใดloyหน้ามายั่วหง เราพร้อมยอมพลีอุทิดชีวิตถวาย เกิดก่อเป็นกาภัยต้องตายกันทุกคน เราตายมีหวังเกียรติประวัติปราภู เดินเดินพากเราเดินมุ่งไป รักใครรีไว้มี	เราพยาภารบั้มเพื่อขับໄล ไม่ยำเกรงเราใช้ได้เห็นดี แม้ตัวจะตายเราพร้อมยอมลี้ตาย ตายร้ายก็หนตายดีก็หนึ่งครั้ง ทุกทุกหยาดหยดเลือดเนื้อเพื่อชาติไทย เราร่วมใจรวมรักสามัคคี มีรักเพียงเพียงชีวีก็ตัดสแลดได้
๒ ชั้น	พากเราเหวยวันนี้สนุกวา ยิ่งคาดการด้านบนทันเข้ากองหัวพ ผู้ใดรุกราน เพื่อนเราเอี้ยเพื่อนเอี้ยเพื่อนอย่าซ้ำ เดันรำลำพองคบหนองคานนีก	เกรียวกวางฉาวฉ่าเยาอยู่สนั่น แต่งตัวเสร็จสรรพยกทัพไปต่อต้าน จับได้ให้มดมา เลียงเขyleียงชาเริงร่าอยู่คบหนอง อาสาสู้ศึกหาญชึกอยู่เกรียวกวาง กองหน้าเหลนหลวงเดินก้าวเหยาะเหยะ เหมาะเจาะกลอนกาพย์
ชั้นเดียว	พากเราทั้งพองมาร้องเพลงกราฟ เดันกราฟแซกเงาะ กองหลังหอกดาววับววนแก่วงไกว พากเราร่วมจิตไม่คิดครั้มครั่น เราเดินรุดหน้ามีได้ไหวหัวนั่น	ปีกขวาหน้าไม้ปีกซ้ายเกาหันท์ ถึงแก่เชีวันจะมรณนา ต้องกดគอกันประจัญไฟรี (นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ แต่ง)

- - - -	- - - ด	- - - ร	- ม - ช	- - - ม	- ร - -	- ด - ม	ช ม - ร
- - - -	- ร - ร	- ม - ด	- ร - ม	- - - ร	- ม - -	- ล - ด	- - - ด
- ม ร ด	- ช - ล	- ด - ร	- ม - ช	- - - ม	- ร - -	- ด - ม	ช ม - ร
- - - -	- ร - ร	- ม - ด	- ร - ม	- - - ร	- ม - -	- ล - ด	- - - ด
- ม ร ด	- ช - ล	- - - ท	- ด - ร	- - - ท	- ล - -	- ช - ท	ร ท - ล

ตัวอย่าง โน้ตเพลงกราฟแซกเงาะ ๒ ชั้น

กราวເງາ

ເພັນກຣາວເງາ ເປັນໜ້າພາທີ່ປະເກທເພັນກຣາວທຳນອງໜຶ່ງ ໃຊ້ປະກອບກຣະໂດລໂດເຕັ້ນຂອງໜູ່ເງາໃຫຍ່ນ້ອຍຕາມບທຮ້ອງທີ່ວ່າ “ເງານ້ອຍເງາໃຫຍ່ໄປຄືກຄັກ ອີກທີກເລື່ອນລິ່ນສິນ໌ປ່າ...” ໃນລະຄຣເຮື່ອງເງາປ່າ ບທພຣະຣາຊນີພັນໝີໃນພຣະນາທສມເດົຈພຣະຈຸລຈອມເກລຳເຈົາຍູ້ທ້ວ່າ ເພັນກຣາວເງາຕາມບທຮ້ອງນີ້ໃຊ້ທຳນອງເພັນກຣາວນອກ

ກຣາວຈິນ

ເພັນກຣາວຈິນ ເປັນເພັນໜ້າພາທີ່ປະເກທກຣາວທຳນອງໜຶ່ງ ມີສຳເນົາຢືນຈິນ ໃຊ້ບຣາລັງປະກອບຕ້ວລະຄຣສັງຫຼຸບຕິຈິນ ໃນລັກນະທີ່ຕ້ວລະຄຣເຂົ້າແໜ້ອງເຕີ ອີກຕ້ວລະຄຣທີ່ສູງຄັກຕິກວ່າ ແລະ ຂະນະຕ້ວລະຄຣເດີນເລັນສຸກສັນນາ ສນຍາອາຮມນີ້ ອີກໃນໂອກາສທີ່ຕ້ອງກຣາວຄວາມຄືກຄັກ ເຮົາໃຈ

ກຣາວຊ້ຍ

ເພັນກຣາວຊ້ຍ ເປັນເພັນໜ້າພາທີ່ປະເກທກຣາວທຳນອງໜຶ່ງ ລວງປະດີໜູ່ໄພເຮົາ (ຄຣ ຕິລປປຣາລັງ) ແຕ່ງຈາກເພັນກຣາວນອກ ພລຕວີ້ລວງວິຈິຕຣາວທກຣາ ນຳໄປຮ້ອງປະກອບໃນລະຄຣປຸລຸກໃຈເຮື່ອງຄືກຄັລາງກຣມຄິລປາກຈັດແສດງເນື່ອ ພ.ຄ. ແກ້ໄຂ ບທຮ້ອງທີ່ໃຊ້ຮ້ອງເປັນສ້ອຍ ມີເນື້ອຮ້ອງດັ່ງນີ້

“ເພື່ອໄຕຮົງຄໍ ເຮົາຈະວິ່ງທຽບໄປຮອເຂາຊ້ຍ (ຊ້ຍ)
ດຶງເລື່ອໝາຍໄວ້ລາຍນັກບໍາໄທ
ແຕ່ໄຕຮົງຄໍຕ້ອງຄອງຍູ້ເປັນອົງຈາຕິໄທຍ”

ກຣາວດົງ

ເພັນກຣາວດົງ ເປັນເພັນໜ້າພາທີ່ປະເກທກຣາວທຳນອງໜຶ່ງ ເປັນເພັນທຳນອງເກົ່າ ເນື່ອ ພ.ຄ. ແກ້ໄຂ ກຣມຄິລປາກຈັດແສດງລະຄຣເຮື່ອງ ພຣະສຸຂົນມໂນຣາທ໌ ຕອນພຣະສຸຂົນຍກທັພ ຈຶ່ງໄດ້ນຳນົດທຳນອງຂອງນາຍອົນຕີ ອູ້ໂພຣີ ເຂົ້າປະກອບທຳນອງເພັນກຣາວດົງ ແລະ ໃຊ້ບຣາລັງຕ່ອທ້າຍເພັນກຣາວຄັລາງຂອງຊຸດກຣາວວິ່ງຊ້ຍອາສາ

ກຣາວຕະລຸງ

ເພັນກຣາວຕະລຸງ ເປັນເພັນໜ້າພາທີ່ປະເກທກຣາວທຳນອງໜຶ່ງ ສັນນິໝູ້ສູານວ່າ ນັກດົນຕົກໃນສັມຍຮັ້ກາລທີ່ ៥ ອີກຮັ້ກາລທີ່ ៦ ແຕ່ງເຂົ້າໂດຍດັ່ງແປລັງຈົ່ງຫວະເພັນຕະລຸງຂອງກາດໃຕ້ ໄທ້ທຳນອງແລະຈົ່ງຫວະດຳເນີນລືລາແບບເພັນກຣາວ ເພັນນີ້ພຣະນາທສມເດົຈພຣະມງກຸງເກລຳເຈົາຍູ້ທ້ວ່າ ໄດ້ທຽນນຳໄປບຣຈຸໃນລະຄຣບທພຣະຣາຊນີພັນໝີເຮື່ອງ ຂອມດຳດິນ

ในการประกอบพิธีไหว้ครูโขน ละศร นายนาคอม สายคอม ครูผู้ประกอบพิธีไหว้ครูโขนละศร ได้ใช้เพลงกราวตะลุงบรรเลง เพื่ออัญเชิญครูโโนราให้ลงมาสู่พิธี

เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐ คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง ได้นำเพลงกราวตะลุงนี้มาแต่งແປลง ทำนองใหม่ทั้งบหร่องและทำนอง เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงกราวตะลุงແປลง เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนวัดบวรนิเวศ บรรเลงและขับร้องประกอบการแสดง ในรายการที่ถ่ายทอดทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕

กรawanอก

เพลงกรawanอก ๒ ชั้นเป็นเพลงหน้าพาทย์ประเภทกราวทำนองหนึ่ง ใช้ประกอบการยกหัพตราช พลของกองทัพฝ่ายพลับพลาในการแสดงโขน หรือจัดหัพตราชพลของทหารที่เป็นมนุษย์ในการแสดงละศร นอกจากนี้เพลงกรawanอกยังใช้เป็นเพลงประจำกัณฑ์มหาราชในเทคนิคมหาชาติ ในพิธีไหว้ครูใช้เพลงนี้ บรรเลงเพื่อเชิญครูดุนตรี ครุนาภีศิลป์ที่เป็นมนุษย์และล่วงลับไปแล้ว ให้มาร่วมงานพิธีไหว้ครูที่จัดขึ้น

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ หลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำทำนองเพลงกรawanอก ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น สำหรับใช้เป็นเพลงโถมโรงเสภา ทางหนึ่ง

นอกจากนี้นายบุญยงค์ เกตุคง ยังได้นำทำนองเพลงกรawanอก ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เพื่อใช้เป็นเพลงโถมโรงอีกทางหนึ่งด้วย

กราวใน

เพลงกราวใน เป็นเพลงหน้าพาทย์ประเภทเพลงกราว จัดอยู่ในจำพวกไม้กลอง โดยมีลักษณะการเดินไม้กลองสลับกับตีตะโพน ทำนองเพลงนี้มีหลายลักษณะ ดังนี้

๑. เพลงหน้าพาทย์ ประเภทกราว จัดเป็นเพลงหน้าพาทย์ที่ประกอบอาภัปภิริยาของตัวละครฝ่ายยักษ์ มีอัตรา ๒ ชั้นใช้ประกอบการยกหัพตราชพลของกองทัพฝ่ายลงกา ที่เป็นตัวละครฝ่ายยักษ์ ลักษณะทำนองแสดงความของอาจ ส่างาม กระฉับกระเฉง และอีกเทิม โบราณจารย์ได้บรรจุเพลงกราวในไว้ เป็นเพลงอันดับที่ ๑๒ ในเพลงชุดโถมโรงเย็น โดยแฝงความหมายถึง การแสดงจามของเทพเจ้าฝ่ายอสูร เช่น ท้าวภูเรเวสสุวรรณ เป็นต้น

๒. เพลงหน้าพาทย์ ประเภทกราว มี ๓ ท่อน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กราวใน ๓ ท่อน บางแห่งเรียกว่ากราวใน ๓ ท่า โบราณจารย์นำไปเรียบเรียงเป็นเพลงอันดับแรกในเพลงชุดโถมโรงกลางวัน มีหลายทำรับ บางทำรับประกอบด้วยเพลงกราวใน เสมอข้ามสมุทร รัวลาเดียว เชิด ชุบ ลา ตระบองกัน-รัวลาเดียว ตะคุกรุกรัน-รัวลาเดียว ใช้เรือ-รัวลาเดียว ปลูกตันไม้-รัวลาเดียว คุกพาทย์-รัวลาเดียว พันพิราพ ตระลันนิبات เสี้ยน เชิด ปჟม รัวลาเดียว นาทสกุณีและกราวรำ ดู กลางวัน

๓. เพลงเดี่ยว มีอัตรา ๓ ชั้น พระยาประธานดุริยศัพท์ (แปลง ประธานศัพท์) ได้แต่งข้ายาจาก เพลงกราวใน ๒ ชั้น ที่เป็นเพลงหน้าพาทย์ประกอบการยกทัพตรวจพลของกองทัพฝ่ายลงกา เพื่อให้มีลีลา และทำนองเป็นเพลงทางเดี่ยวทางหนึ่ง นายกล้า ณ บางซ่าง นักดนตรีชาวอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม แต่งข้ายาไว้ทางหนึ่ง

๔. เพลงเดี่ยว ประเกทเพลงเตา มีนักดนตรีหลายท่านนำเพลงกราวใน ๒ ชั้นไปแต่งข้ายาเป็น อัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดี่ยว เรียบเรียงเป็นเพลงเตาหลายทาง โดยตกแต่งทำนองให้มีกลเม็ดเด็ดพรายของการบรรเลงเป็นเพลงเดี่ยว ทั้งทางโอดทางพัน เพลงนี้จึงมีลีลาและทำนองหลาย ล้านวน จัดเป็นเพลงประเกทoward มีอัชชันสูงของนักดนตรี และเป็นเพลงที่มีทางเดี่ยวของเครื่องดนตรี ทุกชนิด พระยาภูมิเจริญ (จิตรา จิตตเสวี) ได้แต่งเป็นเพลงเตาสำหรับเดี่ยวซอสามสายทางหนึ่ง หลวง ประดิษฐ์ไพรeras (คร ศิลปบรรเลง) แต่งทางเดี่ยวด้วยเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ในวงปี่พาทย์ และเดี่ยว ทางซอตัว นายพุ่ม นาปุยะวาทย์ แต่งเดี่ยวทางระนาดเอกและระนาดหุ่ม ฯลฯ

๕. เพลงกราวในทางผัน หลวงประดิษฐ์ไพรeras (คร ศิลปบรรเลง) ได้มาจากการฟังผัน นายบุญยงค์ เกตุคง ได้เขียนเล่าไว้ในหนังสืออนุสรณ์คำนึงในวาระฉลองครบรอบร้อยปีเกิดของ หลวงประดิษฐ์ไพรeras (คร ศิลปบรรเลง) ว่า “ทางครูหลวงประดิษฐ์ไพรeras ได้แต่งเพลงกราวในทางผันไว้เพลงหนึ่ง ชื่อท่านเล่า ว่าท่านได้เพลงนี้มาจากความผัน ข้าพเจ้ามีบุญได้ฟังท่านดีกราวในทางผันนี้เพียงครั้งเดียว พ้อขึ้นเพลง ท่านดีช้าด้วยข้ออย่างไม่ร้อน แต่พอตีไป ๆ ยิ่งໄวซึ่นทุกที ทั้งที่ท่านมีอายุมากแล้ว แต่ความໄวนนั้นแม้คนหนุ่ม ที่มีกำลังดีก็ยังสู้ท่านไม่ได้”

๖. โหมโรงกราวใน นายพินิจ ฉายสุวรรณ ได้ต่อเพลงกราวใน ๓ ชั้น ทางม่อง จากนายสอน วงศ์มอง โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณกล่าวว่า “ถ้าไม่ได้นีโอซองไว้ ต่อไปเวลาตีรีนาดจะทำอย่างไร” เมื่อคราว ที่ต้องจัดวงไปบรรเลงประชันวงถวายหน้าพระที่นั่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๔๘ นายพินิจ ฉายสุวรรณจึงนำทำนองเพลงกราวใน ๓ ชั้น ที่ต่อมาจาก นายสอน วงศ์มอง มาแต่งป្លุงทางใหม่ ให้เป็นเพลงโหมโรงเสภาที่มีลูกล้อ ลูกชัด แต่งเสร็จเรียบร้อยเมื่อ วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๘

ตัวอย่าง โน้ตเพลงใหม่โรงกราวใน ๓ ชั้น

๗. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๙ ร้อยตำรวจตรีกาหลง พึงทองคำ ได้นำเพลงกราวในมาแต่งเป็นทำนองทางเดี่ยวปีใน โดยแต่งสำหรับอัตรา ๒ ชั้น และชั้นเดียว และต่อให้นายจิระศักดิ์ เชื้อแดง

กราวใน ๓ ท่อน

เพลงกราวใน ๓ ท่อน เป็นเพลงแรกของเพลงชุดใหม่โรงกลางวัน กราวใน ๓ ท่า ก็เรียก ดู กราวใน ๒

กราวรำ

เพลงกราวรำ ๒ ชั้นและชั้นเดียว เป็นเพลงที่นองเก่าสมัยอยุธยา ประเพทหน้าทับปูนไก่ มี ๒ ท่อนละ ๔ จังหวะ เพลงนี้เป็นเพลงหน้าพาทย์ประกอบกิริยาเยี้ยหยันของตัวละครในการแสดงโขน ละครนอกจากนี้ยังนำไปบรรเลงเป็นเพลงบรรเลงส่งท้ายในความหมายของการอวยชัยให้พรสำหรับงานมงคล ตลอดจนบรรเลงเมื่อการแสดงลิ้นสุดลง เช่น บรรเลงเมื่อเสร็จลิ้นพิธีของสงฆ์ ที่เรียกว่า “ส่งพระ” บรรเลงเป็นเพลงท้ายสุดในพิธีไหว้ครู โดยบรรเลงต่อจากเพลงเชิดกลอง เพื่ออวยชัยให้พรแสดงความยินดีต่อความสำเร็จในการประกอบพิธีกรรมไหว้ครู

พระประดิษฐ์ไฟเราะ (มีแขก) นำเพลงกราวรำ ๒ ชั้น มาแต่งปูนทางให้ต่างไปจากทำนองเดิม โดยเปลี่ยนระดับเสียงตอนจบทำนองท้ายท่อนที่ ๒ ให้ต่ำเป็นคู่ ๔ เรียกชื่อใหม่ว่า กราวรำมอญ ดู กราวรำมอญ

กราวรำแขก

เพลงกราวรำแขก ๒ ชั้น เป็นเพลงประเพทหน้าทับสองไม้ นายมนตรี ตราโมท แต่ง เพื่อบรรจุในชุดเพลงดนตรีประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ

กรavarāmpha

เพลงกรavarāmpha เป็นเพลงหน้าพายท์ท่านองหนึ่ง มีสำเนียงพม่า ใช้ประกอบการแสดงละครในบทบาทที่ต้องการแสดงความยินดี หรือดีใจในชัยชนะของตัวละคร ใช้กับละครที่มีเนื้อเรื่องและตัวละครเป็นพม่า เช่น เรื่องราชาธิราช เป็นต้น

กรavarāmøñ

เพลงกรavarāmøñ ๒ ชั้น เป็นเพลงที่พระประดิษฐ์ไฟเราะ (มีแซก) ได้แต่งตัดแปลงจากเพลงกรavarām ๒ ชั้น ท่านองเก่า ในช่วงสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยแปลงระดับเสียงตอนจบท่านองท้ายท่อนที่ ๒ ให้ต่ำลงเป็นคู่ ๔ เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงกรavarāmøñ เพลงนี้นำมาบรรจุเป็นเพลงร้องในบทมหรีเรื่องกาğı ซึ่งเป็นบทที่เจ้าพระยาพระคลัง (หน) ประพันธ์ นอกจากนี้ยังนำมาบรรจุในเพลงตับนางนาค เป็นเพลงตับอัตรา ๒ ชั้น สำหรับใช้บรรเลงร้องส่งมหรี ประกอบด้วยเพลงนางนาค พัดชา ลีลากระทุ่ม กรavarāmøñ และໂລ

เพลงกรavarāmøñ ๒ ชั้น ทางที่พระประดิษฐ์ไฟเราะ (มีแซก) แต่งนี้ ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นายแพลก (พระยาประสานดุริยศพท) (แพลก ประสานศพท) ก่อนรับพระราชทานราชทินนาม ได้นำเพลงมหรีตับนางนาค ประกอบด้วยเพลงนางนาค พัดชา ลีลากระทุ่ม กรavarāmøñ และໂລ มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นทุกเพลง จึงเกิดเพลงกรavarāmøñ ๓ ชั้น ทางของพระยาประสานดุริยศพท (แพลก ประสานศพท) ทางหนึ่ง

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ หลวงประดิษฐ์ไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำเพลงกรavarāmøñ ๒ ชั้น ทางของพระประดิษฐ์ไฟเราะ (มีแซก) มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเลา สำหรับใช้บรรเลงเป็นเพลงลา บทร้องเพลงเลาเนี้มี ๒ สำนวน คือ สำนวนของหลวงประดิษฐ์ไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และสำนวนของนายโซดิ ดุริยประณีต

บทร้อง เพลงกรavarāmøñ เก่า

บทร้องสำนวนที่ ๑

๓ ชั้น	ขอท่านผู้ช่วยดูตรีจงมีสุข	นิราศภัยไกลทุกชั้นสิ่งสรรพ
๒ ชั้น	หวังลิ่งได้สมอารมณ์พลัน	เกษมลันต์ทุกทิวาราตรีกາล
๑ ชั้นเดียว	อายุไขไม่น้อยกว่าร้อยปี	มีวาระณะผ่องศรีพละหาญ
	ลาภให้มาเนื่องนองดังท้องธาร	เกียรติธรรมการทั่วฟ้าอา忒รี
	ไปพิศได้ให้มีแต่คนรัก	อุปสรรคทั้งหลายจะง่ายหนี
	เจริญด้วยคุณธรรมจารี	ประสบศรีสุขสวัสดิ์พิพัฒน์เทโอน
		(หลวงประดิษฐ์ไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) แต่ง)

บทร้องสำนวนที่ ๒

๓ ชั้น	รอนรอนอ่อนแสงสุริยา	ใกล้เวลาเหลี่ยมลับรักมี
	กาลกำหนดหมดบรรลงเพลงดนตรี	ก็ถึงที่สิ้นสุดดุจสุริยา
๔ ชั้น	โอกาสหน้าจะมาพนประสนใหม่	เพื่อกล่อมใจให้ทานได้บรรณา
	บัดนี้ต้องจำพรากจำจากลา	ก่อนจะคลาคลาดจากขอฝากร
ชั้นเดียว	ขอเทพไทยได้ขัดพิบัติทุกช'	ส่งเสริมสุขภิญโญลโนสร
	ลีประลังค์คงประสนสถาพร	เกียรติขจรเจิดจรัสเจริญเทอญ
		(นายโชค ศุริยประณีต แต่ง)

กราวรำเสภา

เพลงกราวรำเสภา ๒ ชั้น ใช้ร้องส่งปี่พาทย์ประกอบเสภา เป็นประเภทเพลงลา พระประดิษฐ์ไฟเราะ (มีเชก) ได้เคยแต่งແປلغเสียงจากเพลงกราวรำ ๒ ชั้น ให้ต่ำลงเป็นคู่ ๔ เรียกว่า เพลงกราวรำมѹ ต่อมาท่านได้แต่งปรับปรุงแนวทำงาน แล้วเปลี่ยนเสียงท่อนท้าย ท่อนที่ ๒ ตอนจบ ของเพลงกราวรำมѹ ๒ ชั้นให้ลงต่ำมากอีก ๑ เสียง เรียกชื่อเพลงใหม่ว่า เพลงกราวรำเสภา

กราวเริงพล

เพลงกราวเริงพล เป็นเพลงประเภทเดี่ยวประชันผีมือ นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ แต่ง

กราวລາວ

เพลงกราวລາວ เป็นเพลงกราวทำงานของหนึ่ง มีสำเนียงລາວ ใช้ประกอบการแสดงละคร เช่น ในบทละครเรื่องຂຸນໜັງຂຸນແພນ ตอนພລາຍເພຜຣພລາຍບ້ວອກຄືກ ເປັນຕົ້ນ

กราวວິຮ້ຍ

เพลงกราวວິຮ້ຍ เป็นเพลงหน้าพาทย์ประเภทกราว ใช้ประกอบท่ากระໂດໂລດเต้นของตัวละครฝ่ายลิงในกองหັພພັບພລາ นายກຽ ວະຄະຣິນ ประดิษฐ์ທ່າເຕັນ

กราวວິຮ້ຍອາສາ

เพลงกราวວິຮ້ຍອາສາ เป็นชื่อชุดของการแสดงระบำชุดหนึ่ง อยู่ในละครเรื่องມໂນຣາທ් ໙ີ້ເວົ້ອງກລ່ວງດຶງ ພຣະສູນເສດ්ධິມາຮໍາລານານໍາໂນຣາທ්ໄປທໍາຄືກ ມີຈາກຈັດທັພໃນຈາກພຣະສູນເສດ්ධິຕຽບຈຳທັພ ນາຍມນຕີ ຕຣາໂມທ ແຕ່ງทำงานและบทร้องขึ้นใหม่ ເມື່ອ ພ.ສ. ២៥៥៥ ເຮັດວຽກ ເປັນຕົ້ນ

ดงซึ่งเป็นท่านองเดิม ท่านผู้หญิงแห่ง สนิทวงศ์เสนี ประดิษฐ์ท่ารำ กรมศิลปการจัดแสดงละครเรื่องนี้ให้ประชาชนชมเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘

บทร้อง เพลงกราวีรชัยอาสา

ร้องเพลงกร่าวกลาง

ทหารเหล่ากาหันท์ขยันยิ่ง	ขยับยิงแม่นยำไม่ยอมน
ทหารหอกถือหอกออกประจำ	แต่ละคนกล้าหาญชำนาญฤทธิ์
ทหารดาบถือดาบวางแสง	พันแทงแต่ละทีไม่มีผิด
ทหารม้าควบม้าคราประชิด	ปัจจามิตรย่นระย่อไม่ต่อดาม

ร้องเพลงกร่าวดง

พวกเราเหล่าทหารชำนาญมุทธิ์	ฤทธิรุดเกรียงไกรในสยาม
เคยฝ่านศึกมีชัยในสังคม	ไม่เคยขาดครั้งครั้นสรรพภัย

กราวีรศตรี

เพลงกราวีรศตรี เป็นเพลงประกอบระบำปลูกใจ ใช้เพลงกรawan กับบรรเลง และขับร้อง ออกรด้วยเพลงเชิด ใช้ประกอบการแสดงละครเรื่อง ศึกกลาง บทพระนินพน์ พระเจ้าบร昌วงศ์หรือ พระองค์เจ้าวรรรณากร กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ จัดแสดง ณ โรงละครปรีดาลัย เรียกชื่อว่า ระบำกราวีรศตรี หรือระบำหญิงไทย

บทร้อง ระบำกราวีรศตรี

ร้องเพลงกรawanอก

เกิดเป็นไทยชายหญิงไม่นิ่งชาลัด	แสนสมัครรักษาติดศาสนา
กตัญญูสัตยาภิวิชชา	ต่อเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินลั่นทุกคน

ดนตรีรับ

ยามสบายปล่อยชายเป็นทหาร	ครั้นเกิดการศึกเสือเมื่อขัดสน
พวงผู้หญิงใช่จะทิ้งนิ่งอับจน	ต่างขวนขวยช่วยม้ายไม่กลัว

ดนตรีรับ

เปลก์ไกวดาบก์แก่วงแข็งหรือไม่	ไม่อวดหยิ่งหญิงไทยมิใช่ชั่ว
ไหนได้จากตราครัวไหนทำครัว	ใช้รักจักแต่จะย้ำผัวเมื่อไร

ดนตรีรับ

แรงเหมือนดودเหมือนกากล้าเหมือนหญิง	มั่นและจริงดังว่าหรือหาไม่
เมืองกลางปางจะจอดรถดเพราะไคร	เพราะหญิงไทยไม่สู้ศัตรูแพ้

ดนตรีรับ

ออกเพลงเชิด

กร้าวอาสา

เพลงกร้าวอาสา เป็นเพลงหน้าพาที่ประเทกร้าวทำนองหนึ่ง ใช้ประกอบการแสดงละครเรื่อง アナgapaแห่งความรัก บทประพันธ์ของพลตรี หลวงวิจิตรวาทการ นายมนต์ ตราโมท แต่งทำนองเพลง เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

กรีดยาง

เพลงกรีดยาง เป็นเพลงทำนองปีพื้นบ้านภาคใต้ทำนองหนึ่ง นายคุณ หวานยก แต่งทำนองขึ้น โดยนำเพลงทำนองพื้นบ้านมาสร้างสรรค์ใหม่ สำหรับประกอบการแสดงระบำนาฏยรังสรรค์ ชุดระบำกรีดยาง ของโปรแกรมวิชานานาภูมิลีป์และการละคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

กรุงเทพมหานคร

เพลงกรุงเทพมหานคร ๓ ชั้น เป็นเพลงประเภทโถมโรงเลภา ประเภทหน้าทับปربไก่ มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๔ จังหวะ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ นายพินิจ ฉายสุวรรณ นำทำนองเพลงเทวาประสิทธิ์ ๒ ชั้น มา แต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เพื่อบรรเลงในงานมหกรรมดนตรีไทยระดับประเทศศึกษาของโรงเรียนในลังกัด กรุงเทพมหานคร โดยดึงซื้อให้เป็นสัญลักษณ์ของหน่วยงานราชการ และวงศ์ดุริไทยของกรุงเทพมหานคร ที่ผู้แต่งรับราชการอยู่ว่า โถมโรงกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่าง โน้ตเพลงโถมโรงกรุงเทพมหานคร ๓ ชั้น

กฤษฎาภินิหาร

เพลงประกอบระบบบำเพ็ญตุณางฟ้า เรียกว่า ระบบบำกฤดาภินิหาร เป็นระบบบำชุดหนึ่งในละครเรื่อง เกียรติศักดิ์ไทย กรมศิลปการนำออกแสดงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๖ นางลุมุล ยมคุปต์ ร่วมกับนางศุภลักษณ์ ภัทรนาวิก (หม่อมต่วน ภัทรนาวิก) นางสุดา บุษปฤกษ์ แต่งบทร้อง นายมนตรี ตรา莫ท บรรจุ เพลง เพลงระบบบำชุดนี้ประกอบด้วยเพลงรัวดึกดำบรรพ์ ร้องเพลงครัวภูษา ๒ ชั้น ต่อท้ายด้วยเพลงจีนรัว และเพลงจีนถอน

บทร้อง ระบบบำกฤดาภินิหาร

ร้องเพลงครัวภูษา

ปราโมทย์แสน

องค์อับஸรมณเเมนแคนสวารค์

ยินกฤดาภินิหารมหัคจรรย์

เกียรติไทยลั่นลือเลื่องเรืองรูจี

ต่างเต็มตื้นชื่นชมโสมนัส

โอษฐ์เอ้อนอระถอยพรสุนทรครี

แจ้วจำเรียงเสียงเพลงสดดี

ดนตรีเร้อยประโคมประโลงล้าน

แล้วลีลาศเริงรำระบำร่าย

กรกีดกรายโภปรายปราวามลีสีประสาน

พรມน้ำทิพย์ปรุ่งปนสุคนธาร

จักรวาลฉั่ชื่นรื่นรมย์ครัน

ปี่พาทย์ทำเพลงจีนรัว-จีนถอน

(นางสุดา บุษปฤกษ์ แต่ง)

กลม

เพลงกลม เป็นเพลงหน้าพาทย์ท่านองหนึ่ง สำหรับใช้ประกอบกิริยาไปมาทางอากาศของเทพเจ้า หรือตัวละครสูงศักดิ์ เช่น พระอิศวร พระพรหม พระนารายณ์ พระวิษณุกรรม พระอินทร์ พระอรุณ เจ้าเงาะ ฯลฯ

เพลงกลมเป็นเพลงอันดับที่ ๑๐ ของเพลงชุดโหมโรงเย็น และเป็นเพลงประจำกันที่สังกับบรรพใน เทคนิมหากาดิ ลีลาท่านองของเพลงนี้ เริ่มต้นด้วยระดับเสียงกลาง เมื่อจบท่อนเพลงเปลี่ยนเป็นเสียงสูง เสียงต่ำ และกลับมาเสียงกลาง ในท่านองและลีลาเดิมจึงเรียกว่า เพลงกลม เรียกหน้าพาทย์เพลงของ เพลงนี้ว่า “ลูกกระสุน” ในการแสดงละครนอก เรื่องลังษ์ทอง ใช้บรรเลงเพลงนี้ในบทของเจ้าเงาะ หรือ ในเรื่องลังษ์คลิปซัย ใช้กับบทของลิงหาร

ท่านองเพลงกลมนี้ หลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นำไปเป็นแนวในการแต่งขยายเป็น อัตรา ๓ ชั้น ใช้บรรเลงเป็นเพลงโหมโรง เรียกชื่อใหม่ว่า โหมโรงกระสุนทอง

กลมเจ้าเงาะ

เพลงกลมเจ้าเงาะ เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบท่ารำของเจ้าเงาะ ในการแสดงละครเรื่องสังข์ทอง

กลมพระazarค์

เพลงกลมที่ใช้บรรเลงประกอบท่ารำของพระอรชุน ดู กลมอรชุน

กลมอรชุน

เพลงกลมอรชุน เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบท่ารำของพระอรชุน เรียกว่า กลมอรชุน เป็นท่ารำในการแสดงละครเรื่องอรชุน ชื่อของเพลงนี้ บางแห่งเรียกว่า กลมพระazarค์

กลัวยไม้

เพลงกลัวยไม้ เป็นเพลงประกอบการเชิดหนังตะลุงทำนองหนึ่ง โดยปกติใช้ปีบบรรเลง จัดเป็นเพลงประเภทดำเนินทำนอง

กลอง

เพลงกลอง เป็นเพลงสำเนียงแซก ใช้บรรเลงด้วยปี่ชวา กับกลองแซกประกอบการเล่นและรำ กระปี่ กระบอก Majority รำดาบ รำจ้าว เรียกชื่อเพลงว่า เพลงกลองแซก หรือสะระหม่า ท่ารำเป็นรำแบบมลายู เรียกชื่อเพลงว่า เพลงกลองมลายู หรือสะระหม่าแซก ท่ารำแบบมลายูคือ ท่ารำกริช ๆ โดยเครื่องดนตรีที่ใช้มีปี่ชวา กับกลองมลายู

กลองโยน

เพลงกลองโยน เป็นเพลงหน้าพาทย์ สำหรับประกอบกิริยาเคลื่อนที่ไปมาอย่างเป็นริ็วบวน หรือประกอบการยกทัพ หรือขวนพยุหยาตราที่มีศักดิ์ศรี พรั่งพร้อมด้วยเครื่องอิสริยยศทั้งหลาย เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เพลงทะแยกลองโยน นอกจากนี้ยังใช้เป็นเพลงประจำกันที่ของเทคโนโลยีทางชาติ มีเพลงเชิดบรรเลงต่อท้าย

กล่อม

เพลงกล่อม เป็นทำนองหนึ่ง ใช้บรรเลงในวงขับไม้ เรียกว่า กล่อมมหิริ ในการแสดงละคร เพลงกล่อมใช้ตอนโน้ม หรือตอนที่ตัวแสดงฝ่ายพระเข้าหานาง

กล่อมช้าง

เพลงกล่อมช้าง ๒ ชั้น เป็นเพลงที่ทำนองเก่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา นวศรีดิศกุล ทรงประนิพันธ์ขึ้นไว้ในบทโหรเรื่องรามเกียรติ์ตอน อินทรชิตเพลงศรพรหมาสตร์ เพื่อนำไปบรรเลงและขับร้องต้อนรับ สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๙ พระราชนักนักตุกะของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กล่อมนาค

เพลงกล่อมนาค เป็นเพลงพื้นบ้านทำนองหนึ่งของภาคใต้ ใช้ขับร้องในงานบวชนาค นิยมแอบน จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ฯลฯ เนื้อหาสาระของเพลงกล่อมนาคนเน้นการตักเตือนเจา นาค ให้รำลึกถึงพระคุณของบิดามารดา ก่อนที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุ เพลงคำตัก ก็เรียก

กล่อมนางนอน

เพลงกล่อมนางนอน เป็นทำนองเพลงพื้นบ้านล้านนา นิยมน ำมาบรรเลงในวงสะล้อ ซอ ปิน ของ วัฒนธรรมล้านนาตะวันออก

กล่อมนารี

เพลงกล่อมนารี ๒ ชั้น เป็นเพลงที่ทำนองเก่า ประเภทหน้าทับปربไก่ มีท่อนเดียว ๔ จังหวะ ส่วนเพลงกล่อมนารีชั้นเดียวเป็นเพลงที่ทำนองหนึ่งในเพลงเรื่องสีนวล

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ นายมนตรี ตรา莫ท ได้ต่อเพลงกล่อมนารี ๒ ชั้นจากนางเคลื่อน ตันเลียงหุ่น กระบวนการของหมู่บ้านราชวงศ์สถา พระยาเสนา จากนั้นจึงนำมาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๓ ชั้น โดยในอัตรา ๓ ชั้นได้แต่งให้มีเที่ยวเปลี่ยน และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงสถา

บทร้อง เพลงกล่อมนารี สถา

๓ ชั้น	พระเยี้ยมยิ้มพริ้มเพราเย้ายอยอก พักตร์เจ้าศร้าสดดดบธรรม	ลพยอกยิ้มรา وسلم พี่จะกล่อมเอกลมให้โนนิทราย
๒ ชั้น	สายสมรอนเด็ดพี่จะกล่อม นวลดะองฟ่องพักตร์โสภา	เจ้างามจิริงพริ้งพร้อมดังเลชา ดังจันทรารงกลดหมุดลทิน
ชั้นเดียว	งามเนตรดังเนตรมฤคมาศ อรชรอ้อนแえないดังกินริน	งามชันงวงวดดังคันคิลป์ หวังกิลไม่เงวนวยอย

(บทลักษณะเรื่องอิเหนา พระราชพิพันธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย)

กล่อมพญา

เพลงกล่อมพญา ๒ ชั้น เป็นเพลงที่ทำองค์ก่อ ประเททหน้าทับสองไม้ มี ๒ ท่อนละ ๔ จังหวะ ใช้ประกอบการแสดงโขน ละคร บางแห่งใช้ว่า กล่อมพระยา เพลงนี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศราชนัดดาดิติวงศ์ ได้นำเพลงนี้บรรจุไว้ในบทร้องมหอเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย

เพลงกล่อมพญาชั้นเดียว เป็นเพลงที่นำยมนตรี ตราโมท นำทำงานของเพลงกล่อมพญา ๒ ชั้น มาแต่งตัดทำงานของสำหรับใช้ประกอบการแสดงละคร

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ เรือเอกแสง วิเศษสุด ร.น. ได้นำเพลงกล่อมพญา ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็น อัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา บทร้องนำมารจากบทละครเรื่องอิเหนา

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ นายเฉลิม บัวทั้ง ได้แต่งทางเปลี่ยนเที่ยวกลับทั้งเดา นำอภิรายการ โกรหัศน์ รายการสังคิตภิรัมย์ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด สำหรับใช้เป็นเพลงกล่อมปิดท้ายรายการภาคดึก บทร้องเป็นบทที่ศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมاتยกุล แต่งขึ้นใหม่ นางบุญชู ทองเชื้อ เป็นผู้ขับร้อง

บทร้อง เพลงกล่อมพญา เดา

บทร้องที่ ๑

๓ ชั้น	เจ้าสายสุดที่รักพี่ จะถอนมเนือนวลไว้ชวนเชย	แม้นได้เหมือนจะนีนนะน้องเอ่ย ไม่มีเลยที่จะร้างแรมรัก
๒ ชั้น	ของพี่มีแล้วมาหายไป มาพบโฉมฉายละม้ายนัก	เจ็บใจพี่เพียงอกหัก พิรักเจ้าดังดวงตา
ชั้นเดียว	เมื่อนั้น ฟังปันหยีขับจับวิญญา	อุณากรรณกะหนันวิทยา คิดถึงเซชฐานยิ่งอาลัย

(บทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย)

บทร้องที่ ๒

๓ ชั้น	ชื่นชีวิตพิศราล จะแนบช้างเคียงหมอนอ่อนละมุน	เชิญไสยาสน์อิงเขนยที่เดยหนุน เยือกอุ่นเคล้าคลอพะนอนอน
๒ ชั้น	จะขับกล่อมจอมใจให้สุขสม หลับเลียเกิดพี่ยาอย่าอาวรณ์	รื่นรมย์ด้วยสำเนียงเสียงออดอ้อน จงฟังกลอนกล่อมจิตให้หินทร่า
ชั้นเดียว	ให้วัวอนเทวาอารักษ์ ฟังน้องร้องเพลงกล่อมพญา	จงพิทักษ์ขวัญหทัยให้หรรษา จนกว่าพี่จะหลับไปกับทรวง (ศาสตราจารย์ น.พ.พูนพิศ อมاتยกุล แต่ง)

กล่อมสุหร่า

เพลงกล่อมสุหร่า เป็นเพลงสำเนียงแขก อัตราชั้นเดียว เป็นเพลงขนาดลั้น ใช้ร้องรับประกอบการแสดงลิเก

กล่างพนา เกา

เพลงกล่างพนา ๒ ชั้น ชื่อเดิมคือเพลงชมดง ๒ ชั้น ประเภทหน้าทับประปไป มีท่อนเดียว ๔ จังหวะ เป็นเพลงบรรยายธรรมชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ นายสำราญ เกิดผล นำเพลงชมดงกล่าง ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว พร้อมทั้งแต่งเที่ยวเปลี่ยนเพื่อเพิ่มทำนอง ลูกล้อลูกขัด นำทำนองเพลงที่แต่งมาเรียบเรียงเป็นเพลงເກາ ส่วนบทร้องเป็นบทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

บทร้อง เพลงกล่างพนา เกา

๓ ชั้น	ไอคืนนี้ทุกทัยเสนสุดเคร้า มองดูดาวแพ้ภูจันทร์ดวงดาวรา	สุดจะเหงาเปลี่ยวใจให้ผวา ในวิญญาณาระทมตรมดวงใจ
๒ ชั้น	ศคิธรเคลื่อนคล้อยล้อยสว่าง อยู่เดียวดายกลางป้าพนาลัย	สุดอ้างว้างดวงจิตมิสดใส วิหคไฟรร่องร้องก้องอรัญ
ชั้นเดียว	ชะนีน้อยห้อยโหนใจน้ำพุกษา ทั้งหน้าใจหน้ากายน้ำดีบัลล์	พยัคฆาหวานใจไม่สุขสันต์ ดวงชีวันเก็บมวยมรณา

(พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)

ตัวอย่าง โน้ตเพลงกล่างพนา

ກລາງພມ່າໃຫຍ້

ເພັນກລາງພມ່າໃຫຍ້ ແລະ ຂັ້ນ ເປັນເພັນລຳເນື່ອງພມ່າ ໃຊ້ປະກອບການແສດງລະຄຣ ເຊັ່ນ ບທລະຄຣ ເວັ້ງຮາຈາກີຣາຊ ຕອນສມີງພຣະຣາມອາສາ ໃນບທຂອງພຣະເຈົ້າກຽງອັງວະ ເປັນຕົ້ນ

ກລາງວັນ

ເພັນຊຸດໂທມໂຮງ ເປັນເພັນໂທມໂຮງມຫຣສພລັກຂະໜາດນຶ່ງ ເຮີຍກວ່າ ໂທມໂຮງກລາງວັນ ສໍາຫັບປະເລົງ ໃນຕອນກ່ອນທີ່ຈະມີການແສດງຕ່ອງໃນຊ່ວງປ່າຍ ເດີມມີເພີ່ງ ແລະ ເພັນຄື່ອ ເພັນກຣາວໃນແລະເພັນເຊີດ ຕ່ອມາຈິງມີ ການນຳເພັນໜ້າພາຫຍໍສຳຄັນທີ່ໃໝ່ໃນການແສດງໂຂນລະຄຣມາເຮີຍນເຮີຍ ສໍາຫັບເພັນສຸດທ້າຍຂອງຊຸດໂທມໂຮງ ກລາງວັນກ່ອນການແສດງ ປີ່ພາຫຍໍປະເລົງເພັນວາລົງໂຮງ ເພັນໂທມໂຮງກລາງວັນນີ້ຕ່າງວົງ ຕ່າງຄນະ ຕ່າງສຳນັກ ດນຕີ່ ມີການນຳເພັນໜ້າພາຫຍໍມາເຮີຍນເຮີຍແຕກຕ່າງກັນ ໃນສ່ວນຂອງເພັນຕະບວນກັນ ເພັນນີ້ເປັນຊຸດ ເພັນທີ່ມີໜາຍເພັນຕ່ອນເນື່ອງກັນ ປະກອບດ້ວຍເພັນຕະບວນກັນ ປະລືທີ່ ໂປຣຢ້າວຕອກ ແລະຢັ້ນເລື່ອນຢັ້ນ ຍ້ອນໜາມ ສໍາຫັບເພັນຊຸດໂທມໂຮງກລາງວັນມີໜາຍຕໍ່ດ້ານແຕ່ລະດ້ານກຳໜາດເພັນໄວ້ແຕກຕ່າງກັນ ລຳດັບ ເພັນແຕ່ລະດ້ານຈິງຈາກສັບຊື່ເພັນນ້ຳ ແຕ່ຢັ້ງຄົງເພັນຄຽບຊຸດແລະຢັ້ງຄົງຊື່ເຮີຍເພັນຂອງແຕ່ລະດ້ານດ້ານໄວ້ ດັ່ງນີ້

ດ້ານນາຍເຈັນ ບັວທີ່ ປະກອບດ້ວຍເພັນກຣາວໃນ ຕ ທ່າ (ຕ ທ່ອນ) ເສມອຂ້າມສຸມທຽບ ຮັວສາມລາ ເຊີດ ແລະ ຂັ້ນ ເຊີດຂັ້ນເດືອວ ທູນ ລາ ຕະບວນກັນ-ຮັວ ປຸລູກຕັ້ນໄມ້ ຮັວປຸລູກຕັ້ນໄມ້ ໃຊ້ເຮືອ ຕະຄຸກຽກຮັນ ແລະ ເຫາະ-ຮັວ ໂລື-ຮັວ ເຊີດຈານ ລາ ແລະວາ

ດ້ານນາຍເຈັນ ດນຕີ່ວິສ ປະກອບດ້ວຍເພັນກຣາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂ້າມສຸມທຽບ ຮັວສາມລາ ເຊີດກລອງ ທູນ ລາ ຮັວ ຕະບວນກັນ ປຸລູກຕັ້ນໄມ້-ຮັວ ແພລະ-ຮັວ ຮັວປຸລູກຕັ້ນໄມ້ ຮຸກຮັນ ແພລະ ຮັວ ເຊີດຈານ ລາ ແລະວາ

ດ້ານນາຍໂຈຕີ ດຸຮີຍປະນົຟ ປະກອບດ້ວຍເພັນກຣາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂ້າມສຸມທຽບ ຮັວສາມລາ ເຊີດ ທູນ ລາ ຮັວ ຕະບວນກັນ ຮຸກຮັນ ແພລະ-ຮັວ ປຸລູກຕັ້ນໄມ້ ທ້າຍເຮືອ ເຫາະ ໂລື ເຊີດຈານ ລາ ແລະວາ

ດ້ານນາຍຄວິລ ອຣຄຄລຸ່ມນີ້ ປະກອບດ້ວຍເພັນກຣາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂ້າມສຸມທຽບ ຮັວ ເຊີດ ແລະ ຂັ້ນ ເຊີດຂັ້ນເດືອວ ທູນ ລາ ຕະບວນກັນ ຮັວ ຕະຄຸກຽກຮັນ ຮັວ ປຸລູກຕັ້ນໄມ້ ຮັວ ທ້າຍເຮືອ ຮັວ ໂຄມເວີຍນ ຮັວແພລະ ໂລື ເຊີດຈານ ລາ ແລະວາ

ດ້ານຫລວງນຳຮູງຈົຕຣເຈີ້ມ (ຮູ້ປ ສາຕຣວິລິຍ) ປະກອບດ້ວຍເພັນກຣາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂ້າມສຸມທຽບ ທູນ ລາ ຕະບວນກັນ-ຮັວ ຕະຄຸກຽກຮັນ-ຮັວ ໃຊ້ເຮືອ ປຸລູກຕັ້ນໄມ້-ຮັວ ຄຸກພາຫຍໍ ພັນພິරາພ ຕະລັນນິບາຕ ເລື່ຍນ ແລະ ເຖິງ ເຊີດ ປັບປຸງ ລາ ຮັວ ບາທສຸກນີ້ ກຣາວຳ ແລະວາ

捺ຮັບນາຍບຸນຍົງຄໍ ແກຕຸກ ປະກອບດ້ວຍເພັນກາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂໍາມສຸກ ເຊີດ ແລ້ວ ຂໍ້ມູນ
ຫຼັກທີ່ໄດ້ຢືນ ຊຸບ ລາ ວັນ ຕະບອງກັນ ວັນ ປຸລູກຕົ້ນໄໝ ວັນ ທ່າຍເວືອ ວັນ ຮຸກວັນ ແລະ ວັນ ເທະ ວັນ ໂລ້ວ ວັນ
ເຊີດຈານ ລາ ແລະວາ

捺ຮັບທລວງປະທິມູນໄພເວຣາ (ຄຣ ດີລປົປຣເລົງ) ປະກອບດ້ວຍເພັນກາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂໍາມ
ສຸກ ວັນສາມລາ ເຊີດ ແລ້ວ ຂໍ້ມູນຫຼັກທີ່ໄດ້ຢືນ ຊຸບ ລາ ວັນ ຕະບອງກັນ-ວັນ ປຸລູກຕົ້ນໄໝ ໃຊ້ເວືອ ຕະຄຸກຮຸກວັນ
ເທະ ໂລ້ວ ເຊີດຈານ ລາ ແລະວາ

捺ຮັບນາຍເພື່ອ ຈຣຍົນາກູ່ຍື່ນ ປະກອບດ້ວຍເພັນກາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂໍາມສຸກ ວັນສາມລາ ເຊີດ
ຊຸບ ວັນ ຕະບອງກັນ ຕະຄຸກຮຸກວັນ ປຸລູກຕົ້ນໄໝ ທ່າຍເວືອ ໂຄມເວີຍນ-ວັນ ແລະ-ວັນ ໂລ້ວ-ວັນ ເຊີດຈານ ລາ ວັນ
ແລະວາ

捺ຮັບນາຍມະຕີ ຕຣາໂມທ ປະກອບດ້ວຍເພັນ ກາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂໍາມສຸກ ຊຸບ ລາ
ຕະບອງກັນ ປຸລູກຕົ້ນໄໝ ທ່າຍເວືອ ໂລ້ວ ໂຄມເວີຍນ ຮຸກວັນ ແລະ ເຊີດຈານ ແລະວາ

捺ຮັບໃນຫລັກສູງສູງຂອງວິທີຍາລີຍ້າກູ່ຄືລົມ ກຣມຄືລປ ເວົ້າ ເວົ້າ ເວົ້າ ເວົ້າ ປະກອບດ້ວຍເພັນ
ກາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເຊີດ ຊຸບ ລາ ຕະບອງກັນ-ວັນ ເສມອຂໍາມສຸກ ເຊີດຈານ ປຸລູກຕົ້ນໄໝ ທ່າຍເວືອ ຮຸກວັນ ແລະ
ເທະ ໂລ້ວ ແລະວາ

捺ຮັບນາຍສອນ ວິ້ນສອນ ປະກອບດ້ວຍເພັນກາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂໍາມສຸກ-ວັນ ເຊີດ ແລ້ວ ຊຸບ ລາ
ຕະບອງກັນ-ວັນ ປຸລູກຕົ້ນໄໝ-ວັນ ທ່າຍເວືອ ໂລ້ວ-ວັນ ເທະ ໂຄມເວີຍນ-ວັນ ຮຸກວັນ ແລະ-ວັນ ເຊີດຈານ
ລາ ແລະວາ

捺ຮັບຂຸນສຳເນົາຢັ້ງຂັ້ນເຊີງ (ມນ ໂກມລວດນີ້) ປະກອບດ້ວຍເພັນກາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂໍາມສຸກ
ວັນສາມລາ ເຊີດ ແລ້ວ ຂໍ້ມູນ ເຊີດຫຼັກທີ່ໄດ້ຢືນ ຊຸບ ລາ ວັນ ຕະບອງກັນ ວັນ ປຸລູກຕົ້ນໄໝ ວັນ ທ່າຍເວືອ ວັນ ຮຸກວັນ
ແລະ ວັນ ເທະ ໂລ້ວ ເຊີດຈານ ວັນ ແລະວາ

捺ຮັບຄາສຕາຈາກຍົງທຶນ ນາຄສວລົດີ ປະກອບດ້ວຍເພັນກາວໃນ ຕ ທ່ອນ ເສມອຂໍາມສຸກ-ວັນ ເຊີດ
ຊຸບ ລາ ຕະບອງກັນ-ວັນ ຕະຄຸກຮຸກວັນ ໃຊ້ເວືອ-ວັນ ປຸລູກຕົ້ນໄໝ-ວັນ ຄຸກພາຫຍີ-ວັນ ພັນພິරາພ ຕະບັບນິບາຕ
ເລື່ອຍື່ນ ແລ້ວ ເທິງ ເຊີດ ປັບປຸງ ວັນ ບາທສກຸນີ ແລະກາວຮໍາ

ກລິອ່ອງ

ເພັນກລິອ່ອງ ເປັນເພັນທຳນອງເກົ່າສັນຍອຍໜ້າ ປະກຸບມູນໃນເພັນມອນ ແລ້ວ ເພັນ ທີ່ອຸ່ນອາກເຮືອງ
ເພັນຕັນໂທຣີໂບຮານ ເມື່ອ ພ.ສ. ແລ້ວ ອອພະສຸກວິຊີຣຸມານີ້ກ່ຽວຂ້ອງພະນັກງານການຄວບຄົງການ
ຕັນຈັບລາຍມື້ອເຂົ້າຮັ້ງຮັ້ງກາລື່ມ ພິມພິເພຍແພວ່ມຮັ້ງແຮກໃນໜັນສື່ອປະຊຸມບ່ານໂທຣີ

การวางแผน

เพลงการวางแผน ๒ ชั้น เป็นเพลงที่มีความซับซ้อนมาก ชื่อเดิมเรียกว่า เพลงตามความ เพลงนี้เป็นเพลงประเภทหน้าทับปรับไปกับ มีท่อนเดียว ๖ จังหวะ ใช้บรรเลงขับร้องประกอบการแสดงละคร

นายเขียน ศุขลายชล ได้นำเพลงตามความ ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเตา เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๐๑ พร้อมทั้งได้แต่งบทร้องใหม่ โดยดำเนินตามเค้าโครงเรื่องรามเกียรติ์ และตั้งชื่อเพลงใหม่ว่า เพลงกว้างทอง

บทร้อง เพลงกว้างทอง เตา

๓ ชั้น	เมื่อนั้น	องค์พระหริววงศ์ทรงศักดิ์
	จึงมีว่าจากบพระลักษณ์	น้องรักจงฝ่านางสีดา
	ตัวพี่จะรับสะกัดทาง	ตามกว้างเข้าในไฟฤฤกษา
	อยู่ที่นี่ว่าพี่จะกลับมา	น้องยาอย่าอوارณ์ร้อนฤทธิ์
๒ ชั้น	ว่าทางพลางหยินศรทรง	ลงจากศาลาที่อาศัย
	เลาลัดตัดตรงเข้าพงไพร	เลี้ยวไอลตามทางกว้างทอง
ชั้นเดียว	ครั้นถึงที่ลำหารกีพานพบ	แลประสนเท็นกว้างย่างย่อง
	เล้มหญาท่าทางกว้างมอง	พระจ้องศรทรงตรงไป
		(นายเขียน ศุขลายชล แต่ง)

กษัตริยา

เพลงกษัตริยา ๓ ชั้น เป็นประเภทเพลงโภมโรง นางสาวลัดดา โพธิพร แต่งทำนองและส่งเข้าประกลองปีพาย “แสงทิพย์ประกลองปีพาย” ครั้งที่ ๒ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑-๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๗๗

กองทัพกรุกรุน

เพลงกองทัพกรุกรุนเป็นเพลงมาร์ชของทหารบก พันโนทิชิต ให้ไทย นำทำนองเพลงนี้ มาดัดแปลงและแต่งให้มีลีลาแบบเพลงไทย โดยแต่งขยายในแนวเพลงอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดในแนวเพลงอัตรา ชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเตา เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงเทพธรัณินทร์ พันเอกกิจ วรรณะ แต่งคำร้อง นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ ช่วยเหลือต้านทานกบกง ต่อมาพันโนทิชิต ให้ไทย ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานชื่อเพลงจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานชื่อว่า เพลงกองทัพกรุกรุน

กองแวง

เพลงกองแวง เป็นเพลงสำเนียงพม่า ใช้ประกอบการแสดงออกภาษาของลิเก ต่อมาคิลปินลิเกได้ดัดแปลงทำนองเพลงนี้ใหม่ สำหรับใช้ประกอบการดำเนินเรื่อง เรียกชื่อว่า เพลงหงส์ทองพม่า

กือทุมเปรียง

เพลงกือทุมเปรียง เป็นเพลงสำเนียงมอญ นิยมใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์มอญ นิยมใช้บรรเลงขณะทำพิธีอبانน้ำคพ

กือทุมเมียว

เพลงกือทุมเมียว เป็นเพลงสำเนียงมอญ เป็นเพลงบรรเลง นิยมใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์มอญ

กะโน้นดิงตอง

เพลงกะโน้นดิงตอง เป็นเพลงประกอบการเล่นพื้นบ้านอีสานใต้ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ระบำตึกแทนตាข้าว” ผู้เล่นแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายชายสมมุติเป็นตึกแทนตัวผู้ ฝ่ายหญิงสมมุติเป็นตึกแทนตัวเมีย ผู้เล่นจะเดินตามลีลาเลียนการเดินของตึกแทน โดยเดินให้เข้ากับจังหวะดนตรีที่เร่งเร้า เครื่องดนตรีประกอบการเล่นมี ปี่สไล ๑ เล่า กลองกันตรีม ๒ ลูก ซอตัวเอก ๑ คัน ฉิ่ง และกรับ

กะระหนะ

เพลงกะระหนะ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า สำเนียงแซกสมัยอยุธยา มี ๓ ท่อน ตามหลักฐานเก่าสุดซึ่งมีอยู่ในหอพระสมุดചิรัญญาณสำหรับพระนคร เป็นบทเกร็ດสำหรับร้องมโหรีโบราณ บทมโหรีนี้ แต่งเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาบ้าง แต่งที่เมืองนครศรีธรรมราชบ้างปะปนกัน ต้นฉบับได้มาในสมัยกรุงธนบุรี เป็นราชธานี บทมโหรีของเพลงนี้ชื่อต้นว่า “เจ้าເຍລມໝາຍ ໃບໄມ້ຕົອງລມກໍຫລັນປລິວ ພືຈະຫາຍຫາງທີ່ໃຫ້ສາວນ້ອຍເຈົາຕາມມາ...” ในคำกลอนเพลงยาวตำรามโหรี ชื่อสันนิษฐานว่า เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่งเมื่อครั้งรัชกาลที่ ๑ มีว่า “ສະບຸຫ່ວັນຂັບອ້າງ ກະຮະນະນາງບຸຫຽງເຮືອຢ່າງ”

เพลงกะระหนะ ยังใช้บรรเลงประกอบการแสดงละคร ขณะชุมส่วน เดินเล่น หรือชมความงาม ของธรรมชาติ และเป็นเพลงอันดับที่ ๒ ในเพลงตับเรื่องສະບຸຫ່ວັນ นอกจากนี้ยังเป็นเพลงเรื่องประเภทหนึ่งเรียกว่า เรื่องกะระหนะ บางแห่งเรียกว่า กะระหนะ ตามโครงสร้างของเพลงเรื่องนี้ประกอบด้วย เพลง กะระหนะ อาทรอฟ์ แซกเท่ ออกสองໄแม້ เพลงเร็วและล่า

นายสำราญ เกิดผล นำเพลงกะระหนะ ๒ ชั้น มาเป็นสมภูมิฐานในการแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดลงเป็นอัตราชั้นเดียว นำมาเรียบเรียงเป็นเพลงเล่า เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ກະລັນດັບຮັນທດ

ເພັນມະລັນດັບຮັນທດ ແລ້ວ ຂັ້ນ ເປັນເພັນລຳເນື່ອງແຂກ ດູ້ ກັບດັບຮັນທດ

ກະລາ

ເພັນມະລາ ເປັນເພັນປະກອບຮະບຳທີ່ເປັນກາຣະເລີນພື້ນບ້ານຂອງອືສານໃດ ເຮັດວຽກທີ່ອືກຍ່າງໜຶ່ງວ່າ “ຕລອກ” ມີກະລາເປັນອຸປະນຸໃນກາຣເລີນ ຜູ້ແສດງມີທັງຝ່າຍໝາຍແລະຝ່າຍຫຼິງ ນິຍມເລີນກາຍຫລັງດູ້ເກີນເກີ່ວ
ເຄື່ອງດັນຕົວປະກອບດ້ວຍປີ່ສໄລ ອ ເລາ ກລອງກັນຕົມ ແລ້ວ ໃບ ຜອຕ້ວາເອກ ອ ດັນ ຂຶ່ງ ແລະກວບ

ກະຫວັດຮາຍາ

ເພັນມຸດກະຫວັດຮາຍາ ເປັນເພັນລຳເນື່ອງໜາວ ມີ ຕ ເພັນ ອື່ອ ເພັນກະຫວັດຮາຍາ ເພັນກະດີວີ ແລະ
ເພັນນູ້ກັນໂຕະໂມະ

ກະເໜີຢັງ

ເພັນມະເໜີຢັງ ແລ້ວ ຂັ້ນ ແລະ ຂັ້ນເດືອຍາ ເປັນເພັນໜຶ່ງທີ່ນັກດົນຕົວລຳນັກບ້ານຄັ້ງ ຈັກຫວັດພຣະນັຄຣຄົມ-
ອຸໝໍຍາ ຕ່ອຈາກຫລວງປະຕິມືສູໄພເຮາະ (ສຣ ດີລັບຮ່າງເລັງ) ລຳຫວັບໃຊ້ບ່າຮ່າງວັງປີ່ພາຖົມອອນ

ກະເໜີຢັງໄກວເປັນ

ເພັນມະເໜີຢັງໄກວເປັນ ເປັນເພັນພື້ນບ້ານກາຄກລາງ ລັກຂະນະທຳນອງເທິຍປິດໄດ້ທ່ານັ້ນເພັນອັດຕະກຳ
ເດືອຍາ ນັກດົນຕົວໃນສັນຍັກສາລົງທຶນທີ່ ຕ ໄດ້ນຳທຳນອງມາແຕ່ງເປັນອັດຕາ ແລ້ວ ເຮັດວຽກທີ່ໃໝ່ວ່າ ເພັນທຍອຍ
ຄູວຸນ ທຳນອງເພັນທຍອຍຄູວຸນນີ້ມີນັກດົນຕົວນຳມາແຕ່ງເປັນເພັນເຕົາ ອື່ອ

ເມື່ອ ພ.ສ. ແລ້ວ ນາຍພຸ່ມ ນາບປູປະວາທີ່ ໄດ້ນຳທຳແຕ່ງຂໍາຍເປັນອັດຕາ ຕ ຂັ້ນແລະແຕ່ງຕັດເປັນ
ອັດຕະກຳເດືອຍາ ເຮັດວຽກເປັນເພັນເຕົາ ເຮັດວຽກທີ່ວ່າ ເພັນທຍອຍຄູວຸນ ແລະໃນປີເດືອຍກັນນີ້ ນາຍສຸວິທີ່
ບວກວັດນາ ໄດ້ນຳທຳນອງເພັນທຍອຍຄູວຸນ ແລ້ວ ຂັ້ນ ມາແຕ່ງຂໍາຍເປັນອັດຕາ ຕ ຂັ້ນ ແລະແຕ່ງຕັດເປັນອັດຕາ
ຂັ້ນເດືອຍາ ເຮັດວຽກເປັນເພັນເຕົາອືກທາງໜຶ່ງ ເຮັດວຽກທີ່ໃໝ່ວ່າ ເພັນອັນເຊີຍລື້ອ ເຕົາ

ກະເໜີຢັງເຫົ້ອ

ເພັນມະເໜີຢັງເຫົ້ອ ແລ້ວ ຂັ້ນ ເປັນເພັນລຳເນື່ອງອອນ ນາຍຂັ້ນ ດູ້ຮັບປະນິດ ນັກດົນຕົວລຳນັກບ້ານ
ບາງລຳພູ ແຕ່ງທຳນອງ

กังสดาล

เพลงกังสดาล ๓ ชั้น เป็นเพลงโหมโรง นายจำเนียร ครีไทยพันธุ์ แต่งสำหรับให้เป็นเพลงโหมโรงประจำงานตระกังสดาล

กันเชา

เพลงกันเชา ๒ ชั้น เป็นเพลงทำงานของหนึ่งในเพลงชุดลิบสองภาษา พันโนทิชิต ให้ไทย ต่อจากบ้านพายโกศล ภายนหลังได้บันทึกโน้ตสากลไว้

กันตรีม

เพลงกันตรีม เพลงประกอบการเล่นพื้นของอีสานใต้ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ใจกันตรีม” แบ่งผู้แสดงออกเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ดำเนินวิธีการเล่นโดยเริ่มนบทไหว้ครู บทเกี้ยวพาราสี บทรำพึงรำพันบทพรรณนา ฯลฯ นิยมเล่นในงานทุกประเภททั้งงานมงคล งานอาวมงคล ตลอดจนเล่นประกอบความเชื่อทางไสยาสาสตร์ เช่น การทรงเจ้าเข้ามี เครื่องดนตรีประกอบการเล่น มีกลองกันตรีม ๒ ใน ปีอ้อ ๑ เล่า ซอตัวเอก ๑ คน ขลุย ๑ เล่า และฉีง ๑ คู

กันยุด

เพลงกันยุด ๒ ชั้น เป็นเพลงทำงานเก่า สำเนียงแขกที่นายลำราญ เกิดผล ต่อเพลงนี้จากนายอาจ สุนทร ต่อมาได้บันทึกเพลงนี้ไว้เป็นโน้ตสากล

กับแก

เพลงกับแก เป็นเพลงร้องเล่นของเด็กชาวอีสาน ใช้ร้องเพื่อความบันเทิง สนุกสนาน

กปตันรันทด

เพลงกปตันรันทด ๒ ชั้น เป็นเพลงทำงานเก่า สำเนียงแขก ที่นายลำราญ เกิดผล ต่อเพลงนี้จากนายอาจ สุนทร ต่อมาได้บันทึกเพลงนี้ไว้เป็นโน้ตสากล เพลงนี้ในบทละครร้องเรื่องสาวเครือฟ้า พระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรธนากร กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงเรียกชื่อเพลงว่า กะลันตันรันทด

กัมพุช

เพลงกัมพุช ແລ້ວ ຊັ້ນ ເປັນພັບສຳເນົາຢູ່ທຳນອງທີ່ໄມ່ທ່ານຂໍ້ອ່ານ ນາຍເຂົ້າ ສຸຂະພາບ ນຳພັບ
ມາແຕ່ງຂໍ້າຍເປັນອັດຕະການ ຕໍ່ຊັ້ນແຕ່ງຕັດເປັນອັດຕະການເດືອນ ເຮືອວັນທີ ໨ ມິຖຸນາຍັນ
໩໬໫໦ ເຮືອກຂໍ້ອ່ານວ່າ ເປັນກຳພຸ່ງ ສ່ວນບໍລິຫານນຳມາຈາກທະຄຽວເຮືອງ ພຣະວ່າງ ພຣະຈັນພິບນີ້ໃນ
ຮັບກາລື່ອງ ດີຍບໍລິຫານຊັ້ນເດືອນເປັນສ່ວນເພີ່ມເຕີມທີ່ ນາຍເຂົ້າ ສຸຂະພາບ ແຕ່ງ

ບໍລິຫານ ເປັນກຳພຸ່ງ ເດືອນ

ຕໍ່ຊັ້ນ	ບັດນັ້ນ	ທ່ານຂອມລັ້ນຫ້ວແລ້ວແລ້ງວ່າ
	ຕົວເຮັກມືມເມຕາ	ທັງວາຈາທ່ານດອບກົງຂອບກຸລ
	ຈະກົດຊື່ຂໍ່ມເຫັນເຫັນເນັງຮ້າຍ	ເຄື່ອງທຳລາຍກັດດີໄມ່ມີຜລ
	ພວກທ່ານກົດເກົ່າກົດ	ເນື່ອຍາມຈົນກົງທ້ອງຄິດຈິຕປຣານີ
໩ ຊັ້ນ	ເຕີ່ອັດຕາວັນທີ່ສ່ົງເຕີມ	ຢືນລົບເລີ່ມເກວຍີນໃຫຍ່ຈຶ່ງໄດ້ທີ່
	ຕົວເຮັກເຂົ້າມາໃນຄຣານີ້	ເກວຍີນມີມາລົບເລີ່ມດ້ວຍກັນ
	ໄຈນຈະສາມາດບໍລິຫານທຸກໆ	ຕາມກຳທັນດອັດຕາທີ່ເຄີຍນັ້ນ
	ໃຈເຮັດສາກວັນທ່ານຄຣັນ	ແຕ່ສຸດທີ່ຈະຜັນຈະພ່ອນຕາມ
ຊັ້ນເດືອນ	ພຣະວ່າງຄິດດູກົງເຫັນທ່າ	(ປະທະຄຽວເຮືອງພຣະວ່າງ ພຣະຈັນພິບນີ້ໃນຮັບກາລື່ອງ ຖ້າ)
	ຄ້າສໍາເລົ້າເສົ້າສົມດັ່ງໃຈ	ຈະເອເປີຍບໍລິຫານຜູ້ໄດ້
		ເຂົ້າໃຈຮ່ວມຍອມຕາມ
		(ນາຍເຂົ້າ ສຸຂະພາບ ແຕ່ງ)

ກໍລະຍານມິຕຣ

ເປັນກໍລະຍານມິຕຣ ຕໍ່ຊັ້ນ ເປັນພັບປະເທດໂທມໂຮງ ເນື້ອ ພ.ສ. ແລ້ວ ອລວງກໍລະຍານມິຕຕາວາລ
(ທັນ ພາທຍໂໂກສລ) ໄດ້ນຳທຳນອງເປັນກໍລະຍານ ທີ່ຈຶ່ງຢູ່ໃນເປັນກໍລະຍານໂທມໂຮງເຍັນ ມາແຕ່ງຂໍ້າຍເປັນເປັນອັດຕາ
ຕໍ່ຊັ້ນ ແລ້ວເຮືອກຂໍ້ອ່ານວ່າ ໂທມໂຮງກໍລະຍານມິຕຣ

ກໍລະຍາເຢືຍມ້ອງ

ເປັນກໍລະຍາເຢືຍມ້ອງ ແລ້ວ ຊັ້ນ ເປັນພັບປະເທດໂທມໂຮງ ປະເທດທີ່ນ້າທັບສອງໄຟ້ ມີທ່ອນເດືອນ
໨ ຈັງຫວະ ນາຍພຸ່ມ ນາບປູ່ຍະວາຫຍໍ້ ນຳທຳນອງເປັນກໍລະຍານນຳມາແຕ່ງຂໍ້າຍເປັນອັດຕາ ຕໍ່ຊັ້ນ ທັງເຖິງວາແຮກແລະເທິງ
ເປັນກໍລະຍານ

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ นายบุญยงค์ เกตุคง ได้ต่อเพลงนี้จากนายพุ่ม นาปุยะวาทย์ ต่อมาจึงได้นำทำนองเพลงอัตรา ๒ ชั้น มาแต่งเป็นทางเที่ยวเปลี่ยน และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเตา โดยแต่งทำนองทางดนตรี ส่วนทางร้องนายสกกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้แต่ง เพลงนี้วงดนตรีกรุงเทพมหานครนำออกบรรเลงและขับร้องครั้งแรกเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ในรายการดนตรีสำหรับประชาชน ณ สังคีตศาลา กรมศิลปากร

บทร้อง เพลงกัลยาเยี่ยมห้อง เต้า

๓ ชั้น	ครัวนึงจึงลงจากวอ ลังดเงียบเสียงคนจำนรรชา	เลด็จชี้นบนหอยช้างหน้า ประหลาดจิตคิดนำอัคจรรย์
๒ ชั้น	จึงเสด็จเข้าห้องรูจี ก้มกราบนาทมูลทูลตามพลัน	เห็นระเด่นมนตรีโศกคล้าย พระทรงธรรมโศกอาอยู่ว่าไร
ชั้นเดียว	ฤกโวรายายีพระพี่เจ้า จงตรัสเล่าซึ้งแจงให้แจ้งใจ	จึงโศกเศร้าทุกข์ทนหม่นไหแม น้องจะได้พยาบาลพระทรงฤทธิ์ (บทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒)

ภาคี

เพลงตับอัตรา ๓ ชั้น มีลำดับเพลง ๔ เพลง คือ เพลงตันเพลงฉิ่ง จระเข้หางยาว ดวงพระอาทิตย์ และนกขมิ้น

การนำไปใช้

เพลงกัลยาเยี่ยมห้อง เป็นเพลงทำนองเก่า สำเนียงจีน นายสำราญ เกิดผล ต่อไว้และบันทึกเป็นโน้ตสากล เพลงนี้เป็นเพลงต่อจากเพลงจีนถอนสมอ

กัญจนภูมินทร์

เพลงกัลยาเยี่ยมห้อง เป็นเพลงที่นายณรงค์ชัย ปิภารชต์ แต่งโดยใช้แนวคิดและพื้นฐานของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาลที่ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ ๕๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และเป็นไปตามโครงการแต่งเพลงลีภาก “เพลงจตุรภาคกัญจนากิ่งกลมโขช” ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) แนวคิดในการแต่งเพลงนี้ผู้แต่งมีแนวคิด ๒ ส่วน คือการประสมวงดนตรีภาคใต้ใหม่ เรียกว่า วงทักษิณ สังคีต เครื่องดนตรีมี รือบับ ปีตัน ปีชูนา บานอ ໄวโอลิน แมนโดลิน ช่องคู กลองตีก ฆง ทับ กวีโอตี

แกรภาพง ฉิง แอคคอร์เดียน และธนาดาเหล็ก (๔ ลูก ๔ เสียง) และส่วนของแนวคิดในการแต่งทำนองที่ผสมผสานทำนองเพลงของวงหนังตะลุง วงโนรา วงกาหลอ วงรองเงิง และเครื่องทำจังหวะของดนตรีภาคใต้ เพลงมี ๔ ท่อน เพลงนี้แต่งเสร็จเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙ เพลงกัญจนภูมินทร์นำออกบรรเลงครั้งแรกที่หอประชุมสำนักงานใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ถนนสีลม โดยพระเจ้าวรวงศ์ฯ พระองค์เจ้าสมส瓦ลี พระราชาやりทินดามาตุ เสด็จทอดพระเนตรเมื่อวันพุธที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ และได้เสนอกนายณรงค์ชัย ปีภูกรัชต์ เข้ารับรางวัลประทาน ๑ แสนบาท

กัญจนากิเบก

เพลงกัญจนากิเบก มีทลายทาง คิลปินดนตรีแต่ละท่านได้แต่งในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ ๕๐ พรรษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนี้

๑. เพลงกัญจนากิเบก ๓ ชั้น เป็นเพลงโถมโรงเสภา ประเภทหน้าทับปربไก่ นายสำราญ เกิดผล แต่งโดยน้ำเพลงตระพะพรหม ต่อด้วยเพลงตันไม้เงิน ตันไม้ทอง มาเป็นแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๓ ชั้น ดำเนินตามแนวโถมโรงเสภา ในช่วงท้ายมีเพลงสุดดีมหาราชาและอัญเชิญเพลงพระราชนิพนธ์ “ลุมหนava” มาต่อท้าย เพื่อประกาศเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช องค์เอก อัครคิลปิน เพลงนี้แต่งเนื่องในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ ๕๐ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ในปี ๒๕๓๙ และเป็นไปตามโครงการแต่งเพลงลีกค “เพลงจตุภาคกัญจนากิเบกสมโภช” ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เรียกชื่อเพลงว่า โถมโรงกัญจนากิเบก

๒. เพลงกัญจนากิเบก ๓ ชั้น เป็นเพลงโถมโรงเสภา ประเภทหน้าทับปربไก่ นายพินิจ ฉายสุวรรณได้นำเพลงตระทำนองหนึ่งมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น ตามโครงการสร้างของเพลงโถมโรงเสภา นำออกบรรเลงครั้งแรกทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑ กรมประชาสัมพันธ์ เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ ๕๐ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. เพลงกัญจนากิเบก เก้า เป็นเพลงใหม่ที่นายสำราญ เกิดผล แต่ง และส่งเข้าประกวดปีพาทย์ “แสงทิพย์ประลองปีพาทย์” ครั้งที่ ๒ วิทยาลัยดุริยางคคิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑-๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙

๔. เพลงกัญจนากิเบก เป็นเพลงใหม่ ที่นายวิบูลย์ธรรม เพียรพงษ์ แต่งขึ้นและส่งเข้าประกวดปีพาทย์ “แสงทิพย์ประลองปีพาทย์” ครั้งที่ ๒ วิทยาลัยดุริยางคคิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑-๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยส่งในนามของนักเรียน ทั้งสุวรรณ

ตัวอย่าง โน้ตเพลงโถมโรงกัญจนากวีເໜັກ ๓ ชั้น ทางนายพินิຈ ລາຍສຸວະຮັນ

การเต้นก้อน

ลายหรือทำนองการเต้นก้อน เป็นเพลงของโปงลาง ดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน

ก้านต่อดอก

เพลงก้านต่อดอก เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา เรียบเรียงไว้ในเพลงตับเรื่องเกสรมาลา ปรากฏในตำราเพลงมหิหรี ซึ่งต้นฉบับเป็นลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ ๓ และในคำกลอนเพลงยาวตำรามหิหรี อยู่ในเพลงตับเรื่องสุวรรณมาลา สำหรับเพลงยาวฉบับนี้สันนิษฐานว่า เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่งเมื่อ ครั้งรัชกาลที่ ๑ ในคำกลอนเพลงยาวมีว่า “เพลงแปดนั้นสุวรรณมาลา มา ก้านต่อดอกสรวง” ในสมัย ต่อมาคิลปินลิเกได้นำมาขับร้องในการแสดงลิเก

การแสดง

เพลงประกอบรำบะประเกทหนึ่ง เรียกว่า ระบำกามเทพ เป็นการแสดงประดิษฐ์ขึ้นใหม่ตาม จินตนาการและความเชื่อของบุคคลทั่วไป ที่มักพูดถึงเรื่องความรักและเกี่ยวข้องกับกามเทพ ซึ่งเป็น เทพบุตรรูปร่างสง่างาม ในมือจะถือคันศรที่ทำด้วยต้นอ้อย ส่วนสายธนูจะทำด้วยตัวผึ้งต่อเรียงกัน มีลูกศร เป็นดอกไม้ที่สวยงาม ตลอดจนถือธงพื้นสีแดง มีรูปมังกรอยู่ตรงกลาง มีนางอัปสรเป็นบริวาร ทรงพาหนะ นกแก้ว การแสดงชุดนี้นายสุมิตร เทพวงศ์ และนางสาวอมรา กล้าเจริญ แต่งบทร้อง นายสุมิตร เทพวงศ์ ภาควิชานาฏคิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประดิษฐ์ทำรำ ระบำกามเทพแสดงครั้งแรกใน งานฉลองกฐินพระราชทานของกรมการพิกรหัคคู ที่จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

บทร้อง ระบำกามເທິ

ປຶ້ມຫຍໍ້ທຳເພັນຮ້າ

ຮ້ອງເພັນຂມຕລາດ

ການເອຍງາມອອກຕີເທັນບຸຕຽ

ຝ່ອງພຸດນວລະຮ່າງເຈີດຈາຍ

ທຽບນາມການເທິເພື່ອສພຣາຍ

ເຢື່ອງຍາຕຣນາງກຣາຍດັ່ງອມວິນທົງ

ຫັດຖືໜຶ່ງທຽບອາວຸຊະໂນຸສຣ

ການບັງອອບວິວາດຕະກຣິລິປີ

ທຽບພາຫະແກ້ວປັກໝາເປັນອາຈີນ

ໃຄຣລິນຄະນຶ່ງຮັກກັດຕືກັນ

ຮ້ອງເພັນບຣເທິ

ການເທິເບີ່ງປະດຸຈົດຄວາມຮັກ

ເຜົາພີທັກໝໍມນຸ່ງຍິໂລກໄມ່ແປຣັນ

ໃຫ້ທຸກຄົນມີຮັກກັດຕືກັກພັນ

ມີເດີຍຈັນທີສົບສຸຂພັນທຸກໝໍກັຍ

ອັນຄວາມຮັກຂອ້າໃຈງບຣເຈີດ

ບັງເກີດໃນພິກພຸກສົມຍ້າ

ເຄີຍຄູ່ຍືນຍັງດຳຮັງທ້າຍ

ເປັນສາຍໃຍລື່ອສັນພັນອົນນິຮັນດົວເອຍ

ຮ້າລາເດີຍ

ການເວັກຕົວຜູ້

ເພັນການເວັກຕົວຜູ້ ເປັນເພັນທຳນອງເກົ່າສັນຍອຸຍໍາ ປຣາກງວຍໝູໃນເພັນມອງລູ ۴۴ ເພັນ ທີ່ອູ່ນອກເຮືອງເພັນຕັ້ນມໂທຣີໂບຮານ ເນື່ອ ພ.ສ. ແລ້ວຕ ໄອພຣະສມຸດສໍາຫັນພຣະນຄຣວຽມຮາຍຊື່ອເພັນຈາກຕັນຈັບນັບລາຍມີອີເຂີຍນຄຮັ້ງຮັ້ງກາລທີ ۳ ພິມພີເພຍແພຣ່ຄຮັ້ງແຮກໃນໜັນສື່ອປະຊຸມບ່ານໂທຣີ ໃນເອກສາດັ່ງກ່າວໃຊ້ຊື່ອວ່າ ການເວັກຕົວຜູ້ ສໍາຫັນໃນປັຈຈຸບັນເພັນນີ້ຄື່ອ ເພັນການເວັກເລັກ

ການເວັກຕົວເມີຍ

ເພັນການເວັກຕົວເມີຍ ເປັນເພັນທຳນອງເກົ່າສັນຍອຸຍໍາ ປຣາກງວຍໝູໃນເພັນມອງລູ ۴۵ ເພັນ ທີ່ອູ່ນອກເຮືອງເພັນຕັ້ນມໂທຣີໂບຮານ ເນື່ອ ພ.ສ. ແລ້ວຕ ໄອພຣະສມຸດສໍາຫັນພຣະນຄຣວຽມຮາຍຊື່ອເພັນຈາກຕັນຈັບນັບລາຍມີອີເຂີຍນຄຮັ້ງຮັ້ງກາລທີ ۳ ພິມພີເພຍແພຣ່ຄຮັ້ງແຮກໃນໜັນສື່ອປະຊຸມບ່ານໂທຣີ ໃນເອກສາດັ່ງກ່າວໃຊ້ຊື່ອວ່າ ການເວັກຕົວເມີຍ ສໍາຫັນໃນປັຈຈຸບັນເພັນນີ້ຄື່ອ ເພັນການເວັກໃໝ່

ການເວັກເລັກ

ເພັນການເວັກເລັກ ແລ້ວ ຂັ້ນ ຄື່ອເພັນການເວັກຕົວຜູ້ ເປັນເພັນທຳນອງເກົ່າສັນຍອຸຍໍາ ປຣະເກທ້າທັບປຽບໄກ່ ມີ ແລ້ວ ທ່ອນລະ ۴ ຈັງຫວະ ເປັນເພັນຄູ່ກັບເພັນການເວັກໃໝ່ ຮວມອູ່ໃນເພັນຊ້າເຮືອງພຸ້ງຮາຊີ ປັກສີ

ในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระประดิษฐ์ໄพเราะ (มีแขก) ได้นำทำนองมาแต่งข้ายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เพื่อให้เข้าคู่กับเพลงการเวกใหญ่ทางของครูเพ็ง สำหรับใช้ร้องส่ง ไม่หรือและปี่พาทย์เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ต่อมาນักดนตรีไม่ทราบนามได้แต่งตัดลงเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา

บทร้อง เพลงการเวกเล็ก เดา

๓ ชั้น	การเวกโภผินแล้วบินว่อน ลอยละล่องอยู่ในทิพย์โพยมน	อยู่ในอัมพรเวหน เหลือจะยลแลไปสุดสายตา
๒ ชั้น	เข้าແงกการอยู่ในสายวลาหาก เข้าเอบนແงกอยู่ในแสงพระจันทร	น้อยหรืออนกการเวกเอกสารหนา อยู่ฝากฟ้ามิได้จำนานอนรัง
ชั้นเดียว	ศคธิธรรมแจ่มกระจ่างจับ แสนวิตกอกเราเผ่าวัง	กีแลบันทายไปไม่มีหวัง ได้แต่ตั้งตาแลจะแบ็คอย (บทของเก่า)

การเวกใหญ่

เพลงการเวกใหญ่ ๒ ชั้น คือเพลงการเวกตัวเมีย เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเกทหน้าทับปรบไก่ มี ๒ ท่อน ท่อน ๑ มี ๓ จังหวะ ท่อน ๒ มี ๕ จังหวะ เป็นเพลงคู่กับเพลงการเวกเล็ก รวมอยู่ในเพลงช้าเรื่องพญาราชปักชี

ในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครูเพ็งได้นำทำนองเพลงนี้มาแต่งข้ายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เพื่อให้เข้าคู่กับเพลงการเวกเล็กทางของพระประดิษฐ์ໄพเราะ (มีแขก) สำหรับใช้ร้องส่ง ไม่หรือและปี่พาทย์ ต่อมานักดนตรีไม่ทราบนามได้แต่งตัดในอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา

บทร้อง เพลงการเวกใหญ่ เดา

๓ ชั้น	มองเห็นนกลอยค้างอยู่กลางเมฆ กลางอากาศมีดีขาดลักษณ์เวลา	การเวกบินวนบนเวหา ແບพากฟ้ามิได้จัรลงนอนไฟร
๒ ชั้น	นกเอียนกการเวกซ่างเอกสารแท้ อยากจะเลี้ยงเอาไว้ชุมให้สมใจ	ลอยอยู่แต่เวลาเอกสารใส ทำใจจะได้ลงมาดิน
ชั้นเดียว	ไอ้เจ้านกการเวกเอกสารปักชี เจ้าอยู่บนเวลาข้าอยู่ดิน	จงปรานีตอบบ้างดังถวิล สุดจะจินตนาให้ร่ำไว้ชุม (บทของเก่า)

การเรียน

เพลงการเรียน ๒ ชั้น เป็นเพลงที่นองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปรบไก่ มีท่อนเดียว ๔ จังหวะ เป็นเพลงเสภาสำหรับร้องรับมโนหรือ ชุดการเรียนประกอบด้วยเพลงการเรียนร้อง การเรียนทอง และการเรียนร่อน นอกจากร้องใช้ประกอบการแสดงโขนละคร สำหรับทชนธรรมชาติ เช่น บทชนความงามของสัตว์จตุนท ทวีบทในป่าฯ ฯ กระเรียน กีเริก

เพลงการเรียน ชั้นเดียว เป็นเพลงเร็ว โบราณจารย์นำไปใช้บรรเลงออกท้ายของเพลงเรื่องลีนวล

การเรียนทอง

เพลงการเรียนทอง ๒ ชั้น และชั้นเดียว เป็นเพลงที่นองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทเพลงหน้าทับปรบไก่ มีท่อนเดียว ๔ จังหวะ นิยมใช้บรรเลงขับร้องประกอบการแสดงโขนละคร และรวมอยู่ในเพลงชุดการเรียน มีเพลงการเรียน เพลงการเรียนทอง และเพลงการเรียนร่อน

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘ นายมนตรี ตราโมท ได้นำท่อนของเพลงการเรียนทอง ๒ ชั้นมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดลงเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดาทางหนึ่ง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๐ หลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดลงเป็นอัตราชั้นเดียว ทั้งได้แต่งเที่ยวกลับทางเปลี่ยนทุกอัตรา โดยแต่งทั้งทั้งท่อนของทางดนตรีและทางร้อง เรียบเรียงเป็นเพลงเดาอีกทางหนึ่ง

การเรียนร้องตัวผู้

เพลงการเรียนร้อง ๒ ชั้น เป็นเพลงที่นองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปรบไก่ ปรากฏอยู่ในเพลงมอญ ๔๔ เพลง ที่อยู่นอกเรื่องเพลงตับมโนหรือโบราณ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓ หอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนราวนรรมาภิชีวเพลงจากตันฉบับลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ ๓ พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรก ในหนังสือประชุมบทมโนหรี เฉพาะที่เรียกว่า การเรียนร้องตัวผู้ นี้เป็นท่อนของท่อนแรก ดู การเรียนร้อง

การเรียนร้องตัวเมีย

เพลงการเรียนร้อง ๒ ชั้น เป็นเพลงที่นองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปรบไก่ ปรากฏอยู่ในเพลงมอญ ๔๔ เพลง ที่อยู่นอกเรื่องเพลงตับมโนหรือโบราณ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๓ หอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนราวนรรมาภิชีวเพลงจากตันฉบับลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ ๓ พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรก ในหนังสือประชุมบทมโนหรี เฉพาะที่เรียกว่า การเรียนร้องตัวเมีย นี้เป็นท่อนของท่อนหลัง ดู การเรียนร้อง

การเรียนร่อน

เพลงการเรียนร่อน ๒ ชั้น เป็นเพลงท่านองเก่า ประเกทหน้าทับปربไก่ มีท่อนเดียว ๔ จังหวะ ใช้บรรเลงขับร้องในวงมโหรี ปรากฏในเพลงชาเรื่องสารถี และรวมอยู่ในเพลงชุดการเรียน มีเพลงการเรียน เพลงการเรียนทอง และเพลงการเรียนร่อน นอกจากนี้ยังใช้ประกอบการแสดงละครในบทชุมความงามตาม ธรรมชาติของตัวละครด้วย

กาลิจัง

เพลงกาลิจัง ๒ ชั้น เป็นเพลงท่านองเก่า สำเนียงแซกที่นายลำราญ เกิดผล ต่อเพลงนี้จากนาย อาจ สุนทร ต่อมามาได้บันทึกเพลงนี้ไว้เป็นโน้ตสากล

การหัดร่าย

เพลงการหัดร่าย เป็นเพลงสำเนียงชาว มีลิล่าท่านองคึกคักสนุกสนาน หลวงประดิษฐ์ไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) แต่งจากเพลงชาวแท้ ๆ หลายเพลงรวมกันโดยให้มีลิล่าและท่านองกลมกลืนกันอย่างสนิท สนม มี ๓ เพลง คือ เพลงการหัดร่าย เพลงกะตีวี และเพลงบูกันโตะโมะ บางทีเรียกชื่อเพลงนี้ในพยางค์ แรกให้สั้นว่า “กะหัดร่าย”

กำปอ

เพลงกำปอ ๒ ชั้น เป็นเพลงท่านองเก่า สำเนียงเขมร ใช้ประกอบการแสดงละคร เขมรกำปอ ก្រឹម

กำพรัด

เพลงร้องท่านองหนึ่งของโนรา ศิลปการแสดงของภาคใต้ ใช้พรรณนาเรื่องราวต่าง ๆ

กำพุช

เพลงกำพุช ๒ ชั้น เป็นเพลงท่านองเก่า สำเนียงเขมร ใช้ประกอบการแสดงละคร ดูเพิ่มเติม กัมพุช หน้า ๓๕

กำสรดพสุรา

เพลงกำสรดพสุรา ๒ ชั้นและชั้นเดียว ใช้ประกอบการแสดงละครสำหรับทโศก นักดนตรีทั่วไป

เรียกเพลงนี้ว่า เพลงธรณีร้องให้ ในอัตราชั้นเดียว เป็นทำนองที่ใช้บรรเลงรวมอยู่ในเพลงประเภทเพลงเร็ว ต่อท้ายเพลงซ้ำเรื่องมѹญแปลง โดยมีทำนอง ๒ ท่อน สำนวนเก่าสมัยอยุธยา เมื่อการละครมีพัฒนาการขึ้นนักดนตรีนักร้องได้แต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๒ ชั้น โดยรวมทำนองเข้าด้วยกันเป็นท่อนเดียว จัดเป็นเพลงประเภทมี “โยน” และกำกับจังหวะด้วยหน้าทับสองไม้ ต่อมานิยมร้องในต้นสมัยรัชกาลที่ ๕ พระยาประสานดุริยคัพท์ (แบลก ประสานคัพท์) ได้นำเพลงนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นทั้งทางดนตรีและทางร้อง เพลงนี้บางแห่งเรียกชื่อว่า เพลงสุธากันแสง พสุธากันแสง

กำสรดสาวท

เพลงกำสรดสาวท เดา นายชาตรี อบนวล นำเพลงโศกตัด ๒ ชั้น ที่ใช้ประกอบการแสดงละคร มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียนเรียงเป็นเพลงเดา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ บทขับร้องนำมาจากกลอนละคร เรื่อง เงาะป่า พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนทางร้อง นางกัญญา โรติดาจล เป็นผู้แต่ง

กำสรวลสุรังค

เพลงกำสรวลสุรังค์ ๒ ชั้น เป็นเพลงสำเนียงจีน ประเภทหน้าทับปربไก่ เค้าทำนองมาจาก เพลงเบิกฤทธิ์หรือเพลงเบิกโรงของจีนที่เรียกว่า สีฟิหรือสีเชียน (เชียนสวัมหน้ากาลสีตัว) เป็นเพลง มี ๒ ท่อน ท่อนแรกมี ๕ จังหวะ ท่อน ๒ มี ๕ จังหวะ

เพลงกำสรวลสุรังค์นี้มีนักดนตรีนำไปแต่งเพิ่มเติมหลายทางด้วยกัน คือ

พระประดิษฐ์ไฟเราะ (มีแขก) ได้แต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๓ ชั้น เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงกำสรวลสุรังค์ ใช้ร้องเป็นเพลงล้านการเล่นเสภาหรือลักษณะตั้งแต่ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพลงนี้ผู้แต่ง แต่งคราวเดียวกับเพลงเปี๊ยะ เพลงชุมสวนสวรรค์ และเพลงมังกรเล่นคลื่น

พระยาประสานดุริยคัพท์ (แบลก ประสานคัพท์) นำทำนองมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น ทางหนึ่ง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ หลวงประดิษฐ์ไฟเราะ (คร ศิลปบรรเลง) ได้นำทำนอง ๓ ชั้นที่พระประดิษฐ์ไฟเราะ (มีแขก) แต่งขยายไว้มาแต่งตัดลงเป็นอัตรา ๒ ชั้นและชั้นเดียว เรียนเรียงเป็นเพลงเดา ทั้งทำนองทางดนตรีและทางร้อง ทางหนึ่ง

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรวิหารพินิต โปรดทำนอง เพลงนี้ จึงทรงนำทำนองมาแต่งตัดในอัตราชั้นเดียวขึ้นอีกทางหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยทรงเน้นลีลา จังหวะของเพลงให้มีสำเนียงจีนชัดเจนยิ่งขึ้น

จางวางทั่ว พาทยโภคส์ได้ต่อเพลงกำสรวลสุรังค์ ๓ ชั้น จากพระยาประisanดุริยศพท์ (แบลก ประisanศพท์) โดยได้เรียบเรียงเพลงนี้ตามรูปแบบเพลงเดา ประกอบด้วยอัตรา ๓ ชั้น นำทำนองจากทางของพระยาประisanดุริยศพท์ (แบลก ประisanศพท์) อัตรา ๒ ชั้นจากทางของหลวงประดิษฐ์ไพร (คร ศิลปบรรเลง) และอัตราชั้นเดียวจากทางของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เพลงเดาเพลงนี้น้ายาจ สุนทร ได้บันทึกเป็นโน้ตสากลไว้ และได้นำไปสอนให้นักดนตรีบ้านใหม่ทางกรุงเทพฯ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กึ้งกือฉกวัก

เพลงกึ้งกือฉกวัก ๒ ชั้น ทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับสองไม้ ใช้บรรเลงประกอบละคร และบรรจุในเพลงตับ เพลงนี้บางที่เรียกว่า กึ้งกือฉกตัว กนยีจิรัล อาจณรงค์ (ศิลปินแห่งชาติ) อธิบายว่าทำนองของเพลงกึ้งกือฉกวัก กับเพลงไส้เดือนฉกวัก เป็นทำนองคละเพลงกัน

กิน奴ร่อนรำ

เพลงกิน奴ร่อนรำ เป็นเพลงทำนองปีพื้นบ้านภาคใต้ทำนองหนึ่ง นายควน ทวนยก แต่งทำนองขึ้นโดยนำเพลงทำนองพื้นบ้านของเดิมมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ใหม่ สำหรับประกอบการแสดงระบำนาฏยรังสรรคชุดระบำกิน奴ร่อนรำ ของโปรแกรมวิชานานาภูมิศิลป์และการละคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ระบำชุดนี้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ระบำชี้หอนอน

กิน奴รำ

เพลงกิน奴รำ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า ประเภทหน้าทับสองไม้ ใช้ประกอบการแสดงละคร เช่น เรื่องมโนहरा ในบทของนางมโนहरा รำลาพะเจ้าอาทิตยวงศ์ก่อนเข้าพิธีบูชาญัญ กรมศิลปากรสร้างบทและจัดแสดงละครเรื่องนี้ให้ประชาชนชมเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๙ นอกจากนี้ปรากฏอยู่ในเพลงเรื่องสีนวล เพลงนี้มีการนำไปบรรจุในลักษณะต่างๆ เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุช หาราดิลก กรมชุมเพชรบูรณ์อินทราชัย ทรงนำไปบรรจุในเพลงตับเรื่องจันทกินรี หลวงประดิษฐ์ไพร (คร ศิลปบรรเลง) บรรจุในเพลงเรื่องกิน奴รำ มี ๓ เพลง คือ เพลงกิน奴รำ เพลงกิน奴ร่อน และเพลงชัยอนนางรำ นายมนตรี ตราโมท นำไปบรรจุในละครเรื่องมโนราห์ ตอนบูชาญัญ

กินนรำແຂກນູ້ຫຍໍ້

ເພັນປະກອບກາරຮໍາຊຸດໜຶ່ງ ກາຣແສດງຊຸດນີ້ມາຈາກບທລະຄຣເຮືອມໂນຣາທ໌ ກຣມຄິລປາກຣ ໄດ້
ປັບປຸງອອກແສດງສໍາຫັນປະຫາມນ ເມື່ອປີ ພ.ສ. ແກ້ໄຂ ໃນຕອນນູ້ຫຍໍ້ມີເຮືອມຕາມບທວ່າ ທ້າວອາທິຍ
ວົງຄໍ ສຸບິນນິມິດປະຫລາດ ພຣາມຄົນປຸໂໂທີຕື່ງທ້າໂຄກສແກ້ແດນພຣະສຸຂອນອູ່ແລ້ວຈຶ່ງແສຮ້ງທໍານາຍວ່າຜົນຮ້າຍ
ວ່າ ທ້າວອາທິຍວົງຄໍຕ້ອງສະເດາະເຄຣະທໍດ້ວຍກາຣເອສັຕວົມທີ່ມີເຊີວິມານູ້ຫຍໍ້ ຮວມທັນນາງໂນຣາທ໌ໜ້າຍຂອງ
ພຣະສຸຂອນທີ່ມີເປັນເປັນກິນນົດ້ວຍ ຂະນັນພຣະສຸຂອນໄປທັພ ນາງໂນຣາທ໌ຈຶ່ງອອກອຸບາຍຂອງປຶກຂອງທາງເພື່ອຝ່ອນຮ້າຍ
ດ້າຍກ່ອນຕາຍ ທ້າວອາທິຍ໌ທຽບອຸ່ນຄູ່າຕາມທີ່ຮ້ອງຂອງ ເມື່ອນາງໂນຣາທ໌ໄດ້ປຶກແລະທາງມາສາມໄສ ນາງໂນຣາທ໌
ກໍອອກຮ້າຍຈໍາ ຄວັນໄດ້ໂຄກສເໜມະຈຶ່ງບິນໜີໄປ

ສໍາຫັນເພັນແຂກນູ້ຫຍໍ້ທີ່ຈຳນີ້ ນາຍມັນຕີ ຕຣາໂມທ ນຳເພັນເຮົວເພັນທີ່ຂອງທລວງປະດິຈຸ
ໄພເຮາະ (ຄຣ ດິລັບປະຈຸບັນ) ມາບຮ່າງຮ່ວມກັບໂທນແລກລອງໜາຕີ ແລະດັ່ງຊື່ຂຶ້ນໃໝ່ກີ່ເຂົ້າກັບທ່າຮ້າຍ ກາຣໍ
ນູ້ຫຍໍ້ນີ້ຈໍາເນົາພະໜ່າຍ່າງທີ່ມີກຳໄດ້ ດັ່ງທີ່ເຮົາກວ່າ ຮໍາມໂນຣາທ໌ໜ້າຍໍ້ ສ່ວນກິນນົດ້ວຍດັ່ງນີ້
ຈະຕົກຕ່າງໆ

ນທຮ້ອງ ເພັນກິນນົດ້ວຍດັ່ງນີ້

ຂອປະນມບັນຄົມບາທ	ພຣະຈອມຮາຊັນດຸບດີ
ບັນດັບຄັລວັນທີ	ບາທຮຸລືພຣະມາຮົດ
ລູກນີ້ມີກຣມ	ຈຳຕ້ອງກາຮັບຫຼຸლາ
ຈາກພຣະນາທຸລືກາ	ທັງສອງອົງດີພຣະທຽບຮຽມ
ຝາກລາພຣະສາມີ	ຍອດຄຸດີຄູ່ວິວນ
ເມື່ອພຣະກລັບຈາກໂຮມຮັນ	ມີພົບຊ້າຈະອາດູຮ
ຄວັງນີ້ໄມ້ມີກລັບ	ຂອລາສັບຕັບສູງ
ໜົມດໍໂອກາສຈະກາບຫຼຸດ	ກຣົນສັນອິໄຫ້
ສິ່ງໄດ້ໄປປະມາຫ	ໂປຣດີພຣະທານອກຍ້
ຂອພລື້ວິວຕົບຮົລຍ	ກອນພິທີນູ້ຫຍໍ້

ກິນຮີຮ່ອນ

ເພັນກິນຮີຮ່ອນ ເປັນເພັນປະກອບລື້າກາຣຮໍາຂອງລະຄຣ ເພັນທີ່ກຳນົດອື່ນທີ່ໃຊ້ບ່າຮ່າງຕອນນາງ
ມໂນຣາທ໌ຈະລູຍໄຟນັ້ນ ເປັນກຳນົດທີ່ທລວງປະດິຈຸໄພເຮາະ (ຄຣ ດິລັບປະຈຸບັນ) ແຕ່ງໃຫ້ວິ່ພາທຍ໌ບ່າຮ່າງ
ນານມາແລ້ວ ເມື່ອກຣມຄິລປາກຣປັບປຸງລະຄຣເຮືອມໂນຣາທ໌ ຈຶ່ງໄດ້ໃຊ້ກຳນົດເພັນທີ່ ປະກອບທ່າຮ້າຍຂອງນາງ
ມໂນຣາທ໌ ສ່ວນທ່າຮ້າຍທ່ານຜູ້ຫຍຸງແຜ້ວ ສະຫຼວງຄໍເສັນ ເປັນຜູ້ປະດິຈຸ

กินรีเล่นน้ำ

เพลงกินรีเล่นน้ำ ชั้นเดียว มีเชือเดิมว่า “ตรองเปียงเปียย” เป็นเพลงเขมรแท้ ๆ ซึ่งเพลงแปลเป็นภาษาไทยว่า “สร่าน้ำชื่อพาย” นายสมชาย กាយจนสุด นำมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๒ ชั้นและ ๓ ชั้น เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงกินรีเล่นน้ำ ส่วนทางร้องนางเจริญใจ สุนทรวาทิน และนายแพทย์เอื้อพงษ์ จตุรธำรง ร่วมกันแต่ง

กุญชรเกشم

เพลงกุญชรเกشم เป็นเพลงประกอบประจำ เรียกว่า ระบบกุญชรเกشم สำหรับการจับระบบของช้าง ๑๐ ตระกูล ที่พระคเณศได้จากพระอิศวร ระบบชุดนี้อยู่ในการแสดงดำเนินเหพนิยาเรื่องพระคเณศประทานพร บทร้องกล่าวถึงช้าง ๑๐ ตระกูลและลีปประจำกาย นายเสรี หวังในธรรม แต่งบทร้อง นายมนตรี ตราโมท แต่งทำนองเพลง ท่านผู้หญิงแผ้ว สนิทวงศ์เสนี ประดิษฐ์ทำรำ เพลงระบบกุญชรเกشمประกอบด้วย เพลงรัวลาเดียว ร้องเพลงช้างประสานงาน และเพลงกุญชรเกشم

บทร้อง ระบบกุญชรเกشم

ร้องเพลงช้างประสานงาน

เชือกหนึ่งสีดำเรืองกำลัง

ชื่อ “กาพะกัง” ตระกูลตัน

เชือกหนึ่งลีน้ำเหลืองในสายชล

นามมงคล เอื้อนอ่าย “คั้งเตียยัง”

เชือกหนึ่งลีทองอุไรประไฟครี

ชื่อชี้กิญโญ “อุไปสะถัง”

เชือกหนึ่งลีกีลินบัวรังกำลัง

ชื่อ “คันถัง” หอมลิ้นทั้งอินทรีย

เชือกหนึ่งลีเป็นเช่นทองแดง

ชื่อแจ้ง “ตามพะตุ้ง” เลิศรังษี

เชือกหนึ่งลีขาวทั้งกาย

นามมี “ปัลมุรัง” ละพรั่งตา

เชือกหนึ่งลีเหลืองเรืองอร่าม

มีนาม “ปิงคະลัง” ดังเลขฯ

เชือกหนึ่งเขียวชิมีเดชา

ชื่อว่า “นีลัง” ชลังเรี่ยวแรง

เชือกหนึ่งลีทองผ่องไฟจิตร

ชื่อ “เหมง” เรืองอิทธิฤทธิ์กำแหง

เชือกหนึ่งลีเมฆหมอกออกสำคัด

“ฉัตทันตัง” ดั่งแจ้งสินตระกูล

ปี่พาทย์ทำเพลงกุญชรเกشم

กุหนุงชาริ

เพลงกุหนุงชาริ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า สำเนียงแขกที่นายลำราญ เกิดผล ต่อเพลงนี้จากนายอาจ สุนทร ต่อมาได้บันทึกเพลงนี้ไว้เป็นโน้ตสากล

กุหนุ่งลานู

เพลงกุหนุ่งลานู ๓ ชั้น เพลงไทยสำเนียงเชก ประเกทเพลงโหมโรง มี ๒ ท่อน ๆ ละ ๔ จังหวะ พร้อมเที่ยวเปลี่ยน นายกิญโญ วัฒนาไยการ นักดนตรีชาวสงขลาของวงทักษิณลังคิต แต่งทำนองเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓

เก็กเหมือง

เพลงเก็กเหมือง ๓ ชั้น นายปัน นิลวงศ์ นักดนตรีชาวอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม แต่งโดยใช้ เพลงจีนไม่ทราบชื่อเป็นหลักในการแต่ง ต่อมา มีนักดนตรีไม่ทราบนาม นำเพลงเก็กเหมืองนี้มาแต่งตัดเป็น อัตรา ๒ ชั้นและชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา

เก้งตกปลัก

กระสวนจังหวะของกลองยืนและกลองหлон เรียกเพลงเก้งตกปลัก เป็นเพลงจังหวะในการบรรเลงวี๊ กลอง (บางแห่งเรียกว่า วงมังคละ) วงดนตรีพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ใช้บรรเลงนำ การแห่พระ แห่นาค แห่เทียนพรรษา แห่แม่โพสพ ฯลฯ และบรรเลงในงานทำบุญกลางนา งานมงคล และงานอวมงคล

เกรินลาว

เพลงเกรินลาว เป็นเพลงขับประเกทเสภาทำนองหนึ่ง มีทำนองที่เป็นสำเนียงลาว

เกรินโศก

เพลงเกรินโศก เป็นเพลงขับประเกทร้องเกรินทำนองหนึ่ง มีแต่ทำนอง ไม่มีดนตรีรับ หม่อมหลวง ต้วนศรี วรรณ เป็นผู้แต่งทำนองเกริน

เกร็ดนอกเรื่อง

เพลงเกร็ดนอกเรื่อง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา จากตำราเพลง莫หรีซึ่งต้นฉบับเป็นลายมือ เชียนครังรัชกาลที่ ๓ มี ๑๙ เพลง คือ เพลงศรีประเสริฐ ระสั่ระสาย คู่รำสั่ระสาย อังคารสีบุท นาง ตามีร่องให้ ย่านเกร (โยคี) ล่องเรือลคร مدن้อย ยิกินแปดบุท เนื้อมหรี โฉลกไทยใหญ่ บาระบุ่นเทศ จันดิน นางบุหร่วง ยีปุ่น จำปาทองเทศ เนระคันโยค คู่เนระคันโยค และพระนครเชิน

เกี่ยวข้าว

เพลงเกี่ยวข้าว เป็นเพลงพื้นบ้านของภาคกลางหลายจังหวัด เช่น อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท สุพรรณบุรี ลิงห์บุรี นิยมร้องกันในช่วงลงแขกเกี่ยวข้าว การเล่นเพลงเกี่ยวข้าวเกิดขึ้นเมื่อเจ้าของนาได้บันบนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอให้ข้าวในนาของตนเจริญงอกงาม สมบูรณ์ เมื่อถึงช่วงเก็บเกี่ยวข้าว บรรดาชาวนาจึงร่วมลงแขกเกี่ยวข้าวและเว้นแปลงข้าวไว้ ๑ แปลง สำหรับใช้เล่นเพลงเกี่ยวข้าว โดยแบ่งผู้เล่นออกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายพ่อเพลงและฝ่ายแม่เพลง มีลูกคู่ของแต่ละฝ่ายร้องรับ จากนั้นจึงเรียงหน้ากระดาน ใช้เคียวเกี่ยวข้าวพลางร้องโดยรอบกันด้วยปฏิภานกวี บทร้องเพลงเกี่ยวข้าวเป็นกลอน lokale ระหว่างนั้นผู้ร่วมงานที่มาช่วยลงแขกล้อมวงรอบนอกเพื่อชมและฟังเพลงเกี่ยวข้าว สำหรับในปัจจุบันเมื่อนำเพลงเกี่ยวข้าวแสดงสาขิตตามเวทีต่างๆ นิยมใช้เคียวและร้องข้าวเป็นอุปกรณ์ในการเล่น

เกษตรครี

เพลงเกษตรครี ๓ ชั้น เป็นโถมโรงประจำงดんตรีไทย ของโรงเรียนเขมสิริวนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร

เกษตรมาลา

เพลงเกษตรมาลา เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ปรากฏอยู่ในเพลงตับเรื่อง เรียกว่าเพลงตับเรื่องเกษตรมาลา ชื่อของเพลงนี้เป็นลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ ๓ ปรากฏชื่อมี ๔ เพลงคือ เพลงเกษตรมาลา เพลงก้านต่อดอก เพลงสะสม และเพลงนางนาคใหญ่ และตราจสอบกับเพลงยาวໂหรซึ่งลั้นนิษฐานว่าเจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่งเมื่อครั้งรัชกาลที่ ๑ ปรากฏชื่อเพลงเท่ากัน แต่เพลงเกษตรมาลาเรียกว่า สุวรรณมาลา

เกษตรสำอาง

เพลงเกษตรสำอาง ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปrynไก่ มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๔ จังหวะ นิยมใช้ประกอบการแสดงละคร ลิเก

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ นายบุญยงค์ เกตุคง ได้นำเพลงเกษตรสำอาง ๒ ชั้นมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา โดยแต่งทำนองทางดนตรี ส่วนทางร้องนายวิมล เพยเพ่าเย็น เป็นผู้แต่ง

บทรังส์ เพลงเกสรสำอาง เกา

๓ ชั้น	จำดวงดอกอุดอกตอกอยู่เต็ม รลสุคนธ์ปนมะลิผลิตอโถ	ยีเช่งเช้มสารภีโถ ^๑ ดอกลัมโอกลินกลันนำดม
๔ ชั้น	มะลิวัลย์พันกิ่งมนทาเทศ บนเนินเขาล้วนเหลาลั่นทม	แก้วเกดดอกตอกอยู่ตาม ดอกสุกรามยมโดยโซยรัส
ชั้นเดียว	พิกุลบุนนาคมากมี ชมพนางทางเร่งเลี้ยวลด	ตามทางหว่างวิถีสีขาวสด เลียบตามบรรพดเชิงคีรี (บทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒)

เก้าทัพ

เพลงเก้าทัพ ๔ ชั้น เป็นเพลงทำงานของเก่า สำเนียงพม่า ประเกทหน้าทับปربไก่ มี ๔ ท่อน ท่อน ๑ มี ๕ จังหวะ ท่อน ๒ มี ๕ จังหวะ

หลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ต่อทำงานของเพลงนี้ให้นายรวม พรหมบุรี ต่อมนานายบุญยงค์ เกตุคง ได้เพลงนี้จากนายรวม พรหมบุรี เป็นโน้นตสาгал และมอบให้นายพินิจ ฉายสุวรรณ

นายพินิจ ฉายสุวรรณ ได้รวมทำนองทั้ง ๒ ท่อน คือ ท่อนแรกจำนวน ๔ จังหวะ ท่อน ๒ จำนวน ๕ จังหวะเข้าด้วยกัน รวมเป็นเพลง ๙ จังหวะ สอดคล้องกับชื่อของเพลงเก้าทัพ จากนั้นได้นำเพลงอะแซหุ่นกี้ ของหลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาเป็นแนวทางในการแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเก้า ทั้งทางดนตรีและทางร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ล้วนบทร้องนายนิคม รักขุมแก้ว แต่ง โดยคำแนะนำความตามเรื่องลงกรรมเก้าทัพ

บทรังส์ เพลงเก้าทัพ เกา

๓ ชั้น	ครั้นล่วงสมัยกรุงธนตันรัตนโกสินทร์ เจ้าปดุงยกทัพนับร้อยกอง แบ่งกองทัพอกเป็นเก้าเข้าห้าด่าน หวังชัยพากพ้องพื้นอ่างไทย	พม่าหมื่นน้ำใจไทยทั้งสอง หวังครอบครองอาณาจักรเป็นหลักชัย มีทหารนับแสนสองไขย จึงยกทัพอันเกรียงไกรตอนเปลี่ยนกรุง
๔ ชั้น	สมเด็จพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ด่านเจดีย์สามองค์ทรงปรับปรุง ลั่นเจ้าพระยาสุรลีท์ ผู้แก้วลักษณ สวรรค์โกลเมืองด้านทางด้านบน	อุบลอกนแม่ทัพรับรุ่ง วางแผนปราบเจ้าปดุงโดยแยกยล คุณทหารสามหมื่นห้าเข้าไพรสอนท์ หลวงอนุรักษ์ คุณพลเข้าต่อตี
ชั้นเดียว	พระยาธรรมากับพระยาโยธา มุ่งเข้าสู่หอภูมิราชบุรี ด้วยเดชะพระปรีชาสามารถ พม่าหลงกลศึกษาตระริยไทย	จัดขบวนล้วนฉลาดนาทวี เพื่อการล้างโภธ์ให้บรรลัย มีอุบายชาญฉลาดหาเที่ยบได้ จึงแตกทัพกลับไปเมืองตะลง (นายนิคม รักขุมแก้ว แต่ง)

ตัวอย่าง โน้ตเพลงเก้าทัพ ๓ ชั้น

เก้าปุ่มปัง

เพลงเก้าปุ่มปัง เป็นเพลงทำนองพื้นบ้านล้านนา ใช้เล่นด้วยเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น เปี้ยะปีล้านนา และซึง ฯลฯ

เก้าห้า

เพลงเก้าห้า เป็นเพลงมอญที่บรรเลงในพิธีฟ้อนผีเมืองจังหวัดลำปาง นิยมใช้บรรเลงด้วยวงป่าด (วงปี่พาทย์พื้นบ้านล้านนา) เก้าในภาษาถิ่นมีความหมายถึงตันไม้ ตันห้าหรือตันมะห้า เป็นตันไม้ที่ใช้เป็นเคล็ดในพิธี นำมาปักไว้กลางผาม (เวทีแสดง) สำหรับให้เจ้าหรือผีมาฟ้อนดาบ นอกจากการใช้ประกอบการฟ้อนแล้ว เพลงนี้ยังใช้บรรเลงประกอบพิธีৎบุตรกินเครื่องเช่นของเจ้าและผีด้วย

แกระ

เพลงแกระ เป็นเพลงร้องพรรรณนาคุณของบิดามารดา ครูบาอาจารย์ของโนรา เป็นการแสดงพื้นบ้านของภาคใต้

แกะนายศรี

เพลงแกะนายศรี เป็นเพลงประกอบการแสดงละคร เช่น ในละครดึกดำบรรพ์เรื่องรามเกียรติ ตอนครูปนชา บทพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรา努วัตติวงศ์

ໂກງເຂົ້າວນງ

เพลงโง่เขียวง เป็นเพลงทำนองหนึ่งของจังหวัดค่าว ชาวล้านนานิยมขับร้องตามบ้านที่เมืองศพ ลีลาของทำนองเรียบธรรมด้าแสดงถึงความอาลัยอาการ โศกเศร้า โง่เขียวงนี้บางโอกาสใช้จอยชาดกเรื่องต่าง ๆ

ໂຄມຜັດ

เพลงโภมผัด เป็นเพลงทำงานของแบบพื้นบ้านล้านนา นายรักเกียรติ ปัญญาดี แต่งทำงานของสำหรับบรรเลงประกอบท่าฟ้อนโภมผัด ฟ้อนนี้เป็นชุดการแสดงที่คณะอาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่สร้างสรรค์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖

ໂຄສະນາ

เพลงโกัลມ เป็นเพลงประโคมพของวงการหลอ โกัลມ มีความหมายถึง การเรียกกลม การบรรเลง เพลงนี้ก็เพื่อขออลมให้มาช่วยกระเพือไฟให้ติด เพื่อจะให้การเผาผลาญไปด้วยดี

ไกรลาສสำเริง

เพลงไกรลาສสำเริง เป็นเพลงประกอบระบำ เรียกระนำไกรลาສสำเริง เป็นระบำในละครเรื่อง มโนราห์ตอนสมโภชพิธีอภิเษกสมรสระหว่างพระสุนธรกับนางมโนราห์ นายมนต์รี ตรา莫ท แต่งทำนอง เพลงและบทร้อง ท่านผู้หญิงแฝ้ว สนิทวงศ์เสนี ประดิษฐ์ท่ารำ ละครเรื่องมโนราห์นี้ กรมศิลปากรจัดแสดงให้ประชาชนชมครั้งแรก ณ โรงละครศิลปักษร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ บทร้องมีดังนี้

นทร์อง ระนำไกร金沙สำเริง

พวกรา ลั่วนชาไกรลาสคีรี	รีนเริงฤทธิ์ เกษมสุขศรีลิมลร
ขอรำร่าย กรีดรายฝ่ายฟ้อน	ให้สุนทร ทัศนาสุขารมณ์
ร่วมเริงสำราญ ระవีนชื่นนานในงานฉลอง	กล่าวคำทำนำง ให้สอดประسانเลียงประสม
ตามประเพลนในก่อนกาล โบราณนิยม	ขอเชิญชุม ภิรมย์รีนสำเริงฤทธิ์
ชาไกรลาส มาดหวังตั้งใจ	อยพรให้ วิโรวนรุ่งวรรณันต์
แวดล้อมพร้อมหน้า เทล่ากินราและกินรี	หมู่พญาวาสุกรี อึกครุฑะแลคณธรรพ
เทล่าเทพรหิตา โลภาลาวัลย์	เทพทาทุกชั้น อสูรภุกุณฑ์วิทยาธร
ผู้มีคุณธรรม ประจำคำนเป็นคนดี	ชื่อทรงคงที่ ไม่แปรผันเที่ยงแท้แน่นอน
นางบันมั่นจิต มีคิดย่อหย่อน	เทพช่วยอยพร และชรังสรรเสริญเจริญชัย
ให้สันต์เกษมสุข ห่างไกลไร่ทุกข์นิรันดร์	ผู้พยองปองร้าย จงแพ็พ่ายมลายไป
ลึ้งที่ราะลงด์ ขอจงเสร็จได้	เกียรติราชวีกีลือไกกลาง ทรัพย์ลิลินเงินทองเนื่องนองเทอดๆ

ໄກ

ເພັນປະກອບຮະບຳປະເທດນີ້ ໃນລະຄຣເຮືອງພຣະລອ ຕອນພຣະລອຕາມໄກ່ ເຮືອກວ່າ ຮະບຳໄກ່ ເນື້ອເຮືອງຕອນນຶກລ່າວຄົງປູ້ເຈົ້າສົມົງພຣາຍີຜູ້ເຮືອງເວທມນີ້ຂັ້ນໄດ້ຊ່ວຍເຫຼືອພຣະເພື່ອພຣະແພງ ເຈົ້າທົ່ງແທ່ງ ເມືອງສຽງ ໂດຍໃຊ້ເວທມນີ້ນຳພຣະລອ ກົມຕຣີຍີແທ່ງແມ່ນສຽງມາຫາເຈົ້າທົ່ງ ປູ້ເຈົ້າສົມົງພຣາຍີຈຶ່ງຮຳລືກຄົງໄກ່ ບຽດໄກ່ທັ້ງຫລາຍໃນປ້າຈິງພາກັນມາຫາປູ້ ໃນຈຳນວນນີ້ມີໄກ່ແກ້ວຮວມອູ້ດ້ວຍ ປູ້ເຈົ້າສົມົງພຣາຍີຈຶ່ງໃຊ້ໄກ່ແກ້ວໃຫ້ ໄປລ່ອພຣະລອມາຫາ ສມເດືອນເຈົ້າບຣມວົງຄໍເຮືອ ເຈົ້າຝ້າກມພຣະຍານວິຄຽນນຸ້ວັດຕິວົງຄໍ ຖຽນເຮືອງເວົ້າແລະ ບຽດເພັນລາວຈ້ອຍໄວ້ໃນຮະບຳຫຼຸດນີ້

ບທຮອງ ຮະບຳໄກ່ ປົ້ນພາຫຍົກທຳເພັນລາວຈ້ອຍ ຮ້ອງເພັນລາວຈ້ອຍ

ສວ້ອຍແສງແດງພະພຣາຍ	ຂນເຂີຍວາຍຮະຍັບ
ປຶກສລັບເບ່ນຈຸງຄົງ	ເລື່ອມລາຍຍັງຮັບນາທ
ຂອບດາຈາດພະພຣິ່ງ	ລົງຄລິ້ງໜອນພຣາຍພຣຣນ
ໝານຂັບເລື່ອງເອາໄຈ	ເດືອຍຫາຍໃສ໌ລື່ມໍາອົງ
ສອງເທົາເຖີມນົມາຄ	ປານຈຸ່າດທາງຄໍ
ປູ້ກີໃຊ້ໄຫຼືລົງ	ຝຶກລົງແກ້ໄກ່
ໄກ່ແກ້ວໃຫ້ຮັບມືກລ້ວ	ຊຸກພກຫວ່ອງອາຈ
ພານພັນທີປຶກປົ້ອງ	ຮ້ອງເຮືອຍເຂື່ອຍຈາດຈານ

ข

สารานุกรมเพลงไทย

۲۰

ขยับอนาคต

เพลงชัยอนนางรำ (อะหุย่อน) อัตรา ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า ประเภทหน้าทับสองไม้ ชื่อของเพลงมีความหมายถึง “กระชั้น หรือ ใกล้ชิดนางรำ” เพลงชัยอนนางรำเป็นเพลงที่รวมอยู่ในเพลงเรื่องลีนวล และเพลงเรื่องกินรรำ สำหรับเพลงเรื่องกินรรำ มี ๓ เพลง เพลงกินรรำ เพลงกินรีว่อน และเพลงชัยอนนางรำ

ឧយ៉ានីយោ

เพลงขยะแขียง ๓ ชั้น เป็นเพลงประภากำเนิดทับปูร์ไก่ ครูจันทร์ นักดนตรีและครูปีพายของเจ้าพระยามหาศิริธรรม (เพ็ง เพ็ญกุล) เป็นผู้แต่ง เพลงนี้นิยมนำไปบรรเลงออกเพลงโถมโรมเสภาหลาຍเพลง เช่น โถมโรมประสานเนรมิตออกขยะแขียง โถมโรมมหาชัยออกขยะแขียง โถมโรมครีสังคีตออกขยะแขียง ฯลฯ

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงพระนิพนธ์ข้ออึกทางหนึ่ง โดยบันทึกเป็นโน้ตสากลแยกเป็นทางระนาดเอกและช่องวงใหญ่ ทรงพระนิพนธ์ขณะประทับอยู่ที่พระตำหนักประเสบัน เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย ทรงตั้งพระทัยให้เพลงนี้บรรเลงออกเพลงໂທมโรงจีนโล้

ข่าวเมือง

เพลงชวัญเมือง ๓ ชั้น เป็นเพลงโอมโรง ประเกหหน้าทับปูรบไก่ พระประดิษฐ์ไฟเราะ (มีแขก) แต่งขยายจากเพลงพม่าทำนองหนึ่ง เพื่อให้เข้าคู่กับเพลงพม่าวัด เพลงนี้ผู้แต่งแต่งให้เป็นเพลงโอมของ วงมหรีหงົນในสมเด็จฯ กรมพระยาสุราตัน្ណราชประยูร ทำนองเพลงมีความหมายถึงการขอความเป็นลิริก มงคลแก่บ้านเมือง ลีลาของเพลงเป็นไปในทางสุภาพอ่อนโยน แม้จะมีเม็ดพรายบ้างแต่ก็เป็นเม็ดพรายที่ไม่โลดโอนเกินไป อารมณ์ของเพลงจึงมองที่ความงามไฟเราะชาบชี้เป็นสำคัญ

ขวัญราชินี

เพลงขวัญราชินี ๓ ชั้น เป็นเพลงประเภทหน้าทับปrynไก่ ลักษณะทำงานของเพลง รุกเร้า สนุกสนาน นายสวัสดิ์ นิลสกุล แต่งชื่นเพื่อให้เป็นเพลงโภมโภรประจำงานตรีของโรงเรียนราชินีบัน กรุงเทพมหานคร

ขวัญอ่อน

เพลงขวัญอ่อน ๒ ชั้น เป็นเพลงประเภทหน้าทับสองไม้ มีท่อนเดียว ใช้ประกอบแสดงโขน ละคร เช่น ในบทปรากร บทความรำพึงรำพันมั่นหมายในใจ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ นายศิริ ปีเพรา ได้นำทำงานของเพลงขวัญอ่อนมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา ทั้งทางดนตรีและทางร้อง เพลงนี้เรียกอีกชื่อว่า เพลงจีนขวัญอ่อน

ขวัญอีสาน

เพลงขวัญอีสาน เดา เป็นเพลงสำเนียงลาว นายเสนอ ลัดดาวอ่อน แต่ง โดยนำเพลงขวัญอีสาน ๒ ชั้น ซึ่งต่อมาจากนายพินิจ ฉายสุวรรณ มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา

ข้างหวาน

เพลงข้างหวาน ๒ ชั้นและชั้นเดียว เป็นเพลงทำงานของเก่า ประเภทหน้าทับปrynไก่ ใช้ประกอบการแสดงละคร เพลงนี้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เพลงเขมรสุดใจ

ข้างคลอง

เพลงข้างคลอง ๒ ชั้น เป็นเพลงทำงานของเก่า มีท่อนเดียว นายสำราญ เกิดผล นำทำงานมาแต่ง ขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว พร้อมเที่ยวชัด เรียบเรียงเป็นเพลงเดาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ตัวอย่าง โน้ตเพลงขวางคลอง ๓ ชั้น

ข้างดาว

เพลงข้างดาว ๒ ชั้น เป็นเพลงที่นักเรียนร้องเก่า ประเพณีหน้าทับปูนไก่ มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๔ จังหวะ เพลงนี้มีนักดนตรีนำไปแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา คือ นายถีร์ ปีเพราะ คิลปินสังกัดกองการสังคิต กรมคิลปการ แต่งทางหนึ่ง และ นายสมาน ทองสุโขติ นักดนตรีไทยกรมประชาสัมพันธ์ แต่งทางหนึ่ง เพลงนี้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เพลงมอญข้างดาว

ขวนทอง

เพลงขวนทอง คือเพลงปลูกใจเชื้อ เพลงรักเมืองไทย พลตรีหลงวิจิตรวาทการแต่ง ต่อมานายสุพจน์ โถส่งฯ จึงนำเพลงนี้มาแต่งให้เป็นเพลงเดาตามแนวท่านของทางไทย หั้งท่านของเพลงและทำนองร้อง บทร้องใช้บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพลงขวนทอง เดา ได้บรรเลง ขับร้องถวายสมเด็จพระเพ祸รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงาน ๙๙ ปี เพลงเขมรไทรโยค ณ มหาวิทยาลัยคิลปการ วังท่าพระ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๐๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

ขวนทอง-ขวัญไทย

เพลงชุดขวนทอง-ขวัญไทย เป็นเพลงชุดปลูกใจ นายมนิต ม่วงบุญ แต่งบทร้อง กองดุริยางค์ ทหารเรือบรรจุเพลง เพลงชุดนี้ประกอบด้วย เพลงเทวประลิทธี เพลงสยามานุสติ เพลงสะสรม เพลงเขมรໄล่ค่วย เพลงขึ้นพลับพลา เพลงสามเล้า และเพลงแขกบรเทศ

ขอฝน

เพลงขอฝน เป็นเพลงประกอบระบำประเททหนึ่ง เป็นเพลงประกอบระบำในลัศครพันทางเรื่องพญาพาณอง เรียกว่า ระบำขอฝน เนื้อเพลงกล่าวถึงนางพญาคำปืนเลี่ยงอิมฐานขอฝน นายมนตรี ตราโมท แต่งทำนองเพลง เพลงประกอบระบำชุดขอฝนคือ เพลงลาวเชิญผี ลัศครเรื่องนี้กรรมศิลปการจัดแสดง ณ โรงพยาบาลศิริราช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑

บทร้อง ระบำขอฝน

ร้องเพลงลาวเชิญผี

นบเยอนบเกด	ไหวไหเทเวอร์ทุกทิศ
ท้วสวรรค์ชั้นฟ้า	ทั้งเจ้าป่าทุกตำบล
ไหวพระวรุณราช	ผู้ประสาทหลั่งสายฝน
หากโกรสจะยืนชนเมือง	darmang rassu swatdi
โปรดเดี้ยยวโปรดประทาน	คลบันดาลด้วยฤทธิ์
ทรงเมตตาโปรดปรานี	แก่ข้าน้อยและกุมาร
โปรดดลให้ฝนถัง	ตกให้หลังดังท่อธาร
โปรดปรายให้สำราญ	ได้อาบกินสิ้นทุกชั้นภัย

ขอไฟ้ายแก่

เพลงขอไฟ้ายแก่ เป็นเพลงประโภคสมัยโบราณ เพลงบรรเลงของวงกาหลอ ความหมายของเพลงคือ การร้องขอไฟเพื่อนำมาปานกิจศพ

ขอมงคลล้อมลูก

เพลงขอมงคลล้อมลูก ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า ประเททหน้าทับปรมไก่ มีท่อนเดียว ๖ จังหวะ ใช้บรรเลงและขับร้องประกอบการแสดงแสดงลัศครและเพลงขับกล่อมมาแท่นร้าน

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ หลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จึงได้แต่งทำนองใหม่เป็นทางเปลี่ยน ๒ สำนวน สำหรับใช้บรรเลง รับ-ร้อง แทนทำนองเดิม ในเพลงชุด “ตับคนัง” ทั้งนี้เพื่อมให้นักดนตรีต้องบรรเลงรับร้องเพลงขอมงคลล้อมลูกซ้ำทำนองเดิมหลายเที่ยว

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ เรืออากาศเอกโคงการ กลีบชื่น ได้นำเพลงขอมงคลล้อมลูก ๒ ชั้น ทำนองเก่า มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดาทางหนึ่ง

นายเฉลิม บัวทั่ง นำทำงานของขอมกล่อมลูก ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดาทางหนึ่ง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ นายบุญยังค์ เกตุคง นำทำงานของขอมกล่อมลูก ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดาทางหนึ่ง พร้อมทั้งแต่งเที่ยวเปลี่ยน โดยบางตอนของทำงานของเพลงได้สอดแทรกการเดียวปีหรือช่วงไว้ด้วย

บทร้อง เพลงขอมกล่อมลูก เดา

บทร้องที่ ๑

๓ ชั้น	ประทานโภชโปรดด้วยเดิดเจ้าชา ตุขานี้เป็นคนไทย	ข้ามาหาพระร่วงผู้เป็นใหญ่ มาไกลจากละเว้อหานี
๒ ชั้น	ทราบว่าพ่อเมืองของข้าเจ้า ตุข้างรักภักดี	เข้ามาพนวกที่นี่ หวังที่จะกราบพระบาท
ชั้นเดียว	แม้ว่าพระร่วงເຮອປرانี ขอท่านจงได้มे�ตตา	บางที่จะรับໄວเป็นข้า ຈงโปรดช่วยพาข้าไป

(บทละครรำเรื่องพระร่วง พระราชินพธ์ในรัชกาลที่ ๙)

บทร้องที่ ๒

๓ ชั้น	บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ เลี้ยงเลือดเลี้ยงเนื้อมิใช่เบา	ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้าย หน้าที่เรารักษาสืบไป
๒ ชั้น	ลูกหลานเหลนให้ลุนภายหน้า อนาคตจะต้องมีประเทศไทย	จะได้มีพสุธาอาศัย มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย
ชั้นเดียว	ถึงขุ้นชั้นลังโคงตรกไม่หวั่น สูตรนี้สูตรที่นี่สูตรตาย	จะสู้กันไม่หลบหนีหาย ถึงเป็นคนสุดท้ายก็ล่องดู
	บ้านเมืองเราเราต้องรักษา เกียรติศักดิ์ของเราเราเชิดชู	อย่างทำลายเชิญมาเราสู้ เราสู้ไม่ถอยจนกว่าเดียว

(บทเพลง”เราสู้” นายสมภพ จันทรประภา แต่ง)

ข้อมูลงาน

เพลงข้อมูลงาน ๒ ชั้น เป็นเพลงทำงานเก่า นายสำราญ เกิดผล ได้ต่อจากนายอาจ สุนทร ภายนหลังจึงได้บันทึกเป็นโน้ตสากระลิว

ข้อมเงิน

เพลงขอมเงิน ๒ ชั้น ชื่อเพลงเดิมคือ เพลงเขมรขาว เป็นเพลงประเภทหน้าทับเขมร มี ๓ ท่อน ท่อน ๑ มี ๓ จังหวะ ท่อน ๒ และท่อน ๓ มีท่อนละ ๔ จังหวะ เป็นเพลงที่รวมอยู่ในเพลงชาเรืองเขมรใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๐ นายมนตรี ตราโมท เป็นผู้แต่งโดยนำทำนองแซกขาว ๒ ชั้นทำนองเก่า มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา เรียกชื่อเพลงใหม่ว่า เพลงขอมเงิน เพื่อให้เป็นเพลงคู่กับเพลงขอมทอง เดา ที่หลวงประดิษฐ์ไพราระ (คร ศิลปบรรเลง) แต่งขึ้นจากเพลงเขมรเหลือง ๒ ชั้น

ขอมดำเนิน

ตับเรื่องขอมดำเนิน เป็นเพลงตับสำหรับบรรเลง ขับร้องเพลงประกอบการแสดงรูปภาพ ที่เรียกว่า ตาโบลว์ วิวองต์ (Tableaux Vivants) เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ตับเพลงเรื่องพระร่วง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศราธุวัดติวงศ์ ทรงปรับปรุงขึ้นสำหรับบรรเลงถวายสมเด็จพระบรมมหาราชวัง สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพลงตับเรื่องขอมดำเนิน ประกอบด้วยเพลงเขมรพวง เพลงเขมรเขียว เพลงเขมรเป่าใบไม้ เพลงเขมรเอวบาง และเพลงเร็ว

ขอมทรงเครื่อง

เพลงขอมทรงเครื่อง ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า ประเภทหน้าทับปrynไก่ เป็นเพลงท่อนเดียว มี ๕ จังหวะ ใช้บรรเลงขับร้องประกอบการแสดงลัศครมาแต่โบราณ

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๔ นายมนตรี ตราโมท ได้นำทำนองเพลงนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา เพลงนี้ภัยหลังที่แต่งเสร็จแล้ว ผู้แต่งได้มอบให้วงมหาหริหรา หลวงบรรเลง และร้องส่งออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง

บทร้อง เพลงขอมทรงเครื่องเดา

๓ ชั้น	คิดแล้วจึงลั้งนักคุ้ม ตัวภูจะปลอมแปลงไป จะแต่งกายให้เหมือนคนไทย ลั้บเหมือนกับกฎดำเนิน	เจ้าจงอยู่คุณคุ้มทัพใหญ่ กระทั้งสุขให้ยานินทร์ เล็ດลอดดอดไปสมภิล คงจะได้เสร็จลื้นดังจินดา
๒ ชั้น	แล้วจึงจัดแจงแต่งกาย เลือกสรรอาวุธศัสรา	ให้ลະม้ายแม้นไทยเช่นว่า ช่อนในภาษาเรียบร้อย

ชั้นเดียว

มุ่นเกล้าเมาลีวิธีใหม่ จึงรีบเลี้ยงลดสะกดรอย

เห็นอนอย่างแบบไทยใช้สอย
ได้ต้อยดิตตามพระร่วงไป
(บทละครเรื่องพระร่วง พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖)

ຂອມທອງ

ເພັນຂອມທອງ ແລ້ວ ຂັ້ນ ມີຂຶ້ນເດີມຄື່ອ ເພັນເຂມຣເຫລືອງ ສໍາຮັບເພັນເຂມຣເຫລືອນີ້ເປັນທຳນອງເກົ່າ
ປະເທດໜ້າທັນປຽນໄກ ມີ ၃ ທ່ອນ ທຳນອງຂອງທ່ອນ ၁ ແລະ ທ່ອນ ແລ້ວ ນິຍົມນຳໄປຮ່ອງປະກອບການແສດງແລະ
ອຸກພາສາ ແລະ ມີນັກດົນຕຽນນຳໄປແຕ່ງເປັນເພັນເກາ ດີ ເຂມຣເຫລືອງ

เมื่อปีมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ หลวงประดิษฐ์สุไฟเราะ (ศร ศิลปบรรลุ) ได้นำเพลงเขมรเหลืองมาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๓ ชั้น เมื่อแต่งจบแต่ละท่อนจึงต่อเพลงที่แต่งให้ลูกคิษย์ทันที ขณะที่แต่งขยายเพลงอยู่ นายมนตรี ตราโนท ออยู่ ณ ที่แห่งนั้นด้วย หลวงประดิษฐ์สุไฟเราะ (ศร ศิลปบรรลุ) จึงขอให้ นายมนตรี ตราโนท ช่วยแต่งต่อเป็นบางท่อนสลับกันไปจนจบเพลง เพลงเขมรเหลืองซึ่งมีจำนวน ๗ ท่อน ผู้แต่งได้ร่วบห่อนเพลง โดยรวมห่อน ๑ และห่อน ๒ เป็นห่อนที่ ๑ และรวมห่อน ๓ ถึงห่อน ๗ เป็นห่อนที่ ๒ เรียกชื่อเพลงอัตรา ๓ ชั้นที่แต่งขยายแล้วว่า “เพลงขออมทอง” ต่อมาหลวงประดิษฐ์สุไฟเราะ (ศร ศิลปบรรลุ) จึงได้นำทำนองในอัตรา ๒ ชั้นมาแต่งตัดเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว นำทำนองทั้ง ๓ อัตรานำมารีบเรียงเป็นเพลงเดา

ข้อมูลน้ำเต้า

เพลงขอมน้ำเต้า ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ใช้ประกอบการแสดงละคร และบทมหรี ตามหลักฐานเก่าสุดซึ่งมีอยู่ในหอพระสมุดวชิรภานุวนิจาระ สำหรับพระนคร เป็นบทเกร็ดสำหรับร้องมหรี โบราณ บทมหรีนี้แต่งเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาบ้าง แต่งที่เมืองนครศรีธรรมราชบ้างปะปนกัน ต้นฉบับได้มาในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี บทมหรีของเพลงนี้มีว่า “รุ่งเยยรุ่งเช้า ไปเก็บน้ำเต้าครอ เก็บได้จะฝากครี สุดสวัสดีพี่ที่เรือนเยย...”

ข้อมูลราย

เพลงของมีบราณ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า สำเนียงเขมร ประเกทหน้าทับปربไก่ มี ๒ ท่อนละ ๔ จังหวะ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ นายจิต เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ได้นำทำนองเพลงนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเก่า

ຂອມແປລົງ

เพลงขอแมลง เป็นเพลงท่านองเก่าสมัยอยุธยา ปรากฏอยู่ในเพลงตับเรื่องเขนง ปรากฏในคำกลอนเพลงยาวคำราม troie ซึ่งสันนิษฐานว่าเจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่งเมื่อครั้งรัชกาลที่ ๑ มีคำกลอนว่า “เขนงกระ邦เชี่ยวแสง ขอแมลงมอญเล็กลับคั่น”

ຂອມຮະທມ

เพลงขอ茫然 เก้า เป็นเพลงที่แต่งขึ้นจากเพลงสุริโยทัย ๒ ชั้น ทำนองเก่า ประเกทหน้าทับสองໄม เป็นเพลงท่อนเดียว นายจันทร์ โตวิสุทธิ์ ได้นำทำนองเพลงนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเก้า เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยปรับแนวทำนองให้เป็นทางเขมร เรียกชื่อเพลงใหม่ว่า เพลงขอ茫然 เพลงนี้ผู้แต่งได้มอบให้วงดุตรไทยломสราญไปบรรเลงครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖

ก. ตามรำ

เพลงขอรำ เป็นเพลงท่านองเก่าสมัยอยุธยา ใช้ประกอบการแสดงละคร ตามหลักฐานเก่าสุดซึ่งมีอยู่ในหอพระสมุดวชิรภานลั่นหรัตนนคร เป็นบทเกร็ดสำหรับร้องมโหริโภราณ บทมโหรินี้แต่งเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาบ้าง แต่งที่เมืองนครศรีธรรมราชบ้างปะปนกัน ต้นฉบับได้มาในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี บทมโหริของเพลงนี้ขึ้นต้นว่า “นักเขมรเมื่อฟ้อนรำ ตามลำนำกราบกรีดราย ท่ากงครอ่อนแห่นหงาย ทำเอิดฉ่ายฉะพลา...”

ກວມເລື້ອງ

เพลงขอเมล์ ก ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า นายสำราญ เกิดผล ได้ต่อไว้ ภายหลังจึงได้บันทึกเป็นโน๊ตสากลไว้

ຂອມສູວົរণ

เพลงขอมสุวรรณ ๒ ชั้น เป็นเพลงประเภทหน้าทับสองไม้ นายมนต์วี ตราโมท แต่งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์สำหรับนำไปบรรเลงประกอบรายการ “เพลงดนตรีประวัติศาสตร์” ของพลตรี หลวงวิจิตรวาทการ เพื่อให้นักเรียนคิลปะการແພນກนาฏดุริยางค์ (วิทยาลัยนาฏศิลป กรุงเทพมหานคร) บรรเลงขับร้องประกอบการแสดงวิทยุกระจายเสียง

- - - - -	- - - - ร	- - - -	มรดล	- - - -	ดลชพ	- ช - -	- ล - ร
- - - - -	- - - - -	ฟซฟร	- ต - ร	- พ - ช	- ล - -	ลชฟช	- ล - ด
- - - - -	- - - - -	- ล - ช	ฟชลต	- ล ด ร	พ ด - -	- พ - -	- ช - ล
- - - - -	- - - - ช	- - - ล	- - - ร	- - - ด	- ร - -	- ด - พ	- - - พ

ตัวอย่าง โน้ตเพลงขอมสุวรรณ

ข้อมูล

เพลงขอมเหรา ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า นายสำราญ เกิดผล ต่อเพลงนี้จากนายอาท ลุนทร ต่อมาได้บันทึกเพลงนี้ไว้เป็นโน้ตสาгал

ขอใหม่

เพลงขอใหม่ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า สำเนียงเขมร ประเกทหน้าทับปربไก่ มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๔ จังหวะ นิยมนำไปบรรเลงขับร้องประกอบการแสดงโขน ละคร จนแพร่หลาย

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๔ หลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำเพลงขอใหม่ ๒ ชั้น นี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา ทางหนึ่ง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๖ นายเฉลิม บัวทั่ง ได้นำทำนองเพลงขอใหม่ ๒ ชั้นดังกล่าวมาแต่งขยายเป็น อัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา ทั้งทางดนตรีและทางร้องอีกทาง หนึ่ง โดยให้วางดนตรีคณะเสริมมิติบรรเลง บันทึกเสียงออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

ขอใหม่

เพลงขอใหม่ ๒ ชั้น เป็นเพลงหนึ่งที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย ทรงนำเข้าบรรจุไว้ในเพลงตับเรือง พระยศเกตุ

ขอแมกօหوم

เพลงขอแมกօหอม อัตรา ๓ ชั้น สำเนียงเขมร ประเกทหน้าทับปربไก่ มี ๓ ท่อน ท่อนแรกมี ๓ จังหวะ ท่อนที่ ๒ และท่อนที่ ๓ มี ๔ จังหวะ เพลงนี้ในอัตรา ๒ ชั้น มีชื่อเดิมว่า เพลงเขมรแดง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๗ หลวงประดิษฐ์ไไฟเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำเพลงเพลงเขมรแดงมาแต่ง ขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงขอแมกօหอม

นอกจากนี้หลวงประดิษฐ์ไพรera (ศร ศิลปบรรลง) ได้นำเพลงที่แต่งคราวเดียวกัน ๓ เพลงมาเรียบเรียงเป็นเพลงตับ อัตรา ๓ ชั้น จำนวน ๓ เพลง โดยมีเพลงขะแมกกะยอมเป็นเพลงแรก เรียกชื่อเพลงตับที่เรียบเรียงนี้ว่า ตับขะแมกกะยอม หรือตับสามขะแม เพลงตับนี้ประกอบด้วย เพลงขะแมกกะยอม เพลงขะแมซອ และเพลงขะแมธม

ขะแมชงชาร'

เพลงขะแมชงชาร' ๒ ชั้น เป็นเพลงเขมรแท้ ๆ คำว่า "ชงชาร'" ตรงกับคำว่า "สงสาร" ในภาษาบาลี มีความหมายถึง การเวียนว่ายตายเกิดแห่งสงสารวัญ

หลวงประดิษฐ์ไพรera (ศร ศิลปบรรลง) ได้อ่านเพลงนี้มานานก่อนตรีเขมร เมื่อครั้งที่ไปสอนดนตรีไทยในราชสำนักของสมเด็จพระเจ้ามণีวงศ์ และได้ให้ นายประลิทธี ศิลปบรรลง (บุตรชาย) บันทึกเป็นโน้ตสากล ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ หลวงประดิษฐ์ไพรera (ศร ศิลปบรรลง) จึงได้นำเพลงนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น

ขะแมซອ

เพลงขะแมซອอัตรา ๓ ชั้น สำเนียงเขมร ประเกทหน้าทับปربไก่ มี ๓ ท่อน ท่อนแรกมี ๓ จังหวะ ท่อนที่ ๒ มี ๒ จังหวะ ท่อนที่ ๓ มี ๖ จังหวะ เพลงนี้ในอัตรา ๒ ชั้น รวมอยู่ในเพลงเรื่องเขมรใหญ่ มีชื่อว่า เพลงเขมรขาว

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ หลวงประดิษฐ์ไพรera (ศร ศิลปบรรลง) นำเพลงเขมรขาว ๒ ชั้นมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงขะแมซອ เพลงนี้ได้นำไปรวมบรรเลงเป็นเพลงตับ เรียกว่า ตับขะแมกกะยอม หรือตับสามขะแม

ขะแมธม

เพลงขะแมธม ๓ ชั้น เป็นเพลงสำเนียงเขมร ประเกทหน้าทับปربไก่ มี ๕ ท่อน ท่อนละ ๕ จังหวะ เพลงนี้ในอัตรา ๒ ชั้น มีชื่อว่า เพลงเขมรใหญ่

พระยาประสานดุริยคัพท์ (แบลก ประสานคัพท์) ได้นำเพลงเขมรใหญ่มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น ทางหนึ่ง โดยยังคงเรียกชื่อเพลงตามเดิม ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ หลวงประดิษฐ์ไพรera (ศร ศิลปบรรลง) ได้นำเพลงเขมรใหญ่ ๒ ชั้นมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น อีกทางหนึ่ง เรียกชื่อเพลงใหม่ว่า เพลงขะแมธม เพลงนี้ได้นำไปรวมบรรเลงเป็นเพลงตับ เรียกว่า ตับขะแมกกะยอม หรือตับสามขะแม

ขัดelman

เพลงขัดelman เป็นเพลงประกอบการแสดงละคร สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศราธาราดิตววงศ์ ทรงนำมารรภุในละครดีก์ดำเนินรพี เรื่องคาวี ตอนทึง

ขับนก

เพลงขับนก ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับสองไม้ มีท่อนเดียว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙ นายมนตรี ตราโมท ได้นำเพลงนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เพื่อใช้บรรเลงออกต่อจากเพลงโถมโรงกระแสต่อไม้

ขับไม้

เพลงขับไม้ ๒ ชั้น เป็นทำนองเก่าใช้บรรเลงในวงขับไม้ มี ๔ ท่อน เป็นเพลงคู่กับเพลงขับนกอยู่ในชุดเพลงตับ เรียกว่า ตับกระแตต่อไม้ มี ๓ เพลงคือ เพลงกระแต ขับนก และขับไม้ เพลงขับไม่นี้ ภายหลังมีผู้เรียกชื่อว่า เพลงขับไม้บันเทาเวร์ นิยมใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครในตอนที่มีการบวงสรวงบูชา สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงพระนิพนธ์เป็นทางสำหรับแต่ร่วง และยังนำไปบรรเลงในตับแมงซึ่งอยู่ในเรื่องอิเหนา ตอนบูชาไปให้วพระ เพลงทางแต่ร่วงนี้ทรงพระนิพนธ์ขึ้นและดำรงพระยศเป็นเสนาธิการทหารบก

เพลงเดี่ยวขับไม้ พระยาภูมิสวิน (จิตร จิตตสวี) แต่งจากเพลงขับไม้ ๒ ชั้น ทำนองเก่า ให้เป็นเพลงเดี่ยวสำหรับซอสามสาย

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ นายมนตรี ตราโมท แต่งขยายจากเพลงขับไม้ ๒ ชั้นที่เป็นเพลงชุดอยู่ในตับเพลงเรื่องกระแตต่อไม้ มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น โดยแต่งเป็นทางกรอให้วงปีพาทย์ดีก์ดำเนินรพีของกรมศิลปากรสำหรับเป็นเพลงโถมโรง เรียกว่า โถมโรงขับไม้บันเทาเวร์ เพลงนี้นำไปบรรเลงให้ประชาชนชมครั้งแรก ณ สังคีตคลา ภายในพิธีกันที่สถานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เพลงนี้มีความหมายในเชิงโน้มน้าวจิตใจให้สงบ มีปณิธานแน่วแน่ในการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยความเคารพ

ขับไม้บันเทาเวร์

เพลงขับไม้บันเทาเวร์ เป็นเพลงเดี่ยวกับเพลงขับไม้ ๓ ชั้นไม้

ขานເອ

ເພັນໄຫວ່ຄຽງຂອງໂນຣາ ທີ່ມີ “ກາສຄຽງ” ຂອງນາຍໂຣງໂນຣາ ເປັນກາຮອດນາລິ່ງຄັກດີລືຖື໌ ຄຽມໂອ
ຕລອດຈົນກາຮັກລ່າວຄໍາບວງສຽງຄຽງໂນຣາ

ໜ້າ

ເພັນໜ້າ ແລະ ຂໍ້ນ ເປັນເພັນສໍາເນົາງກາໝາ ໃນຊຸດເພັນສົບສອງກາໝາໃຊ້ເປັນເພັນກາໝາປັກໜີໃຕ້ ເປັນ
ເພັນທຳນອງສູນກສນານ

ໜ້າມສມຸත

ເພັນໜ້າມສມຸත ແລະ ຂໍ້ນ ເປັນເພັນທຳນອງກ່າຍໝໍຍ້ອຍ ໃຊ້ບຣາເລັງປະກອບກາຮແສດງໂຂນລະຄຣ
ເພັນນີ້ມີໃຊ້ເພັນທີ່ໃຊ້ບຣາເລັງຍ່າງເພັນໜ້າພາຫຍໍ ເນື້ອ ພ.ສ. ແລະ ອຸດໝາ ອລວງປະເທິມຈູ້ໄພເຣະ (ຄຣ ສີລິປ
ບຣາເລັງ) ໄດ້ແປລັງທຳນອງມາເປັນເພັນຮ້ອງ ແລະ ນຳມາເຮັບເຮັງເປັນເພັນທີ່ ຕ ໃນເພັນຊຸດ ເບຸລູຈົກີ່

ໜ້າວຕົມນູດ

ເພັນໜ້າວຕົມນູດ ເປັນກະສວນຈັງທະຂອງກລອງຢືນແລກລອງຫລອນ ໃນກາຮບຣາເລັງວົງປຶກລອງ (ບາງແກ່
ເຮັກວ່າ ວັນມັງຄລະ) ວັດນຕຣີປຶກນັນໃນພື້ນທີ່ຈັງຫວັດພິຜະນຸໂລກ ສຸໂຂ້ທ້ຍ ອຸດໝາດົດ ໃຊ້ບຣາເລັງນຳກາຮແພ່ຮະ
ແກ່ນາຄ ແກ່ເທີຍພຣະຈາ ແກ່ເມີໂພສພ ແລະ ບຣາເລັງໃນງານທຳບຸລູກລາງນາ ມັນມົກລ ແລະ ດາວໂຫຼວງ

ໜົມກລາງ

ເພັນໜົມກລາງ ແລະ ຂໍ້ນ ຕີ່ມີ ເພັນຈິນໜົມກລາງ ເປັນເພັນທຳນອງກ່າຍໝໍຍ້ອຍ ສໍາເນົາງ
ຈິນ ຮວມອູ້ໃນເພັນເຮັດວຽກ ເນື້ອ ພ.ສ. ແລະ ນາຍພິນິຈ ຈາຍສຸວະຮັນ ໄດ້ນຳທຳນອງເພັນໜົມກລາງມາ
ປັບປຸງໃຫ້ເປັນເພັນໜ້າທັບປຽນໄກ ຈາກນັ້ນຈີ່ແຕ່ງຂໍາຍເປັນອັຕຣາ ຕ ຂໍ້ນ ແລະ ແຕ່ງຕັດເປັນອັຕຣາຂ້ານເດືອນ
ເຮັບເຮັງເປັນເພັນເຕາ ເຮັກຊື່ເພັນໃໝ່ວ່າ “ໜົມກລາງ”

ตัวอย่าง โน้ตเพลงขิมกลาง ๒ ชั้น

ขิมเล็ก

เพลงขิมเล็ก ๒ ชั้น และ ๓ ชั้น ทำนองเก่า สำเนียงจีน ใช้ประกอบการแสดงโขน ละครบลงนี้ บางทีก็เรียกว่า เพลงจีนขิมเล็ก เพลงขิมเล็กทั้ง ๒ อัตรา呢 พระประดิษฐ์ไฟพระ (มีแซก) แต่งในสมัยรัชกาลที่ ๔ ดู จีนขิมเล็ก

ขึ้นหนอน

เพลงขึ้นหนอน เป็นเพลงทำนองพื้นบ้านภาคใต้ทำนองหนึ่ง นายคุณ หวานยก ศิลปินดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ (ปี) แต่งทำนองขึ้นโดยนำเพลงทำนองพื้นบ้านของเดิมมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ใหม่ สำหรับประกอบการแสดงระบำนาฏยรังสรรค ชุดระบำขึ้นหนอน ของโปรแกรมวิชานาฏศิลป์และการละครมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ระบำชุดนี้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ระบำกินนรร่อนรำ

ขึ้นเชียงใหม่

เพลงขึ้นเชียงใหม่ เป็นทำนองซ่อ ทำนองพื้นบ้านของชาวล้านนา เป็นทำนองที่ใช้ขึ้นตันบทไหว้ครู หรือบรรยายกิจการที่เจ้าภาพได้ประกอบกิจการงานขึ้น

ขึ้นพลับพลา

เพลงขึ้นพลับพลา ๒ ชั้น ทำนองเก่า ประเภทหน้าทับปรับໄก' เพลงนี้เป็นเพลงท่อนเดียวและมีทางเปลี่ยนหลายทาง ใช้ประกอบการแสดงละครในบทที่ต้องการให้ตัวละครแสดงdynamicราชาศักดิ์และแสดงความส่งผ่าเผยแพร เมื่อใช้กับบทละครใน เรียกว่า ขึ้นพลับพลาใน ถ้าใช้กับละครนอก เรียกว่า ขึ้นพลับพลานอก โดยนักดนตรีเปลี่ยนระดับเป็นเสียงในหรือเสียงนอก นอกจากนี้ยังมีการนำเพลง

ขึ้นพลับพลา มาบรรจุ เป็นเพลงร้องในบทร้องมโหรีเรื่องอิเหนา ของเจ้าพระยา วงศ์สุรศักดิ์ (แสง) เจ้าเมืองราชบุรี ในรัชกาลที่ ๒ ซึ่งดำเนินเนื้อความตามบทละครเรื่องอิเหนา บทพระราชพิพนธ์ในรัชกาลที่ ๑ ด้วย

ต่อมานายประกอบ สุกันทะเกตุ ได้นำเพลงขึ้นพลับพลาอกมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเตา ใช้ชื่อว่า เพลงขึ้นพลับพลาอก เดา

ขึ้นพลับพลา กลา

เพลงขึ้นพลับพลา กลา ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า ประเภทหน้าทับปربไก่ เรียกอีกชื่อว่า สามไม้ กลา ดู สามไม้กลา

ขึ้นใหม่ใหญ่สูง

เพลงขึ้นใหม่ใหญ่สูง เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ ใช้บรรเลงและขับร้องในวงดนตรี เช่น วงดนตรีจ้าดトイ วงตอยออร์น นิยมมากในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดใกล้เคียงที่มีถิ่นฐานของชาวไทยใหญ่

ชุนบรม

เพลงชุนบรม ๒ ชั้น เป็นเพลงประเภทหน้าทับสองไม้ รวมอยู่ในชุด “เพลงประวัติศาสตร์” บทประพันธ์ของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ทำนองเพลงชุนบรมนี้นำymntr ตราโนท แต่ง นอกจากนี้ เพลงนี้ยังนิยมนำไปบรรเลงประกอบการแสดงด้วย เช่น บทละครเรื่องชุนช้างชุนแพน ตอนพลายเพชร พลายบัวออกศึก เป็นต้น

เขนง

๑. เพลงเขนง ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปربไก่ มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๔ จังหวะ มี ๒ เพลง คือ เพลงเขนงนอก และเพลงเขนงใน ใช้ประกอบการแสดงละครตามหลักฐาน เก่าสุดซึ่งมีอยู่ในหอพระสมุดചิรัญญาณสำหรับพระนคร เป็นบทเกร็ດสำหรับร้องมโหรีโบราณ บทโมหรีนี้ แต่งเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาบ้าง แต่งที่เมืองนครศรีธรรมราชบ้างปะปนกัน ต้นฉบับได้มาในสมัยกรุงธนบุรี เป็นราชธานี บทโมหรีของเพลงนี้ชื่อต้นว่า “แสนเอียแสนงอน ดุจเขนงกาษรทึงอนเงิง พิม่าทุจริตคิดโง จะซักโงingให้สุจริตເຍ...” อิกหลักฐานหนึ่งอยู่ในเพลงยาวคำรามโมหรี มีคำกลอนว่า “เขนง กระหงเขียวแสง ข้อมแปลง มองลีก ลับคั่น”

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระยาประธานดุริยศัพท์ (แปลง ประธานศัพท์) ยังได้นำทำงานของเพลงเขนงมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๙๐ หลวงประดิษฐ์ไพรeras (ศร ศิลปบรรลง) ได้นำเพลงเขนงมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดลงเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเกาอีกทางหนึ่งครั้งแรกแต่งเป็นทางปีพาย จากนั้นจึงได้แต่งเป็นทางเครื่องสายพร้อมทั้งต่อให้วงเครื่องสายที่คุรุสภาก

๒. เพลงตับเขนง มี ๒ อย่าง คือเพลงตับเรื่องเขนง และเพลงตับมโหรี ดังนี้

๒.๑ เพลงตับเรื่อง เรียกว่าเพลงตับเรื่องเขนง เป็นเพลงทำงานของเก่าสมัยอยุธยา จากตำราเพลงมโหรีซึ่งตันฉบับเป็นลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ ๓ มี ๖ เพลง คือ เพลงเขนง ชั้นน้ำ ชั้นกระจะ โトイเล่นแก้ว หนุ่มน้อย และระวังระวี สำหรับในเพลงยาวคำรามมโหรีซึ่งสันนิษฐานว่าเจ้าพระยาพระคลัง(หน) แต่งเมื่อครั้งรัชกาลที่ ๑ ปรากฏชื่อ ๔ เพลง ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้บรรลงต่อจากเพลงตับเรื่องนางนาค คือ เพลงเขนง กระหงเขียว ขอมแปลง และมѹลเล็ก

๒.๒ ประเภทตับมโหรี ใช้บทร้องจากบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เรื่องอิเหนา ตอนปันหยีพับกับอุณากรรณ แล้วกินเลี้ยงเล่นละครกันอย่างมีความสุข บทมโหรีตับเขนงชุดนี้นิยมนำมาบรรลงขับร้องกันอย่างแพร่หลาย เมื่อครั้งที่มีการริเริ่มน้ำเครื่องอัดเลี้ยงเข้ามาในประเทศไทย วงมโหรีวังบูรพาภิรมย์ได้บันทึกเพลงตับนี้ไว้ เพลงตับเขนงประกอบด้วย เพลงเขนง เพลงน้ำค้าง เพลงราโค เพลงพราหมณ์เข้าโนบล์ และเพลงพราหมณ์ดีด้น้ำเต้า

เขนงนอก

ดู เขนง

เขนgn้ำค้าง

เพลงเขนgn้ำค้าง ๒ ชั้น ทำงานของเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปรับໄก' มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๔ จังหวะ บางแห่งเรียกว่า เขนgnใน ดู เขนง

เขนgnใน

ดู เขนง

เขมร

เพลงเขมร ๒ ชั้น เป็นเพลงทำงานของเก่าสมัยอยุธยา สำเนียงเขมร เป็นเพลงที่มีลีลาทำงานของบรรยายความงามตามธรรมชาติ หลวงประดิษฐ์ไพรeras (ศร ศิลปบรรลง) นำทำงานของเพลงนี้มาแต่งขยายเป็น

อัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเตา

เขมรกล่อมพระบรรทม

เพลงเขมรกล่อมพระบรรทม เป็นเพลงประเกทหน้าทับปربนไก มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๓ จังหวะ ทำนองเดิมของเพลงนี้เป็นเพลงเขมร พระยาประสาณดุริยศัพท์ (แปลง ประสาณศัพท์) ได้ต่อทำนองมา จากครุدنตรีเขมรซึ่งเป็นนักดนตรีของราชสำนักกัมพูชา ที่โดยเด็ดขาดเด็จบราชเจ้านารอดมาพึงพระบรม โพธิสมการในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และพำนักอยู่ในประเทศไทย

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ หลวงประดิษฐ์ไพรeras (ศร คิลปบรรลุ) ได้ต่อเพลงนี้จากพระยาประสาณ ดุริยศัพท์ (แปลง ประสาณศัพท์) และได้นำทำนองเพลงนี้มาแต่งและปรับปรุงทำนองใหม่ พร้อมทั้งแต่งทำนองท้ายเพลงเพื่อใช้บรรเลงขับร้องในครัวที่ สมเด็จบราชเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ายุคลทิชัมพร กรมหลวงพับบุรีราเมศวร์ ทรงจัดการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระป哥ดเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เสด็จนิวัติจากประเทศ สหรัฐอเมริกา เรียกชื่อเพลงตามเนื้อความที่นายกระจาง แสงจันทร์ แต่งบทร้องถวายไว้ว่า “เขมรทรงพระดำเนิน”

เมื่อ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ แต่งบทละครเรื่องสุริยคุปต์ หลวงประดิษฐ์ไพรeras (ศร คิลปบรรลุ) ได้นำทำนองเพลงนี้ไปบรรจุเป็นบทกล่อมในการแสดงดังกล่าวแทนเพลงคำหวาน ซึ่งเคยบรรจุไว้เดิม ตามบทร้องที่ว่า

“นอนเสียเดินนองรักจะกล่อมให้ เจ้างามจริงหญิงได้หากไม่สม”

หรือในบทร้องตอนต้นเที่ยวกับลับที่ว่า

“โอละเห๊ โอละช้านองแก้ว หลับแล้วหรือพี่จะนอนบ้าง”

นักดนตรีที่ว่าไปจึงนิยมเรียกเพลงนี้ว่า เพลงเขมรกล่อมพระบรรทม โดยลากความเข้าหาบทร้อง ดังกล่าว

เขมรกล่อมลูก

เพลงเขมรกล่อมลูก ๒ ชั้น ทำนองเก่าสำเนียงเขมร มีลีลาและจินตนาการทำนองเพลงแตกต่าง ไปจากเพลงของกล่อมลูก ซึ่งคนที่ว่าไปมักเข้าใจว่าเป็นเพลงเดียวกัน เพลงเขมรกล่อมลูก ๒ ชั้นนี้นิยมนำไปบรรเลงขับร้องประกอบการแสดงละคร

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ สมเด็จบราชเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานวิศวานุวัดติวงศ์ นำเพลงเขมร กล่อมลูก ๒ ชั้นมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น โดยทรงแต่งและสร้างแนวลีลาทำนองเลียนเสียงธรรมชาติ ของน้ำตก เลียนนกยูงร้อง ทรงเรียกชื่อเพลงที่แต่งนี้ว่า เพลงเขมรกล่อมลูก แต่นักดนตรีที่ว่าไปเรียกเพลง

นี้ว่า เพลงเขมรไทยโยค ตามเนื้อความในบทร้องที่ว่า “บรรยายความตามให้เสด็จยาตร ยังไทรโยค ประพาสพนาสนท” ดังนั้นชื่อ เขมรไทยโยค จึงแพร่หลายไปในที่สุด ดู เขมรไทยโยค

เขมรกลาง

เพลงเขมรกลาง ๒ ชั้น ทำนองเก่า เป็นเพลงหนึ่งซึ่งรวมอยู่ในเพลงเรื่องเขมรใหญ่ ประกอบด้วย เพลงเขมรใหญ่ เพลงเขมรกลาง และเพลงเขมน้อย ฯลฯ

เขมรกำปอ

เพลงเขมรกำปอชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่าสำเนียงเขมร เป็นเพลงที่นิยมนำบารุงขับร้อง ประกอบการแสดงละครมาแต่โบราณ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๙ นายถีร ปีเพรา นำเพลงเขมรกำปอชั้นเดียว มาแต่งขยายชื่นเป็นอัตรา ๒ ชั้นและ ๓ ชั้นตามลำดับ ทั้งทางดนตรีและทางร้อง เรียบเรียงเป็นเพลงเดา

เขมรขอทาน

เพลงเขมรขอทาน ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า นิยมใช้ประกอบการแสดงละคร บางแห่งเรียกว่า “อกโครง” หรือ “เขมรอกโครง”

เขมรขาว

๑. เพลงเขมรขาว อัตรา ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า ประเภทหน้าทับเขมร มี ๓ ท่อน ท่อน ๑ มี ๓ จังหวะ ท่อน ๒ และท่อน ๓ มีท่อนละ ๔ จังหวะ

๒. เพลงเรื่อง โบรามใช้เพลงนี้บรรเลงรวมในเพลงชาเรื่องเขมรใหญ่ (เพลงเรื่องเขมรใหญ่มี ๒ แบบ) แบบหนึ่งมีเพลงเขมรขาวรวมอยู่ด้วย เพลงเรื่องเขมรใหญ่ มีเพลงที่เรียบเรียงดังนี้ เพลงเขมรเข้าเชี่ยว เพลงเขมรขาวและเพลงเขมรแดง ออกเพลงประเภทสองไม้ด้วยเพลงเขมรราชบุรี ๒ ชั้น และชั้นเดียว

๓. เพลงเดา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๐ นายมนตรี ตราโมท ได้นำทำนองเพลงเขมรขาว ๒ ชั้นนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงขออมเงิน

เขมรเข้าเชี่ยว

เพลงเขมรเข้าเชี่ยว ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า สำเนียงเขมร ประเภทหน้าทับปรบไก่ มี ๒ ท่อน ท่อน ๑ มี ๖ จังหวะ ท่อน ๒ มี ๘ จังหวะ

จางวางทั่ว พาทยโภคล ได้นำเพลงเขมรเข้าเชี่ยว ๒ ชั้นนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา เรียกชื่อเพลงใหม่ว่า เขมรเขียว

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ หลวงประดิษฐ์ไพรera (คร ศิลปบรรเลง) นำเพลงเขมรเข้าเชี่ยว ๒ ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงเขมรเลียบพระนคร ดู เขมรเลียบพระนคร

เขมรเขียว

เพลงเขมรเขียว ๒ ชั้น สำเนียงเขมร เป็นเพลงเดียวกับเพลง “เพลงเขมรเข้าเชี่ยว” ดู เขมรเข้าเชี่ยว

เขมรครัวญ

เพลงเขมรครัวญ ๒ ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า สำเนียงเขมร ใช้ประกอบการแสดงละคร จางวางทั่ว พาทยโภคล นำทำนองมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้นและแต่งตัดเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเดา

ตัวอย่าง โน๊ตเพลงเขมรครัวญ ๓ ชั้น

ເຂມຮ່ານບທ

ເພັນເຂມຮ່ານບທ ເປັນເພັນທີ່ມີສຸກສູານມາຈາກເພັນເຂມຮ່ານໄປໄວ້ ແລະ ຊັ້ນ ທີ່ເປັນເພັນທຳນອງເກົ່າ ປະເທດທຳກັບປປາໄກ່ ມີ ແລະ ທ່ອນ ທ່ອນລະ ແລະ ຈັງຫວະ ນາຍທຣັພຍ໌ ນຸຕສົດິຕິຍ໌ ນຳທຳນອງມາແຕ່ງຂໍາຍາເປັນ ອັດຮາ ຕໍ່ ຊັ້ນ ແລະ ແຕ່ງຕັດເປັນອັດຮາຊັ້ນເດືອຍ ເຮີຍບເຮີຍເປັນເພັນເຂມຮ່ານ ໂດຍມີທຳນອງເພັນເຮີຍບໍ່ ເຮີກສື່ອ ເພັນໃໝ່ວ່າ ເຂມຮ່ານບທ

ຕ່ອມາພັນໂທທລວງສຽງວິຊຍ (ປຸ່ຍ ເສັນຍົງຄໍ ລະ ອຸຍຸຮຍາ) ແລະ ລົບຕໍ່ວິວຈົ່າໂທເຈືອ ເສັນຍົງຄໍ ລະ ອຸຍຸຮຍາ ຮ່ວມກັນແກ້ໄຂທຳນອງເພັນເຂມຮ່ານບທຂອງນາຍທຣັພຍ໌ ນຸຕສົດິຕິຍ໌ ໃຫ້ມີລືລາ ແລະ ທຳນອງໄພເຮັດສະລວຍຢື່ງໜຶ່ງ

ເຂມຮ່ານຈັນທຣ

ເພັນເຂມຮ່ານຈັນທຣ ແລະ ຊັ້ນ ເປັນເພັນສຳເນົາງເຂມຮ່ານ ມີ ແລະ ທ່ອນ ໃໃໝ່ປະກອບກາຮັດສະຄຣາມາແຕ່ ໂປຣານ ສມເດົຈພະຈຳມາຮັງຄ່ອງ ເຈົ້າຟັບຮັດສຸຂົມພັນຖື ກຣມພຣະນະຄຣສວຣຄ່ວພິນິຕ ຖຽນນໍາເພັນ ບຸ້ຫຼັນຂອມວຍ ແລະ ຊັ້ນມາທຽນພຣະນິພນົງ ໃຫ້ເປັນທາງທີ່ມີສຳເນົາງເຂມຮ່ານ ແລະ ໃຫ້ບັນລົງດ້ວຍແຕ່ຮວງ ປະທານ ທີ່ໃໝ່ວ່າ ເພັນເຂມຮ່ານຈັນທຣ ເພື່ອໃຫ້ແຕ່ຮວງທຫາຮເວືອບຮຣເລັງນໍາແກ່ທຫາຮໃນໂຄກສຕ່າງ ທ່ານພຣະນິພນົງເພັນນີ້ຂະນະເມື່ອທຽນດໍາຮັງພຣະຍຄເປັນເສັນບົດ ກະທຽນທຫາຮເວືອ

ຕ່ອມາຈາງວາງທ່າວ ພາຫຍໂກຄລ ໄດ້ນໍາເພັນເຂມຮ່ານຈັນທຣ ແລະ ຊັ້ນ ມາແຕ່ງຂໍາຍາເປັນອັດຮາ ຕໍ່ ຊັ້ນ ແລະ ແຕ່ງຕັດເປັນອັດຮາຊັ້ນເດືອຍ ເຮີຍບເຮີຍເປັນເພັນເຂມຮ່ານ

ເຂມຮ່ານດົງ

ເພັນເຂມຮ່ານດົງ ແລະ ຊັ້ນ ເປັນເພັນທຳນອງເກົ່າ ປະເທດທຳກັບເຂມຮ່ານ ມີ ແລະ ທ່ອນ ທ່ອນລະ ແລະ ຈັງຫວະ ນາຍມນຕຣີ ຕຣາໂມທ ນຳທຳນອງມາແຕ່ງຕັດເປັນອັດຮາຊັ້ນເດືອຍ ສຳຮັບບຣເລັງປະກອບຮັບນຳໂປຣານຄົດື ທຸດຮະບຳລົງປຸ່ງ

ຕ່ອມາເນື່ອປະມານ ພ.ສ. ແລະ ນາຍບຸລູຍົງຄໍ ເກຕຸຄົງ ໄດ້ນໍາເພັນເຂມຮ່ານດົງ ແລະ ຊັ້ນຂອງເກົ່າມາ ແຕ່ງຂໍາຍາເປັນອັດຮາ ຕໍ່ ຊັ້ນ ແລະ ນໍາຮົມກັບທຳນອງຊັ້ນເດືອຍຂອງນາຍມນຕຣີ ຕຣາໂມທ ເຮີຍບເຮີຍເປັນເພັນເຂມຮ່ານ ພຣ້ອມທີ່ແຕ່ງທ້າຍເພັນສຳເນົາງເຂມຮ່ານເປັນລູກໝາດໄວ້ດ້ວຍ ສ່ວນທຳນອງທາງຮ້ອງນາງກັບລູກໝາດ ໂຮທິຕາຈລ ເປັນຜູ້ແຕ່ງ

บทร้อง เพลงเขมรชมดง เก้า

๓ ชั้น	เมื่อนั้น	พระร่วงฟังคำไข่าน ที่อัญเชิญให้ผ่านรา�ี
	จังเม่มธุรสพจман	ยังอ่อนความคิดไม่เต็มที่
	เรานี้มีปัญญาอย่างย้อน	ท่านนิยมยินดีพร้อมเพรียง
	ใช่ว่าจะคิดหลึกลี้	ไม่มีแก่ใจจะโต้เถียง
๔ ชั้น	เราขัดคำอนท่านมีได้	จะตั้งจิตให้เที่ยงในทางธรรม
	เราขอปฏิญาณไม่เออนเอียง	ให้ทวยไทยอิสรภาพลั่นต์
	เราจะบำรุงกรุงไกร	ทั้งเทวัญเป็นพยานว่าฯ
	ของค์ไตรรัตน์คุณอนันต์	แลวลาสังเทพเลขา
ชั้นเดียว	จึงขึ้นรถทองผ่องโภgas	บ่ายหน้าเข้ายังวังใน
	ตั้งขบวนพยุหยาตรา	(บทละครรำเรื่องพระร่วง พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖)

เขมรชมนคร

เพลงเขมรชมนคร เก้า เป็นเพลงสำเนียงเขมร นายชาตรี อบนวล นำเพลงตีหนังวังหน้า ๒ ชั้น ชื่นนายพินิจ ชาญสุวรรณ แต่งไว้ในเพลงชุดตามรอยพระยุคลบาท โดยนำมาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น แต่งตัดลงเป็นอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเก้า เพลงนี้แต่งเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๗๘

เขมรชาตรี

เพลงเขมรชาตรี เป็นเพลงทำนองเก่า บรรจุอยู่ในเพลงตับนาคบาศ

เขมรแดง

เพลงเขมรแดง ๒ ชั้น สำเนียงเขมร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๗ หลวงประติมฐานไฟเรา (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำเพลงนี้มาแต่งขยายเป็นอัตรา ๓ ชั้น เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงชาแมกຂອມ

เขมรทรงพระดำเนิน

เพลงเขมรทรงพระดำเนิน เป็นเพลงทำนองเก่าสำเนียงเขมร เป็นเพลงเขมรแท้ ๆ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ขณะดำรงยศเป็นเจ้าพระยาราชคลัง ได้ให้พระยาประสานดุริยศพท์ (แบลก ประสานศพท์) เมื่อครั้งยังเป็นนายแบลก ต่อทำนองเพลงนี้จากครุدنตรีแห่งราชสำนักกัมพูชา ที่โดยเสด็จ

สมเด็จพระเจ้านรดมราเวสต์เจ้ามาพึงพระบรมโพธิสมการอยู่ในประเทศไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และกลับไปช่วยราชการกัมพูชาในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ โดยมีคุณเขมรตามออกไปในครั้งนั้น ๖๗๒ คน พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลง ประสานศัพท์) ได้ต่อเพลงนี้ให้แก่หลวงประดิษฐ์ไพรاء (ศร ศิลปบรรลุ)

ต่อมาหลวงประดิษฐ์ไพรاء (ศร ศิลปบรรลุ) จึงได้ปรับปรุงทำองและเพิ่มลีลาทำองออกห้ายาง เพลง เรียกชื่อเพลงนี้ว่า เพลงเขมรกล่อมพระบรรหม เพลงนี้นำออกบรรเลงขับร้องเป็นครั้งแรกในคราวที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ายุคลิมมัมพร กรมหลวงพบุรีราเมศวร์ จัดการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระปูกเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ ส่วนชื่อเพลงเรียกตามความของบทร้องที่นายกระจ่าง แสงจันทร์ แต่ง ว่าเพลงเขมรทรงพระดำเนิน อย่างไรก็ตาม ภายหลังหลวงประดิษฐ์ไพรاء (ศร ศิลปบรรลุ) ได้นำทำองเพลงนี้บรรจุเป็นบทกล่อมในการแสดงละครเรื่องสุริยคุปต์ บทประพันธ์ของplotรีหลวงวิจิตรวาทการ จึงมีผู้นิยมเรียกชื่อเพลงนี้ตามทางดนตรีที่ทำไว้แต่เดิมว่า เพลงเขมรกล่อมพระบรรหม เนื่องจากบทร้องมีความลับพันธ์กัน โดยขึ้นต้นว่า “นอนเลียเติดนองรักจะกล่อมให้”

เขมรทุบมะพร้าว

เพลงเขมรทุบมะพร้าว ๒ ชั้น ทำองเก่าสำเนียงเขมร เพลงเขมรทุบมะพร้าว ๒ ชั้นนี้ นายสุวิทย์ บวรวัฒนา ได้นำทำองมาแต่งขยายเป็นยัตรา ๓ ชั้น และแต่งตัดเป็นยัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเตา เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงสาวสุดสวย

เขมรไทย

เพลงเขมรไทย ๒ ชั้น เป็นเพลงประเภทหน้าทับสองไม้ นายมนตรี ตรามโนท แต่งสำหรับบรรจุเป็นเพลงบรรเลงและขับร้องประกอบเพลงดนตรีประวัติศาสตร์ บทประพันธ์ของplotรีหลวงวิจิตรวาทการ

เขมรไทรโยค

เพลงเขมรไทรโยค ๒ ชั้น มีลักษณะโครงสร้างของทำองเป็นเพลง ๒ ชั้นฉาย เป็นเพลงที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศราনุวัดติวงศ์ทรงพระนิพนธ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ โดยทรงนำทำองเพลงเขมรกล่อมลูกชั้นเดียว ทำองเก่า ประเภทหน้าทับปรับไก่ มี ๒ ท่อนละ ๔ จังหวะ มาแต่งขยายและปรุงแต่งแนวทำองเลียนเสียงธรรมชาติ พร้อมกันนี้ได้ทรงพระนิพนธ์ท้องไว้ด้วย สำหรับโครงสร้างเพลงแบบ ๒ ชั้นฉายนี้ นักดนตรีบางท่านกำหนดให้เป็นประเภทอัตรา ๓ ชั้น ก็มี

ความเป็นมาของเพลงเขมรไทยโดย เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ ครั้นนั้นพลเอก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศราনุวัดติวงศ์ ทรงมีพระชนมายุ ๑๔ พรรษา ได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้เสด็จประพาสตำบลไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นขบวนใหญ่ เล่ากันว่า ทรงนำผู้คนระนาดເອກม้วนใส่เรือไปด้วย ระหว่างทางเสด็จเมื่อต้องพระประஸงค์จะทรงคลื่นผืนระนาดเข้ากับการเรือและทรงตีระนาดเล่น บรรดาชาติของพื้นที่ตำบลไทรโยค มีสภาพป่าที่สมบูรณ์มาก อุดมไปด้วยพันธุ์ไม้ใหญ่น้อย สัตว์ป่าใหญ่น้อย ทั้งยังเป็นถิ่นที่อยู่ของนกยูงด้วย

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประஸงค์จะเสด็จประพาสตำบลไทรโยคอีก โดยกำหนดระยะเวลาเดียวกับราชดำเนินปลายปี ขณะนั้น พลเอก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรา�ุวัดติวงศ์ ทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกรรมยุทธนาธิการ (กระทรวงกลาโหม) ในระหว่างการรับราชการได้มีการในกำหนดจัดงานเฉลิมพระชนมพรรษา ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๑ ทรงมีหน้าที่จัดงานตรีบรรเลงและขับร้องถวาย ในโอกาสสัน្ឋีพลเอก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศราณุวัดติวงศ์ ทรงนำเพลงเขมรกล่อมลูกชักเดียวมาขยายทำนอง ปรุงແນวเพลงเลียนเสียงบรรดาชาติทั้งทำนองและบทร้อง เพลงที่ทรงพระนิพนธ์เพลงขึ้นใหม่เรียกชื่อตามเพลงเดิมว่า เพลงเขมรกล่อมลูก

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศราณุวัดติวงศ์ มีพระราชประஸงค์เพื่อนำเพลงเขมรกล่อมลูกบรรเลง และ ขับร้องถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การวางแผนงานครั้นนั้น กำหนดให้วงมหริบรรเลง ในวงมหริ้นำซองฟรัง (ไวโอลิน) เข้าประสมวง กำหนดให้นักร้องชายหญิง นักร้องฝ่ายชายเป็นทหารมหาดเล็ก นักร้องฝ่ายหญิงเป็นนักร้องของวงดนตรีเจ้าพระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์ นักดนตรีเป็นทหารมหาดเล็ก ทหารม้า ทหารรักษาพระองค์และกรมยุทธนาธิการ รายงานนักร้องและนักดนตรีที่ร่วมปฏิบัติหน้าที่ในครั้นนั้น ทั้งวอยฮวาทิต วงมหริ และวงเครื่องสายประสมซอฟรัง (นามนักร้อง และนักดนตรีลักษณะตามต้นฉบับ) มีดังนี้

นักร้องฝ่ายหญิง

ตันบท คล้าย เนอย เจรอย (นางเจริญ พาทยโกศล)

รับร้อง จิว เป้า กรุด แดง เชียน นาค นิง พอบ جاد กลิน ตลอด จันทร์ ปุก แซ่� ซ้อย

นักร้องฝ่ายชาย

ตันบท นายร้อยเอก หลวงวิทยาธิกรคักดี พลทหารบุตร พลทหารน่ำม (น่ำม บุณยเกียรติ)

รับร้อง นายลิบเอก ມ.ร.ว. ช่วง นายลิบเอกมยา ลิบตรีเล็ก ลิบตรีบุญ ลิบตรีชุม พลฯ แจ่ม พลฯ ผัด พลฯ อยู่ พลฯ เชอย พลฯ เล็ก พลฯ ทรพย์ พลฯ ล้อม พลฯ สวัสดิ์ พลฯ สิน และพลฯ พร้อม